

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

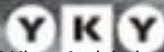
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

GÜRSEL KORAT

KUNDAY

Gölgeler Çağı

Resimleyen: Aysu Koçak

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

YAPI KREDİ YAYINLARI

KUNDAY

Gölgeler Çağı

Gürsel Korat 1960'ta doğdu. Çocukluğu ve ilköğrenimi Kayseri'de geçti. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi'nde tamamladı. Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yayımladı. Bazı film projelerinde senarist olarak yer aldı, çeşitli üniversitelerde dersler verdi. *Kalenderiye* romanıyla Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülü'nü (2009), *Yine Doğdu Tanyıldızı* romanıyla Ankara Üniversitesi Edebiyat Ödülü'nü (2015), *Unutkan Ayna* romanıyla Orhan Kemal Ödülü'nü (2017) aldı.

Kitapları: *Zaman Yeli* (Roman, 1995), *Çizgili Sarı Defter* (Öykü, 1996), *Sokakların Ölümü* (İnceleme, 1997), *Ay Şarkısı* (Roman, 1998), *Güvercine Ağıt* (Roman, 1999), *Kristal Bahçe* (Deneme, 2003), *Taş Kapıdan Taçkapıya: Kapadokya* (İnceleme, 2003), *Gölgenin Canı* (Öykü, 2004), *Dil, Edebiyat ve İletişim* (İnceleme, 2008), *Kalenderiye* (Roman, 2008), *Rüya Körü* (Roman, 2010), *Pof Kuyruk* (Çocuk Öyküsü, 2012), *Yine Doğdu Tanyıldızı* (Roman, 2014), *Bir Ayı Ne İster?* (Çocuk Öyküsü, 2016) *Unutkan Ayna* (Roman, 2016), *Kunday / Gölgeler Çağı* (İlköğrenlik Romanı, 2017), *Ay Şarkısı* (2018).

Tiyatro oyunları ve senaryolar: *Yol Ayrımları* (Oyun, 2006), *Yedi Kocalı Hürmüz* (Senaryo, 2009, Yönetmen: Ezel Akay), *Yün Sultan ve Yedi İbiş* (Çocuk Oyunu, 2010), *1984* (Oyun, 2012, G. Orwell Uyarlaması).

Aysu Koçak (İstanbul, 1955) 1972 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne girdi. Neşet Günel, Özdemir Altan atölyelerinde çalıştı; Devrim Erbil Atölyesi'nden mezun oldu. Edpa Sanat Galerisi, Turkuvaaz Sanat Galerisi, Maltepe Sanat Galerisi, Artev Sanat Galerisi'nde kişisel sergiler açtı; çeşitli karma sergilere katıldı.

Gürsel Korat'ın
YKY'deki kitapları

Doğan Kardeş
Pof Kuyruk (2013)
Bir Ayı Ne İster? (2016)
Kunday/Gölgeler Çağı (2017)
Yün Sultan ve Yedi İbiş (2019)

Yine Doğdu Tanyıldızı (2014)
Zaman Yeli (2015)
Rüya Körü (2015)
Unutkan Ayna (2016)
Güvercine Ağıt (2016)
Kalenderiye (2016)
Dalgın Dağlar - Çizgili Sarı Defter ~ Gölgenin Canı (2017)
Ay Şarkısı (2018)

YKY'de Katkıda Bulunduğu Kitaplar

Erciyes'in Rüyası Kayseri (2013)
Altın Ülke: Çocukluk (2014)
Bana Adını Söyle (2014)
Bir Masal Anlat (2014)

GÜRSEL KORAT

Kunday

Gölgeler Çağı

Resimleyen
Aysu Koçak

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4847
Doğan Kardeş - 787
-İlkgeçlik-

Kunday - Gölgeler Çağı / Gürsel Korat
Resimleyen: Aysu Koçak

Kitap editörü: Filiz Özdem
Düzeltili: Filiz Özkan

Grafik uygulama: Süreyya Erdoğan

Baskı: Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No:51/1
Küçükçekmece 34295 İstanbul
Sertifika No: 41707
Telefon: (0 212) 463 71 25

1. baskı: İstanbul, Nisan 2017
3. baskı: İstanbul, Temmuz 2020
ISBN 978-975-08-3946-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/yapikrediyayinlari](https://www.facebook.com/yapikrediyayinlari)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

*Masal anlatan ninelele, dedelere.
Dede Korkut'a, Homeros'a.
Bir de, masallarla büyüttüğüm Yağmur'uma.*

İÇİNDEKİLER

Kovalamaca • 11
Mağarada Bir Gece • 19
Durak Han'da Gündoğumu • 29
Tepede Var Bir Şaman • 35
Handa Sabah • 39
Amasya Dağları'nda Bir Sultan • 58
Durak Han'a Geldi Bir Vezir • 69
Ninenin Bağında Bir Aşçı Sultan • 79
Sabah Vakti Bir Heyecan • 90
Kayseri Ovasından Geçer Bir Maral • 95
Dağ Başında Bir Şaman ve Bir Köpek • 101
Karatay Kervansarayı • 107
Ashab-ı Kehf Hanı • 121
İz Peşinde Bir Şaman • 126
Azrail, Dumrul ve Başka Şeyler • 131
Tırmık ve Nal • 139
Tepegöz • 147
Tilkinin Gözleri • 157

Görgöz Limanı •	165
Pek Değerli Bir Av •	171
Gemilerin Yelkenini Doldurmaz Keder •	178
Kehanet Lokması •	185
Zindanda Bir Kurt •	191
Kafeste Bir Sultan Bir de Şehzade •	194
Zazadin Hanı'nda Bir Yaz Günü •	199
Gölün Aynasında Işıldayanlar •	221

1238, Yaz

Kovalamaca

Üç gündür peşimizdeler. Arabamız çıldırmış gibi dağ tepe aşıyor, bazen oklar saplanıyor sağımıza solumuza. Atlar terden köpükleniyor. Arabacı yorgunluktan bütün bu olup biteni rüya sanıyor.

Arabada ben, ablam Banı Gül ve Umay'ın dışında beş de hizmetçi kız var. Arabacı ve kervanağası da önde oturuyorlar. Bir de küçük askerî birliğimiz olduğunu unutmayalım. On kadar asker bizi koruyor. İşte bu hantal arabayı ve bir avuç askeri yüzlerce savaşçı kovalıyor. Fakat yakalayamıyorlar bizi. Bu tuhaf görünebilir. "Yalan" demek de olası. Ama durumun bir açıklaması olduğu, sanırım aklınıza gelmiştir.

Vezirin askerleri peşimizde. Bakın bu olacak şey değil işte. Selçuklu'ya yardım için yola çıkan bize, Selçuklu askerleri saldırdı! Kara Şaman Abala'nın işi bu. Açıkça belli. Demek ki Vezir'i kendine inandırmış. Niyeti ablam Banı Gül'ü ve Umay'ı yakalamak. Yaşım küçük olduğu için beni yakalanmak istenen kişiler arasında saymıyorlar, buna bozuluyorum biraz.

Korkumuz yok. Ablamı kim korkutabilir? Hele biliciler sultanı Umay'ı? Şüphesiz, hizmetkâr kızlar çok korkuyor, "Bizi öldürecekler" diyerek ağlaşıyorlar. Ama ablam Banı Gül, "Yağma yok!" diyor. "Ben var oldukça kimse bizi öldüremez."

O Banı Gül ki, zümrüt bakışlarıyla insanın yüzüne bir bakmayagörsün, olmadık sesler işitirsin. Dediklerine göre, koca adamlar o bakışları görünce bastıkları yeri şaşırırmış. Şaşıracaklar tabii! Kolay mı Hazar Sultanı Bayrek'in kızına bakmak! Altın saçlı annem Urumday ona, "Gözlerin ne çok şey anlatıyor kızım," derdi, "konuşmasan da oluyor, ben seni işitiyorum!"

Annemin ne demek istediğini hiç anlamazdım. Tabii yakın zamana dek. Şimdi anlıyorum. Banı Gül, şöyle bir bakıyor, ne dediğini söylemesine gerek kalmıyor. Bazen önüme bir yiyecek koyuyor, daha ilk lokmada bir ses geliyor kulağıma. Yaptığı yemek ses veriyor.

Bunları benim gibi on üç yaşında bir delikanlı söyleyince inanmak zor gelebilir. "İşte," diyorsunuz belki de, "palavracının biri daha geldi. Hem korkmadığını söylüyor hem de üç gündür atların durmadan koştuğunu. Bakalım daha ne yalanlar söyleyecek bize! Hem neden delikanlı oluyor ki, düpedüz çocuk bu."

Peki öyle olsun. Çocuğum ben. Kabul ediyorum. Zaten sesim de ergence bir kabalığa ulaşmadı. Bazen kalın çıkıyor ama genelde ince. Çocukluktan çıkmakta kararsız olabilirim. Adımı merak ettiğinizi de biliyorum. Pek sıkıcı! Doğrusu kim, adını söyleyerek bilmediği insanların önünde kendini tanıtmaktan zevk alır?

Sıkılarak da olsa söyleyeyim: Adım Kunday. On üç yaşındayım. Hazar Sultanı Bayrek'in oğluyum. Annem Urumday. Kafam bir ayvanın ters çevrilmiş şekline benzediği için beni hep gülerek, biraz da acır gibi seven Banı Gül de ablamdır. Babam, "Benim de kafam seninki

gibiydi” der ama benim bir şikâyetim yok. Hem bana kalırsa babamın kafası yalnızca küçükken değil şimdi de benimki gibi. Güzel yani.

Babamla annem çok üzgünler şu sıra. Çünkü Moğollar sultanlığımızı devirdi. Bizimkiler de Gürcistan Krallığı’na sığındı. Durum böyle olunca, ablam, Umay ve ben, üçümüz, bölgeyi pençesine alan tehlikeyi bildirmek için Konya sultanına gidiyoruz. Çünkü Sultan Keyhüsrev, Moğolların gelişinden hiç kuşkulanmıyor. Moğolların önünden kaçan bir açlar ordusundan korkuyor ve onlara zarar veriyor. Halbuki bu en çok Moğolların işine yarayacak. Açlar ordusu Seçuklu’ya düşman olacak ve onu zayıflatacak. Bunu gören yok. Yalnızca bir kişi görüyor: Selçuklu Veziri Seyfüddin Günek. Hain bir adam. Moğolları dikkatlice Anadolu’ya doğru çekiyor. Yaptıklarından ötürü Moğollardan ödülünü alacağını düşünüyor.

Peşimizden gelenler vezirin askerleri. Hepsisi de yaman avcı. Çok hızlı at biniyorlar. Pek acımasızlar. Onları yönetse de bize pek yaklaşmayan kara şaman Abala, Umay’ın peşinde. Umay’ı ele geçirmek onun için çok önemli. Moğollar Anadolu’ya gelecekmiş, insanlar ölecekmiş bunlara aldırılmaz o. Yalnızca kendini düşünür. Çaresi de Umay’dadır. Onda olmayan bir şeyi Umay almıştır çünkü. Yeri gelince anlatırım.

Umay, ablam gibi ak şamandır ama onun başkalarında olmayan bir özelliği vardır: O bu dünyada geleceği bilen tek kişidir. Umay’ı herkes tanır. Sultanlar, nogay-

lar, imparatorlar herkesin bildiği şeyi onun ağzından işitince hiç bilmedikleri bir şey işitmiş gibi şaşırırlar. Doğrusu Umay hep bilinen şeyleri değil, çoğunlukla kimsenin bilmediği hakikatleri söyler! Onun kehanetlerini işitmek için her saraydan nice elçiler gelir ama o her çağrını kabul etmez. Yalnızca Banı Gül “gidelim” derse, o zaman ablamla bir olur, her türlü tehlikeyi göze alıp yollara düşer.

Umay bir dilsizdir! Bir çocuk düşüncesizliğiyle bir dilsizin nasıl yapıp da kehanetlerini söyleyebildiğini, böyle bir yalanı hangi akılla uydurduğunu düşünüyorsanız açıklayayım: Umay dilsizdir ama söz lokması yediği zaman konuşur. Ya, öyle işte! Söz lokması yemeden, kaşıyla gözüyle bile bildiğini anlatamaz, tek sözcük yazamaz. Söz lokması yemeden sıradan bir insanın konuşarak, yazarak ve işaret ederek yapabildiği hiçbir şeyi yapamaz. Her şeyi işitir ama bir şey söyleyemez. Ona söz lokması yapabilen tek insan da, bu yeryüzünde ablam Banı Gül’den başkası değildir.

İşte Abala bunu biliyor. Bu nedenle dağ bayır kovalanıyoruz. Önce Umay’ı sonra ablam Banı Gül’ü durdurmak için çılgın gibi geliyorlar peşimizden. Niye Abala bize pek sokulamıyor, bize doğrudan saldıramıyor dersiniz, şamanlar dünyasının bir sırrını sordunuz demektir. Söyleyeyim: Ak şamanlar ve kara şamanlar hiç kimseye doğrudan yardım edemez ya da zarar veremez. O yüzden birilerini araya sokar, öyle amacına ilerler. Abala bize vuramıyor. Bunu unutursa bütün şamanlık

gücünü yitirir, sıradan bir insan olur. O gücü bir daha geri almak, olanaksızdır.

Doğrusu, kovalandığımız için çok heyecanlıyım. Anlıyorum ki beni kovalayan yok. Banı Gül'le Umay kovalanıyor, ben de onlarla birlikte kaçıyorum, o kadar.

Gerçi, ablama göre benim yeteneklerim ansızın çıkıp gelecekmış. Abala bunu bildiği için beni de kovalıyormuş. Ablamı ve Umay'ı kıskandığımı sanarak bunları söylediğimi sanıyorsunuz, biliyorum. Öyle değil pek. Kovalananlar arasında adım boşuna geçmiyor. Bunu diyorum yani.

Yeteneklerimin bir anda çıkıp geleceğini hep söylerler. Şamanlar öğrenmez, bir bilgi içinde kendilerini bulurlar. O nedenle yeteneklerimin çıkıp geleceğini söylüyorlar. Bunda şaşılacak bir şey yok. Ben, “İnsanlar öğrenmez,” demiyorum, “şamanlar öğrenmez” diyorum; buna dikkatinizi çekerim.

Söylendiğine göre, eğer övünme saymazsanız, öyle büyük bir yeteneğim olacakmış ki, ben bile şaşacakmışım yaptıklarına. Yani bizi kovalayanların, beni kovaladıklarını düşünürsem iyi olurmuş.

Henüz kimseye anlatmadım ama bana bu yolculukta bir şeyler oldu: Başkalarının yaşadığı olayları görebiliyorum. Benimle, ablamla ya da Umay'la ilgili olsun olmasın, görüyorum. Hem de apaçık. Gözümü duvara çevirince her şey önümde yaşanıyor. Birileri belirliyor; onların neler söylediğini işitiyorum ve hatta rüyasında ne gördüğü benim içime doğuyor. Şüphesiz, bunu yal-

nızca ben değil, herkes yapıyor olabilir. Bunları söylerken biraz da utanıyorum doğrusu, çünkü palavracının biri olarak görülmeyi hiç istemem.

“Nasıl oluyor da bir araba dolusu kadın, bir kervanağası, bir çocuk ve bir sürücü, peşlerine takılmış yaman avcılardan kurulu atlı askerlere üç gün boyunca yakalanmıyor?” dediğinizi görüyorum örneğin. Bunu içinizden birçoğu sordu hem de. Hem gördüm hem de işittim. Bu soruyu soranların hepsini görüyorum ama onlar beni görmüyor.

Niye yakalanmadığımızı açıklayayım: Yolda bizim iyiliğimizi isteyenlerin yaptığı bir şeyler oluyor! Biz geçiyoruz, köprü yıkılıyor; ardımıza düşen askerlere kurt sürüleri saldırıyor, gittiğimiz yönü yanlış söyleyen birileri ortaya çıkıyor... Böylece nereye gidersek gidelim kimse bize yetişemiyor.

Bir koruyucumuz var ama kim, bilmiyoruz.

Bendeki değişimleri sezsem de öyle heyecanlı bir kovalamaca içindeyiz ki kimseye anlatacak fırsatım olmadı. “Ben başkalarını görüyorum ama başkaları beni görmüyor” demiştim ya, onu da açıklayayım biraz. Gördüğüm kişilerin yanındaymışım gibi oluyor. Bazen tepeden bakıyorum onlara. Uçar gibi. Kanatlarım oluyor. Bazen bir fare gibi aşağıdan bakıyor, ayak diplelerinde dolanıyorum. Bazen bir kedi gibi dala tırmanıyor bazen de ağaçların arasına bir tilki dikkatiyle sokuluyorum. Yanlarında durduğum insanlar beni görmüyor.

Konuşuyorlar, işitiyorum. Denemek için bazen onlara yaslanıyorum, hissetmiyorlar.

Bunu gece karanlığında mağara önünde duran iki adam gördüğümde anladım. İki kişiydiler. Biz yoldaydık; onların bulunduğu yere, mağaranın üst tarafındaki Durak Han'a doğru yaklaşıyorduk.

Mağarada Bir Gece

Gecenin bir vaktinde, arabamız dağları bayırları aşarken, oturduğum yerde, yıldızlı geceye baktığım zaman onları gördüm. İki kişiydiler. Daha önce ikisini de hiç tanımadığım halde adlarını biliyordum. Genç olanın adı Baybüre'ydi, yaşça büyük olanın adı ise Hızır. Mağaranın karanlığı önünde Baybüre, Hızır'ın kolunu sıkarak fısıldadı: "Geldik."

Hızır heybesini yere koydu, çakmaktaşlarını çıkarıp birbirine vurdu, otları tutuşturmaya başladı. Baybüre de yol boyunca taşıdığı, bir ucunda bezir yağına batırılmış kumaşlar bulunan iki meşaleyi çıtır çıtır yanan otlara değdirdi. Altın renkli bir alev parladı ve sıcak yayıldı birden. İki arkadaşın yanakları aydınlandı önce: Baybüre'nin çıkık elmacıkkemikleri ve sivri bir yüzü vardı. Hızır ise köşeli yüzlüydü. Tatlı bir hüznle bakıyordu. Sakallarına ak düşse de genç görünümliydi.

Baybüre mağaranın derininde, birbirinden ayrı yönere giden, iki dehlizi parmağıyla gösterdi ve fısıldadı: "Sen soldaki delikten ilerleyeceksin, ben de sağdakinden."

Hızır karşı çıktı: "Ben suyu birlikte arayacağımızı sa-
nıyordum."

Baybüre yanıt vermedi, bir ses duymuşa benziyordu.

Başını oynatmadan, gözleriyle sağı solu inceledi. Sonunda yanıldığını düşünmüş olmalı ki, “Ayrı ayrı gidersek suyu çabuk buluruz. Bulan da diğerine haber verir” dedi. Meşaleleri Hızır’ın eline tutuşturup elini heybesine daldırdı. Oradan küçük bir torba çıkardı.

Hızır fısıldadı: “Bu ne için?”

“Birkaç balık var burada. Aklında olsun, bir su bulursan elini hemen içine daldırma. Önce bir balık bırak suya. Aradığımız suyu buldun mu bulmadın mı, böyle anlarsın.”

Hızır, balık torbasını omuz heybesine yerleştirdi, Baybüre de kendi heybesini omzuna attı. Kedi adımlarıyla, etrafı dinleye dinleye ilerlediler.

Gölgeleri kocamandı.

Hızır ve Baybüre iki ayrı mağaraya dalıp bir süre gittiler. Ayak sesleri boğuk boğuk yankılanıyordu, kendi soluk seslerinin duvardan yankılanışını işitiyorlardı. Baybüre bir su birikintisi görür görmez heybesinden bir mum çıkardı, onu meşale ışığından yararlanarak tutuşturdu ve bir kenara koydu. Meşaleyi taşların arasına yerleştirdi. Işığın sönmemesi gerekliydi. Bu nedenle çok dikkatliydi. Elini heybesine soktu, balıklardan birini alıp suya bıraktı.

Balık kıpırdamadan suda öylece duruyordu. Baybüre “İlk denemede bulacak değilim ya” diyerek doğruldu, mumu söndürüp koynuna soktu, meşaleyi aldı, yürümeye başladı.

O yoluna devam ededursun, bu kez Hızır bir su birikintisine balık bıraktı: Su renk değiştirdi, fokurdadı,

canavar gibi sesler çıkardı. Balığın kılçıklarını tüküren bir azmana benziyordu adeta. Hızır olan biteni ürpertiyle izledi.

Baybüre, Hızır'ın azman gibi kükreyen suyundan habersiz yürürken sarı bir nesne gördü. "Gel de beni al" der gibi bir yükseltinin üstüne konmuştu. Uzaktan ne olduğunu seçemedi önce. Yaklaştı, elindeki ışığı sarı nesnenin üzerine tuttu. Bir ayvaydı bu. Tek başına. Sapsarı. Sağına soluna baktı, elini uzattı.

Hızır, Baybüre'nin ayvayı gördüğü sırada kükreyen sudan epeyce uzaklaşmış, başka bir dönemeçte su şırıltısı işitmişti. Su, incecik, parmak kalınlığında akıyordu ve altında küçük bir gölet oluşturmuştu.

Hızır elindeki meşaleyi duvardaki bir oyuya yerleştirdi. Heybesinden balık çıkararak suya eğildi. Tehlikeli şeyler var mı yok mu, suyu inceledi, sonra balığı çekine çekine bıraktı. Ölü balık suda uyuyor gibi durdu önce. Sonra birden kuyruğunu sallayıp yüzmeye başladı. Hızır gözlerine inanamadı. Balık huzur içinde yüzüyordu! Hızır korka korka parmağını suya değdirdi. Bir müzik sesi geldi derinden. Korktu. Elini çekip çevreyi dinledi, bir şey yoktu. Suya soktuğu parmağına baktı, özellikle tırnak diplerinin hafif bir ışıkla parladığını fark etti. Şöyle bir yokladı: Parmak, kemiksizdi. Öne, arkaya, sağa, sola eğilebiliyordu. İnler gibi bir ses çıkardı, "Ne yapacağım?" dedi. Hemen bir taş parmağını koydu, taşın hamur gibi çöktüğünü görünce afalladı. Parmağını nereye değdirse orayı un ufak edebiliyordu. Vakit kaybedilemezdi artık. Hemen avuç avuç su içmeye baş-

ladı. Soluklandı, bir daha içti. Suyu içtikçe tatlı bir baş dönmesiyle ürpermekteydi. Vücudunda çok derinlerden gelen bir değişim hissediyordu. İnanılmaz müzik sesleri eşliğinde bulutlarda yuvarlanıyor, dayanılmaz tatlarla sarsılıyordu. Duvarları eliyle ittiğinin, koca bir mandayı tek eliyle havaya kaldırdığının görüntüleri zihnine dolmuştu. Nefesini çekince rüzgârların geniş yaylalardaki yaprakları savurduğunu görüyor, gözlerini kırpınca şimşeklerin kırbaç gibi toprağa inişini izliyordu. Bir at kişnemesi sesi geldi: Benliboz denen attı bu. Hızır'ın atı. Çok uzaklarda, dağ başlarında, Fatma Nine'nin bağında saman balyaları arasında iki ayağı üzerine doğrulup doğrulup kişniyordu. Yeleleri siyahtı atın. Gözleri canlı.

Hızır sevinç içindeydi, kahkahalar atıyordu. Bakışları ışık saçıyor, dişleri bembeyaz oluyor, kasları taş gibi sertleşiyor, derisi mermer ışıltısına bürünüyordu.

Çok iyi bir adamdı bu Hızır. Yüzünden anlıyordum. O an, omzuna dokunabildiğim haldeyken, onun da beni görmesini çok isterdim.

Hızır suyu bulduğunu Baybüre'ye haber vermeliydi. Dönüşte burayı kolayca bulmak için mum yakıp orada bıraktı. Koşarken bir yandan da Baybüre'nin adını sesleniyordu. Meşalenin ışığında duvara yansıyan gölgesi, atı Benliboz'un gölgesiydi ama Hızır bunun farkında değildi.

“Ölümsüzlük suyu”nu bulup içenler doğada bir hayvan kardeşi olduğunu anlar, onu “gölge hayvan” olarak görür. Hayvanlarının gölgesiyle gezen bu insanlar bütün canlıların kardeş olduğunu bilir.

Yeri gelmişken kendimle ilgili bir şeyi söylemek isterim. Benim bütün insanlardan farklı olarak dört gölgem vardır: Biri şahin, biri kedi, biri tilki, biri de faredir. Mum ışığını al, önüme koy, duvarda bir çocuk gölgesi değil, bunları görürsün. Üstelik ben herkesten farklı olarak gölgelerimin elini tutabilirim, onlarla elim sende oynayabilirim. Çocukluğumdan beri yaparım bunu. Bana bu nedenle bir gün eşi benzeri olmayan bir şaman olacağımı söylüyorlar, anlamıyorum. Bu çok basit bir şey. Eğer şamanlık buysa hiç de abartılmamalı.

Mağaraya dönelim.

Baybüre ayvayı eline alıp, “Açlıktan tam da midem kazanmıştı” diyerek yediği sırada Hızır’ı işitti. Hızır “Koş!” diyordu. “Koş!”

Ayva tam o anda Baybüre’nin boğazına durdu, boğuk boğuk bağırdı. Hızır birkaç adımda arkadaşının yanına erişti; hafif hafif sırtına vurdu, “Geçti mi?” der gibi baktı. Bir yandan da yürüyorlardı. Baybüre, “Evet” dedi ve sordu: “Buldun mu suyu?”

Hızır, sevinçle başını salladı: “Elimdeki mumu da suyun başında bıraktım ki kolayca bulabilelim.”

Bu söz söylenirken içime bir sızı yerleşti.

İki arkadaş koşup öbür mağaraya girdi. Hızır’ın suyun başında bıraktığı mumu bulmaları uzun sürmedi ama su yoktu! Suyun dolduğu çukurda yalnızca balık duruyordu. “Bu, suya bıraktığım balık” dedi Hızır. “Canlı, gördüğün gibi. Ölümsüzlük suyu buradaydı.”

Sonra kafasını kaşıdı. “Acaba mumu yanlış yere mi koydum?” diyerek sağa sola baktı. Ya biri ışığın yerini değiştirdiyse? Ya balık sıçrayıp başka bir yere düştüyse?

İnsan bazen ne kadar saçma şeyler düşünüyor! Gece-
nin yarısı, bu korkunç mağarada birinin işi yok da
balığın yerini mi değiştirecek, bunu akıl edemiyor.

Görüyordum: Baybüre'nin gözleri kıskançlıktan çak-
mak çakmaktı. Hızır'ı suçladı hemen: "Hepsini içmişsin.
Olmaz ki bu. Ayıp!"

Hızır kınayarak baktı arkadaşına. Yine de suyu yal-
nızca kendi bulabildiği için suçluluk duygusuyla konu-
tu: "Hepsini içmedim," dedi, "burada günlerce içsek ye-
tecek kadar su vardı, üstelik şuradan akan suyun şırlıtısı
da kolayca işitiliyordu."

Peki ne olmuştu ki bu suya o zaman?

Kara şamanların, Hızır daha suyu bulduğu anda yol-
lara düştüklerini, çöl rüzgârı taşıyan kuzgunları yol-
ladığını nereden bilecekti? Baybüre dediğin, sonuçta
handa aşçılık eden bir insandı. Öyle büyük işlere akıllı
ermezdi. Fakat Hızır hep çok bilgili, üstün bir insan oldu-
ğu anlaşılan, okumuş bir kişiydi. Zaman zaman Durak
Han'a uğrardı. Baybüre ölümsüzlük suyu bulunan bir
mağaranın varlığını Eymür Dede adındaki balıkçıdan
işitmişti ilkin. İşte o pınarı bulmak için bileğine güçlü,
gözü pek ve akıllı bir kişi bulmalıydı. Hızır'dan başkası
değildi bu.

Kör talih! Baybüre suyu bulacak kişinin kendisi değil
de Hızır olacağını o sırada nereden bilecekti?

Ak şamanlar bizim yolumuzu açık etmek için,
Hızır'a ölümsüzlük suyunu içirdi ama kara şamanlar
da Abala'ya haber uçurdu. Biliyorlardı ki Hızır Anado-
lu'daki kıtlığı ve Moğol felaketini önleyebilirdi. Önüne

geçilmezse, ak şamanlar uygarlığı korur, yıkımlar bile yaşansa bütün bilimi ve sanatı insanlara yeniden öğre-tirdi. Bunlar ölümsüz kişilerdi. Olimpos'tan ateşi çalıp insanlara veren Prometheus ilk ölümsüzdü. Sayılarla evreni açıklayan Pitagoras, buhar makinesini daha ikinci yüzyılda yapan Hieron, “Ölümsüzlük, bilgi biri-kimini başka insanlara aktarmaktır” diyen İbn-i Rüşd ve büyük tıp bilgini İbn-i Sina diğer ölümsüzlerdi. Kara şamanlar onları yok etmek için çok uğraşıyordu. Bilim yeryüzünden silinmeliydi. Geriye hortlaklar, acımasız kuzgunlar ve bir kara sultanın dediğinden çıkmayan insanlar kalmalıydı.

Ölümsüzlük suyunu içemeyen ve bundan ötürü Hızır'ı suçlayan Baybüre'nin yarattığı kırgınlık geçme-den, ikisi birden bir ses işitti. Bu sesin ne olduğunu ben de duyuyordum. Gerçi ben ne olduğunu bilsem de onlar bilmiyordu: Bir geyik, başlarının üstünden sanki dört-nala geçti; korkuyla sakındılar. Havadan geyik geçer miydi, bunu hiç düşünmeden irkildiler. Sonra akılları başlarına geldi: Baktılar ki duvarda bir ceylan gölgesi belirmiş, geliyordu. Gölgesinden anlaşıldığına göre bir iki adım atıp çevreyi izliyor sonra yürüyordu.

Bir ışımaya oldu. Duvara gölgesi vuran bir genç kız be-lirdi, ansızın. Gölgesi ceylandı. Kızıl dalgalı saçlı, zümrüt gözlü. Yüzünde alaycı bir küçümseme, boynunda da bir kolye. Sanki adım atmadan yürüyordu, bakışları neye değse onun içine işliyordu.

“Nereye gidiyorsunuz?” dedi önce. Hızır’a baktı: “Ölümsüzlüğe kavuşmak ahlaksız olmak mıdır?”

“Nasıl?” diyerek öfkeleni Hızır.

Kız balığı işaret etti: “Suya girince ölümsüzlüğe kavuşmuş olan şu balığı burada mı bırakacaksın ak şaman?”

“Ak şaman mı?”

Kız “evet” anlamında başını salladı. Eğilip balığı aldı, Hızır’a uzattı. Balık bir kedi gibi bakıyordu, bıyıkları bile vardı.

“Arkadaşıdır, her şeyi yer korkma. Bir de ne yaparsan yap, ölmez.”

Hızır sersemlemişti. Gözlerini kırıştıran balığı bir süre inceledi, onun hareketlerine güldü, Baybüre de balığı çok sevmişti. Genç kız, Hızır’ın omzunu tutup, “Fakat” dedi, Hızır balığı koynuna soktu, gıdıklandı. Baybüre onun haline gülüyordu. Genç kız yeniden, “Fakat” dedi Hızır’a; parmağını uzata uzata, bir çocuğu tembihler gibi konuşuyordu.

“İnsanlara gerçek kimliğinle görünürsen, bir de kim olduğunu söylersen ölümsüzlüğü yitirirsin. Unutma, senin görevin açlığın ve kıtlığın hüküm sürdüğü bu diyardaki bütün canlıları korumaktır.”

Hızır yanıt verecek yerde gıdıklandığı yanına doğru büküldü. Geyik gölgeli kız Hızır’ı bırakıp döndü, Baybüre’ye bakarak sordu: “Açlık ve kıtlık nedir bilir misin?”

Baybüre, “Evet” diyerek başını salladı ama kızın küçümseyici bakışlarından ötürü ne yapacağını şaşırdı. “Bilmezsin” dedi geyik gölgeli kız. “Sen, ticaret batmasın

diye bolluk içinde yüzdürülen hanlardan birinde aşçısı. Ne kıtlıktan haberin var ne de açlıktan.”

Baybüre, “Herhalde öyledir” dediğinde, bu yanıtı küçümseyerek dinleyen zümrüt bakışlı genç kızın yüzünde acıma ifadesi belirdi: “Yemekten içmekten hırs kaplamış her yerini. Hırsının kurbanısın. Ayvayı bu yüzden buldun. Suyu kendin bulamadığın için de çok hırslandın. Ama boşuna! Unutma ki, ayvayı yiyen aslında ölümü bulmuştur. Yine de son bir şans vereceğim sana: Ölümden kurtulmak için bir söz söylemen gerekli. Bir yemek yap ki söz söylesin. Ya da bir söz söyle yemek olsun. Hemen şimdi. Yoksa öleceksin!”

Burada duralım.

Bana bir şey daha oldu. Farkında mısınız bilmem!

Söyleyeyim: Bazen gözümün önündeki şeyleri bütün açıklığıyla anlatamıyorum. Tıpkı Umay gibi dilsiz kalıyorum. Umay bunu anlıyor ve gözleriyle, “Başladı” diyor bana: “Sendeki şamanlık uyanıyor.”

Bilicilik dilsizlik olsa gerek. Neye yarar bu? Saçma! Bildiğini söyleyeme. Hep böyle duvarda yankılanan sesini dinler gibi kendi içinde konuşur.

Böylelerini “deli” diyerek ormana salarlarmış. Yırtıcı hayvanlar saldırsın da akıllansın derlermiş. Doğrusu bana deli denmesini hiç istemem.

“Biliciyim” diyerek caka sattığımı sananlara açıklayayım: Neyi biliyorum da söyleyemiyorum? Biraz önce “Zümrüt gözlü kız” diyordum ya, işte o sırada geyik gölgesiyle yürüyen, “bir söz söyle de yemek olsun” diyerek konuşan kişinin ablam Banı Gül olduğunu bir

türlü söyleyemedim. Ne adı aklıma geldi ne de ablam olduğu. İşte tam böyle oluyor. Her şeyi görsem de bazen açıklayamıyorum.

Ah, evet! Umay bakışlarını kullanarak benimle geleceği konuşabiliyor. Yalnızca benimle. Onunla konuştuğumu ablam bile fark edemiyor.

Gözümün önünde dönüp duran bu görüntülerin bir rüya olduğunu, Baybüre'nin rüyasını izlediğimi o anda bilmiyordum. Bir şangırtı oldu, ben de sıçradım. Sanki Baybüre'yle birlikte ben de uyandım.

Durak Han'da Gündoğumu

Durak Han'ın aşçısı Baybüre bir şangırtıyla uyandı. Doğrusu ben de onunla birlikte uyanmışım gibi, baktığı yeri ilk defa gördüm. Burası bir han mutfağıydı.

Gürültü, tabağı çanağı deviren bir kedi yüzündendi. Korkuyla yerinden fırladı aşçı. Soluk soluğaydı. O anda başucunda dikilen Ayaşan'a baktı. Sık sık acıkan Ayaşan'ın tam bir parça ekmek aşıracakken kediyi korkuttuğu anlaşılıyordu. Ayaşan köle kızların yaşça en küçüğüydü, ona pek kıyamıyorlar, içeri girmesine, dışarı çıkmasına ses etmiyorlardı. Ayaşan birdenbire uyanan Baybüre'den korktu, "Hih!" diyerek sıçradı ve iri iri gözlerle baktı: "Ne oldu?"

Baybüre yerinden çıkacak gibi çarpan yüreğini sıvazlıyordu: "Korkunç bir rüya gördüm!"

"Sus, anlatma" dedi Ayaşan. "Kötü rüyayı anlatma. Anlatırsan başına gelir."

Baybüre gözlerini ovuşturdu, rüyası o kadar gerçektiki, bir an Durak Han'da aşçı olmasını rüya sandı. Han değil de rüya gerçekmiş gibi, bir süre bulunduğu yere yabancılık çekti. Nerede olduğunu anlayıp bundan emin olduktan sonra da bıkkın bir sesle küçük kıza kapıyı gösterdi: "Kâhya seni arar. Hadi git."

Ayaşan kapıya yan gözle baktı, sonra da Baybüre'yi

süzdü: “Bugün pazar kuruluyor. Korkarım biri beni alır götürür. Beni sen alsan ne olur sanki? Senin kölen ol sam?”

Baybüre, Ayaşan’ın afacanlığını, tatlı dilliliğini çok sevmişti. Handa kalsa iyi olurdu, hatta belki bir gün annesine babasına bile onu götürmeyi başarırdı ama bir sorun vardı. Baybüre yakında Trabzon’daki hana gönderilecekti. Bu buyruk hanlarağasından gelmişti. Sonuçta Baybüre tüccar değildi ki çıkıp gitsin, kızı götürsün, anasına babasına versin! Hanı bırakıp giderse bu bir suçtu, cezası da ağırdı. Biliyordu ki Ayaşan’ı evlatlık olarak bile alsa, işi çok zorlaşacaktı. Onu teselli etmek için, “Sen köle olacak biri değilsin. Bir bey kızı beylere verilir, aşçılara değil” dedi.

Kız ağlamaya başladı: “Ya beni kötü birine satarlarsa? Ben senin gibi birini istiyorum.”

“Korkma” dedi Baybüre, elini kızın omzuna koydu, onu kapıya kadar götürdü, o sırada rüyası aklına gelmişti, duraksadı. Hep söylenen ama aslında hiç kimse- nin görmediği Hızır’ı rüyasında gördüğünü düşündü. Acaba Hızır rüyasındaki gibi biri miydi? Bütün bunların rüya olması ne tuhaftı.

Ayaşan’ı teselli etti: “Başın darda kaldığında Hızır’a seslen. *Yetiş ey Hızır* dersen o gelir. Kılıktan kılığa giren Hızır. Kimin kılığında geleceği belli olmaz. Kapına gelen hiç kimseyi küçümseme.”

Kız kötü kötü baktı, “Masallarını başkasına sakla” dedi ve öfkeyle kapıyı çarpıp çıktı.

Baybüre düşünceliydi, mazgaldan uzaklara baktı.

Gün ışıyordu. Yamağı Ali'yi dürtükledi, “Ali,” dedi, “uyan kalk, müşteriler uyanacak neredeyse. Ocağın altını harla. Gün başlıyor.”

Ali güçbela gözlerini açtı, hiç kalkası yoktu, yan döndü.

“Kalksana... Melekler küser yoksa.”

Ali gülümsedi, gözünün tekini açarak “Melekler,” dedi, “küseceklerine ekmekleri doğrasınlar.”

Gülüştüler, Baybüre yamağını gıdıkladı, “Kalksana, seni kovarım yoksa pis tembel!”

Ali mızırdandı, gözünü kapatır kapatmaz horlayacak kadar uykulu görünüyordu: “Akşamdan çorbayı yaptım, altındaki ateşi sabaha karşı besledim. Daha ne istiyorsun?”

“Kalkmanı!”

Ali söylene söylene doğruldu. “Yetiş ey Hızır” dedi esneyerek. Bu söz pencereden çıktı, duvarın dibine düştü. Karıncaların üstünden geçti, bir kuş kanadına erişti ve bulutların üstünden aştı. Tepeye indi: O tepeden bakınca han uzaklardan görünüyordu. Tepede bir atlı belirdi. Hızır'dı bu. Gözlerini hana dikmişti, Baybüre'nin rüyasında gördüğü kişiydi. Bildiğimiz Hızır. Darda kalınca yetişen, kılıktan kılığa giren. Ölümsüz ermiş.

Hızır karşı tepede ateş yakmış olan kara şaman Abala'yı görse de aldırış etmedi. Atını sürdü, bağı bahçeyi geçtikten sonra hana yaklaştı ve bir ağacı kendine siper ederek atından indi, sol eliyle atın bir kulağını, sağ eliyle de yelesini tutup silkeledi. Havada bir havlu gibi şaklayan at buruştu, kıvrıldı ve Hızır kâğıda dönüşen

atını katlayıp koynuna soktu. Heybesinden giysi çıkarırken duvara vuran gölgesi bir at gölgesi olmuştı çoktan. Kemiksiz parmaklarını yüzüne sürünce başka birine dönüştü. Altmışlarında bir adam gibi topallayarak Han Kapısı önündeki pazaryerine geldi. Omzunda büyük bir heybe taşıyordu şimdi. O sırada hanın kapısı önündeki pazarcılar da yavaş yavaş uyanıyorlardı.

“Pazar ola” dedi Hızır onlardan birine.

“Vaaay Eymür Dede” diyerek gülümsedi pazarcı. Eymür Dede sağa sola selam vererek yürüdü, han kapısına vurdu. Sesi içeride yankılanan bir nöbetçi, “Bekle!” dedi, sürgü büyük bir takırtı çıkardı, kapı açıldı. “Bekle” diyen sesin sahibi onu tanıyordu, gülümsedi, sesi yakındaydı şimdi: “Sabahın köründe nereden çıktın?” dedikten sonra eliyle gel işareti yaptı, kenara çekildi.

Eymür Dede koca heybesiyle yürüdü: “Balıklar getirdim, taze balıklar” diyerek içeri girerken, nöbetçi yutkunarak onun arkasından bakıyordu. Hancı göründü, “Eymür Dede!” diyerek bağırdı: “Seni gören cennetlik olur, nerelerdeydin?”

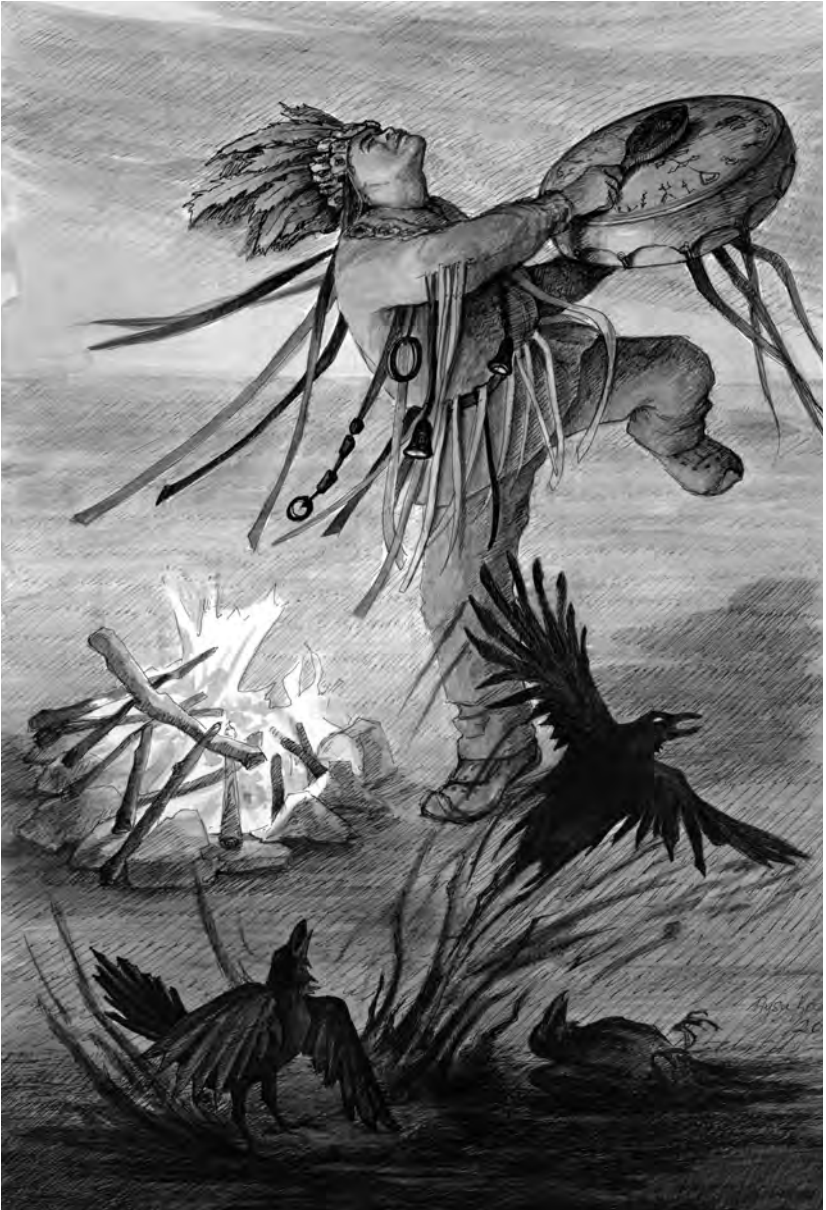
“Derelerde yürüdüm, nerede olayım! Balıkçının işi zor.”

Hıh hıh diyerek gülüştüler. Hancı ahıra doğru yürüyüp gözden kaybolurken mutfaktan çıkan Baybüre ile Ali, Eymür Dede’yi görünce duraksadılar. Baybüre iki elini yanlara açarak ona koştu: “Eymür Dede! Hızır gibi yetiştin.”

Yaşlı adam kılığındaki Hızır kendini korumaya çalışarak, “Dur deli oğlan!” dedi. “Şu balıkları al önce.”

“Valla ben bunun rüyasını gördüm” dedi Baybüre. Sonra yamağına seslendi: “Ali! Pazara sen git. Lahana-ları seç. Kara lahana da al. Benim Eymür Dede’yle konuşacaklarım var.”

Ali itiraz edecek gibi oldu. Baybüre ona aldırmadı. Hızır’ın koluna girip onu içeri götürdü.

Tepede Var Bir Şaman

Gün doğmuştu çoktan. Kervansarayı uzaktan gören bir küçük tepenin üstünde püskül püskül başlıklı bir şaman kendinden geçmiş, davul çalıp garip sesler çıkarıyordu. Etrafında döndüğü çalıyı yakmıştı, uzaktan bakanlar, onu ateşle ve dumanla konuşan bir deli sanabilirdi.

Oysa deli değildi. Abala'ydı o. Kara şaman. Ölü bü-yüsü yapan Abala. Sular kurutan, ağaçlar yürüten, canlıları biçimden biçime sokan, kediyi köpeğe, kuşu taziya, insanı bir nesneye çevirebilen kara kâhin. Bir zayıf noktası vardı: Yalnızca geleceği göremezdi. Ona kara şamanların başı Apalak Han kuzgunlarla haber salar, ne edeceğini söylerdi.

Bütün canlılardan farkı, gölgesinin olmayışındı. Abala gölgesiz olduğu için gölge hayvanı da yoktu. Yaptığı kötülüklerin bir bedeli olarak gölgesi alınmıştı.

Gölgesi olmayanların kendisi gölgedir ve bu hal onları saf kötülüğe döndürür. Hiç kimse bile isteye kötülük yapmaz ama bir kişi gölgesiz bırakılmışsa ondan her türlü zalimlik beklenir.

Abala böyle bir kötü insandı işte; büyük bir çarpışmaya hazırlanan cengâverlere benziyordu. Hiç acelesi

yoktu. Kimin neyi nerede yaptığını biliyor, biraz sonra olacaklar neyse ona göre hazırlık yapıyordu.

Davulundaki at, kuş, bitki ve güneş figürlerinin üstüne sırayla tokmağını indiriyor, uzun bir “aaa” ile başlayıp gırtlak boğumunda kaybolan “uuu” sesiyle hayvanlara özgü bir ses çıkarıyordu. Beğenmediği bir oyunu oynayan çocuklar gibiydi, bazen tek ayak üstünde sekip bekliyor, ayağını indirmeden yan dönüyor, göğe bakıp yine uluyordu.

Yaptığı her hareketin sonucunda, çalılardaki ateşin ve dumanın hareket ettiğini dikkatle bakan biri görebilirdi. Adam sanki dumana bir şeyler söylüyor, duman da ona karşılık veriyordu.

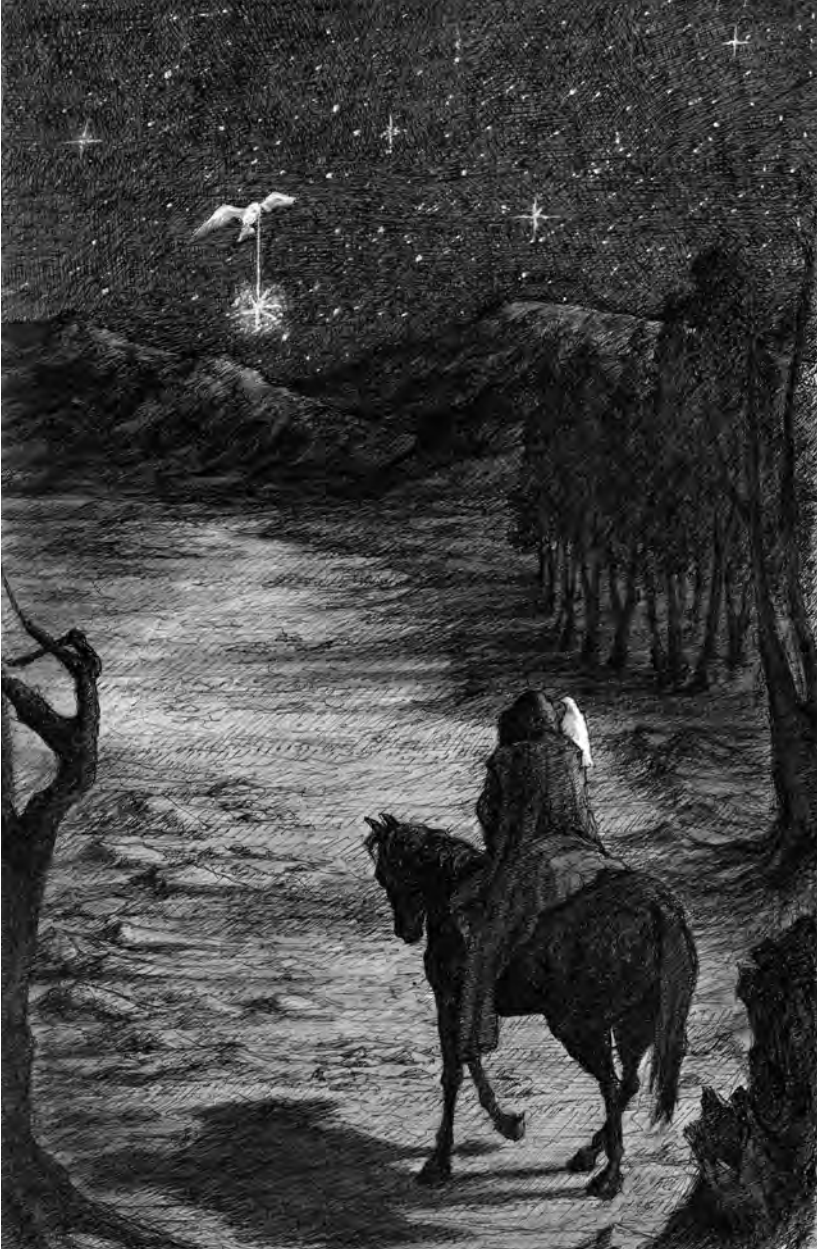
Çalıların arkasına saklanmış üç pazarcı onu izledi, alaycı sözler ederek gülüştüler. Abala aldırmadı bile. Davuluna hızla vurmaya başladı. Gerçekten gülünesi hareketlerle sıcırdıyordu. Gözleri kaymıştı, başını hızla sağa sola sallıyordu.

Birden durdu. Kaynayan bir sütün taşmasını engellemek istiyormuş gibi atıldı, kömürleşmiş çalıyı tuttu, tek ayağını sımsıkı yere basıp destek aldıktan sonra çalıyı söktü. Tiksiniyormuş gibi attı. Eğildi yere. Yavaş yavaş, özenle, eliyle toprakları sıyırmaya başladı. Toprakla kaynaşmış üç ölü kuzgun belirliyordu. Kuzgunlar katra-na bulaşmış gibiydi. Onları dikkatle, iki avcuyla birden tutarak bulundukları yerden aldı, yan yana koydu. Artık çılgın gibi değildi. Pişirdiği yemeğin tadına bakmak üzere olan bir aşçıya benziyordu. Bakışları soğukkanlıydı.

Bir şeyler mırıldandı. “Ulu taglar, öz bağlar. Tar yirler gen bola kuş harda yem bula” dedi.

Çamur içindeki kuzgunlardan biri kıpırdadı. Biraz bekledi Abala. Kuzgunlar giderek daha da belirginleşmeye ve topraktan ayrışmaya başladı. Kömür gibi karaydılar. Gagaları uzundu, gözleri karaydı ve hatta bakışları bile karaydı desem yalan olmazdı. Ayakları havada bir süre öylece yattılar. Abala onları eline aldı, bir sağa bir sola yuvarladı. Toprakta doğmuş canlılar gibiydiler, kuzgunların anası topraktı. Önlerine biraz su koydu. Kardeşleri su oldu. Suyu, başlarını göğe dike dike içen kuzgunlar kanat çırpı. Onları canlandırmanı gördüler başlarında. Kuzgunların atası Abala’dan başkası değildi. Belki de Tanrı gibi görüyorlardı onu. Çirkin sesleriyle öterek Abala’nın omuzlarına kondular.

Abala’nın yüzünde derin ve çarpık bir gülümseme belirdi.

Handa Sabah

Aşçı Baybüre, Eymür Dede'nin önüne bir tas çorba koymuştu. Eymür Dede kılığındaki Hızır, tahta kaşığı kâseye yumuşakça daldırıyor, çorbasını sessizce içiyordu. "Demek çok korktun?" dedi Baybüre'ye bakarak. "Fakat rüyanda ayva görmüşsün, bu iyidir."

Baybüre dudak büktü. Geyik gölgeli kızı, yani ablam Banı Gül'ü düşünüyordu. O sırada ne adını biliyordu ne de kim olduğunu. "Ya o kız?" dedi aklı tutulmuş gibi. Kapı gıcırdadı, sustular. Hancı, Baybüre'yi arıyordu. Geldi, delikanlının önünde dikildi, iki elini beline koyup meydan okur gibi baktı. Kızgın görünüyordu: "Aferin sana!"

Baybüre, onun niye geldiğini anladığı halde muzip muzip güldü, "Niye?" dedi.

"Esir kervanındaki bir kızı açlatmışsın. Esirci senden şikâyet eder."

Baybüre her şeyi anlatacak değildi, kızın neden ağladığını çok iyi biliyordu. Parmağıyla uzaklarda bir yeri işaret etti: "Kadı ta orada. Şikâyet etsin. Ne yapmışım? Yalnızca yemek verdim. Açtı."

Hancı onun esircileri kötülediğini, *bu köleci düzenin kötü olduğunu* söyleyerek çocuğun aklını karıştırdığını

düşündüğü için inanmayan gözlerle baktı: “Handa kim aç kalmış ki o kız kalacak?”

Baybüre lafı gediğine koydu: “Bazıları senin gibi hep açtır.”

Hancı, Hızır’a yardım dileyen gözlerle baktı: “Yav Eymür Dede, sen bir şey söyle şuna.”

Hızır daha bir şey söylemeye fırsat bulamadan pazaryerinden bir bağrıış çağrıış işitildi. “Hancı!” diyerek bağırıyordu uzaklardan bir ses. Bağırın kişinin kim olduğunu çok iyi biliyorum: Bizim arabanın sürücüsü. Askerlerimizin ve arabanın sesini bastırarak iyi bağırıyordu doğrusu. Hem de üç günlük kovalamacanın bütün yorgunluğuna karşın, sesi çok diri idi.

Pazaryerini hızla geçtik. Sürücümüz, “Hancı!” diyerek bağırıyord, bir yandan da artık neredeyse çılgına dönmüş atlarını durdurmaya çalışıyordu.

“Açılın!”

Sürücünün yanında oturan kervanağası insanlar yoldan çekilsin diye rastgele kırbacını savuruyor, yakıcılığı sesinden belli, insanın aklını başından alan bir kırbaç vınılıyordu.

Abala nerede olduğumuzu haber verdiği halde askerleri yanıltmıştı. Gerçi askerleri atlatsak da Abala’nın o tepede bir şeyler hazırladığını ben görmüşüm. Ne var ki söylemek istediğimde söyleyemedim. Ya bakışım tutuldu, ya dilim. Umay’dan farkım kalmadı. Umay bakışlarıyla, “Bu iyi bir şey” diyordu ama bana göre çok saçmaydı.

Arabamız paldır küldür hana daldı. Herkes soluk soluğaydı. Atlar kişnedi, handaki konuklar merakla avluya çıktı. Kervanağası bağırdı: “Ey insanlar! Hazar Padişahı’nın kızı Banı Gül Sultan’ın ve oğlu Kunday’ın önünde eğilin. Askerler! İnsanları uzak tutun. Uçan kuştan sorumlusunuz, o kadar.”

Hancı eli ayağına dolaşarak geldi. Askerler avludaki kalabalığı duvar diplerine sürerken, kapıdan omzunda üç kuzgunla giren kara şaman Abala’yı kimse görmedi. Abala o kadar kendinden emin adımlarla içeri giriyordu ki, korku uyandırıcıydı. Fakat o sıra herkesin gözü arabadaydı, kimsenin dönüp de Abala’ya bakacak hali yoktu.

Kervanağası, “Banı Gül Sultan’a en güvenli odayı ver. Sağında solunda askerler için üç oda olsun. Kapılar derhal kapanacak. Nöbetçi sayısı artırılabilecek!”

Ne olduğunu anlamak için avluya çıkan Hızır, Ali ve Baybüre o güne kadar hiç rastlanmamış güzellikteki arabayı görüp afalladılar. Kapı aralandı, altın renkli bir çarık uzandı arabanın içinden. İçli bir müzik gibi.

Arabadan çıkan sultan tedirgindi, basamakta durdu, sonra yere bastı. Onu görenlerin şaşkınlık dolu sesi avluda uğulduyordu. Gülümseyerek saçlarını savurdu. Hiç çıtkırıldım biri gibi değildi. Çevresine merakla bakıyor, zarafetle selam veriyordu. Kıvrır kıvrır kızıl saçları dalgalanarak yürüdü. Zümrüt yeşili gözleri değdiği yeri yeşertiyor gibi bakıyordu.

Durak Han’ın aşçısı Baybüre’nin rüyasında gördüğü kız, ablamdı. Baybüre, ablam Banı Gül’ü görünce tu-

tunacak yer aradı: Çünkü o anda çevresindeki her şey sallanmış gibiydi. “Tanrım!” dedi, içli bir sesle. Bu sözü Banı Gül duydu, bir an baktı ve yürüdü.

Doğrusu bir kıskançlık yaşamadım diyemem. İnsan ablasına bakıp da hayran olan bütün erkeklerden nefret ediyor.

Görüyordum: Baybüre’nin aklından Banı Gül’ün sözleri geçiyordu: “Kurtulman için bir söz söylemen gerekli. Bir yemek yap ki söz söylesin. Ya da bir söz söyle yemek olsun. Hemen şimdi. Yoksa öleceksin!”

Baybüre, Eymür Dede kılığındaki Hızır’a döndü: “Bu o!” dedi. Perişan bir hali vardı.

Arabadan inen ikinci kişi Banı Gül’ün erkek kardeşi Kunday’dı. Yani ben. Oradaki insanlara şöyle görünüyordum: On iki on üç yaşında bir çocuk. Sarı saçlı, mavi gözlü, sivri çeneli ve küçük burunlu. Başı ayvaya benziyor. Boynu ayva çöpü gibi ince. Bedeni zayıf, o yüzden başı iyice büyük görünüyor. Sarı saçları alnına dökülmüş ve küt kesilmiş.

Kimse beni görüp ah demedi, çılgılık atmadı. Işıltılı giysiler içinde olsam da ışığı sönmüş bakışlarla yürüyüp gittim. Bu çok can sıkıcıydı.

Arabadan inen üçüncü kişi Umay’dı. Onu saran kumaşın içinde güvercin gibi kuğurduyordu. Baybüre’nin yamağı Ali, Umay’ı görür görmez büyülendi adeta, kendini tutamayıp bağırdı: “Tanrım ne kadar acımasızsın! Böyle bir güzellik bir kişiye verilir mi? Beşe bölse bile her birine fazla gelir.”

Umay bu sözü işitti ama ilgilenmedi. Kunday'ın ve Banı Gül'ün arkasından yürüdü. Hizmetkâr kızlar da indikten sonra askerler mızrakları ve kılıçlarıyla odamızın önünde nöbete durdu. Kervanağası, hancıyı uyardı: “Kuş uçmayacak!” Hancı, “Merak etmeyin ağam” diyerek bilmiş bilmiş karşılık verdi: “Kuş uçan yerde ökse de vardır.”

Kervanağası kızdı: “Boş boş konuşup durma da aşçıbaşına götür beni.” Sağına soluna baktı, fısıldadı: “Senin şu aşçı güvenilir adam mıdır?”

Hancı başını sallayıp dudağını uzatarak, “E... evet” dedi. Doğrusu bu “evet” biraz kuşku uyandırıcıydı.

Kervanağası daha açık sordu: “Yemeklere zehir katar mı?”

Hancı karşı koydu bu kez: “Asla. Büyük bir aşçıdır o. Eşi menendi görülmemiş.”

Kervanağası, “Gidip bir görelim şunu” dedi.

Mutfak kapısından girdiler, rüyasında gördüğü kadını karşısında bulmaktan ve onun “öleceksin” sözünü düşünmekten ötürü ne yapacağını şaşırılmış olan, kederli kederli pirinç ayıklayan Baybüre'yi gördüler. Yarı dalgın pirinç ayıklıyordu, bulduğu taşı yere atacak yerde ağzına attı. Kervanağası gelince hop diye ayağa fırladı, üstünü başını düzelterek, şaşkın şaşkın baktı.

O sırada Banı Gül, halayıklarıyla birlikte kalacağı odaya girmiş, sedire uzanmıştı. Ben ise kızlarla ilgilenmiyormuş gibi onlara sırtımı dönmüştüm. Benim hakkımda alaycı sözler ettiklerini anlamıyor değildim ama

büyük kızların yanında küçük görölmek, küçük yaşlar-dayken pek de dokunmuyor insana. Yalnızca yaşıttım kızların küçükmüşüm gibi davranması sinir eder beni. Bunlar aklımdan geçiyor, pencere oyuğundan dışarı-yı izliyordum. Kızlar Banı Gül'ün çarıklarını çıkardı, omzundan cepkenini aldı, hemen bir çanağa gül suyu doldurup yelpazeleri açtı. Umay ise bir köşede buz gibi bakışlarla oturdu.

Banı Gül seslendi: "Kervanağası gelsin!"

Biraz sonra kapı vuruldu. Banı Gül doğruldu, kapı gıcırtyla açıldı: Ablamın karşısında Baybüre duruyordu.

"Kervanağası gelsin dedim. Sen kimsin?"

Banı Gül doğal olarak Baybüre'yi tanımıyordu. Aşçı ezik bir sesle konuştu: "Sultanım, ben hanın aşçısıyım. Kervanağası sizin için bir şeyler hazırlamamı istedi. Fakat size sormadan yapmayayım diye gelmişim ki..."

Banı Gül onu süzdü: "Ne yapmak gelir elinden?"

"Ne isterseniz."

Banı Gül, "Bir söz söyle yemek olsun" dedi ansızın. "Ya da bir yemek yap ki söz söylesin. Yoksa yemem."

Banı Gül bu sözü hep ederdi. Anlayan da anlardı. Fakat Baybüre anlayacağı şeyin en derinini anlayıp adeta sallandı. Banı Gül bir türlü gelmeyen kervanağasına seslenedursun, genç aşçı kemerlerin altından kafasını kaşıya kaşıya geçmekteydi.

"Bu kız başımın belası mıdır? Rüyamda da aynı şeyi söyledi. Ben bu işin içinden nasıl çıkacağım?"

Durdu ellerini başına bastırarak düşündü: "Devamı-

nı söylemedi” dedi. “Ölürsün demedi. Yetiş ey Hızır... Kurtar beni...”

Mutfağa girdi Baybüre. Yamağı Ali’nin elindeki otlardan bazılarını kokladı. Sonra bir kenarda uyuklayan Eymür Dede kılığındaki Hızır’a baktı. Genç adam ona bakarken Hızır dürtülmüş gibi gözlerini açtı: “Ne oldu?”

“Bir yemek yapacakmışım Hazar Sultanı’nın kızına. Yaptığım yemek söz olacakmış, yoksa yemezmiş.”

Eymür Dede doğruldu, Baybüre’nin tezgâhına yaklaştı, handakiler işitmesin diye çevresini kolladı, “Nenem seni pek sever de mi diyemedin?” dedi.

“Yav dede, işi amma da basite alıyorsun.”

“Ne yapayım!” dedi Hızır, yaşlı, bunak bir adam gibi.

Bakıştılar. Baybüre’nin elleri titriyordu. “Bakma sen ona buna laf yetiştirdiğime. Korkudan ne yapacağımı şaşırdım. Bu kadın rüyamda ettiği sözü biraz önce gene söyledi.”

Eymür Dede kaşlarını çattı, inanmayan gözlerle baktı: “Öyle saçma şey mi olur?”

“Oldu diyorum sana.”

Baybüre ağlar gibi yüzünü buruşturdu: “Ben hayatta hiç Sultan kızı görmemişim” dedi. “Ona...” dedikten sonra da durakladı ve “söyleyebilseydim, *seninle kaçmak isterim* derdim. Ninemin onu pek seveceğine de bak, hiç şüphem yok.”

“Niye kaçmak?”

Baybüre bir an düşündü, evet kaçarsa bu suçtu. Ama Sultan kızıyla kaçtığı için kurtulmanın bir yolunu bulurdu nasıl olsa. “Kaçmak, çünkü” dedi, “benim gibi bir

aşçıya sultan kızı gelmez. Onunla kaçarsam belki bir yerde iyiliğim dokunur da beni sever, ondan sonra da benimle evlenir. Bilmem anlatabildim mi?”

Eymür Dede ayıplar gibiydi, boş boş baktı. Eline bir tepsi aldı Baybüre. “Bir sorun var!” dedi. “Bu sultan kızı et yemezmiş, ne yapacağım ki şimdi ben?” Kınadı açıkça: “Etsiz yemek? Olacak şey değil...”

“Ben de yemem oğlum, unuttun mu?”

Baybüre, “Sen başka” derken saçmaladığını düşünmedi, fındığı ezdi, tahine kattı. Haşhaş tohumu çıkardı, karanfil tozuyla karıştırdı. O sırada, “Dur ben de yardım edeyim” diyen Hızır elini uzattı. Baybüre’ye göstermiyordu ama limon sıkın Hızır’ın bileğinden bir kaynak yeriymiş gibi su çıkıyordu. Birkaç damla su düşürdü yemeğin içine.

Baybüre sordu: “Hazar Sultanlığı da neresi Eymür Dede?”

Eymür Dede tavana bakarak düşündü, sonra gülümsedi: “Kaf Dağı’nın ardında.”

Anlamış gibi başını sallayarak çalışmaya devam etti aşçıbaşı. Bir kâseye kırkkilitotu doğrayıp üstüne soğanlı ispanak koydu. Baharatlar, soslar döktü Ali de.

Han avlusu boştu. Herkes bir kuytuya çekilmişti. Avluda bir sütun dibinde oturan hain bakışlı Abala, kuzgunlarından birini uçurdu. “Hadi git vezire, hadi” dedi. Kuş kanat çırpı çırpı uzaklaştı.

Banı Gül ise bunlar olurken eli çenesinde, ay yüzlü yoldaşı Umay’a bakmaktaydı. Diğer kızlar kendi arala-

rında konuşuyordu. Banı Gül, konuşulanları işiten ama konuşamayan Umay’a fısıldadı: “Keşke sana şimdi söz lokması yapsam da dilini çözebilseydim.”

Bakıştılar.

“Dilin her zaman açılmıyor biliyorum.”

Düşündüler.

“Niye her zaman açılmıyor?”

Umay bilmece dolu gözlerle baktı.

Banı Gül, “*Bir handa dilim açılacak* diyen sen değil miydin?” diyerek sıkıştırdı genç kızı, Umay kaşlarını çatmıştı, acı çekiyor gibiydi. Banı Gül sözlerini sürdürdü: “E, zamanında söyledin ya, *bir handa, bir gün düşmanımızın elinden yemek yiyeceğiz* dedin. Fakat bize herkes yemek pişirebilir; düşmanımız kimdir, bulamayız ki! Sen göstermezsen bulamayız. Konuşamıyorsun tamam da işaret edebilirsin değil mi?”

Umay çaresizdi. “Yardım et” der gibi gözlerime baktı.

Söze karıştım: “Damda kuzgun var.”

Banı Gül kuş görüp de, “Aa kuş” diyen, ağaç görünce, “Aa ağaç!” diye bağırarak bir çocukmuşum gibi, aptalca konuştuğumu düşünerek kızdı: “Sen sus bakayım.”

Ablama çıkıştım: “Niye susacakmışım? Kuzgun var diyor kızıyorsun. Tamam gitsin kuzgun. Umay niye konuşmuyor, niye kaşıyla gözüyle uyardıysan sanki bilmiyorsun. Boşuna uğraşma, rahat bırak! İşaretler konuşmakla aynı şeydir. Bunu aklına getirmiyorsun.”

Banı Gül zekâmı beğenirdi ama bu kadarına şaşı. Beni kucakladı. Ablamdan sıyrıldım: “Vezir bizi rahat

bırakmayacak. Buradan kaçmanın bir yolunu bulmalıyız.”

Banı Gül beni henüz kucakladığını unutmuş gibiydi. Yüzüme küçümseyen bakışlar fırlattı: “Bu işleri bana bıraksan iyi olur. Senin parlak fikirlerinle uğraşmak bazen çok yorucu oluyor.”

Pencerenin önüne gittim. Biraz önce pencere önünde otururken gördüğüm kuzgunun Abala’yla bağlantılı olduğunu gördüğüm halde bir türlü söyleyemiyordum. Biliciliğim kapalıydı. Kuşun uçuşundaki garipliği fark ederek ondan uzun süre gözümü alamamıştım. Bunu anlatacaktım aslında. “Bakın,” diyecektim, “bu handa güvende sayılmayız.”

Kapı çalındı. Kızlardan biri mazgalı açıp baktı. Kapıdaki aşçı Baybüre’ydi. Elinde kocaman bir tepsi vardı. “Yemeğiniz geldi!” diyordu neşeyle.

Kapının sürgüsü çekildi, içeri göz kamaştıran bir tepsi girdi. Kızlar ellerini çırparak, çığlıklar atarak tepsiyi aldı.

Baybüre, Banı Gül’e baktı, “Dediğiniz gibi yaptım sultanım,” dedi, “içinde et yok.”

Hancı, Baybüre’yi omzundan çekti, kapı güm diye kapandı. Banı Gül sofraya eğildi, kokladı: “Yalnız de-ğilsin” diyen bir erkek sesi işitti. Pilavdan bir kaşık aldı, “Ben” sesi geldi. Ispanağı tattı: “Seninle” diyordu ses. Kırk kilitotundan tattı: “... kaçabilirim” sesini duydu.

Sinirim bozuldu. Şu aşcının yaptığına bak. Kim olduğuna bakmadan bir sultana kur yapıyor.

Banı Gül doğrudu, bakışlarına olanı biteni anlayan bir ifade yerleşmişti. Umay da yeni bir şey olduğunu anlamıştı, yemeği kokladı ve Banı Gül'e soran gözlerle baktı.

Han önündeki pazaryerinden haykırışlar pazarın iyice canlandığını gösteriyordu, yeni kervanlar geldi, askerler gözlerini gelene gidene dikti. Kervanağası özellikle Banı Gül'ün kaldığı tarafı yasaklıyordu girenlere, "Gidin" diyordu sürekli.

O sırada yanındaki iki kuzgunuyla bir kenarda oturan Abala kuşların önüne ekmek yuvarlayıp atıyor, kendince vakit geçiriyordu. Gönderdiği üçüncü kuzgun geliyor mu diye ara sıra göğe baktığı da oluyordu elbet. Bir ara sağı solu süzdü, sonra çakmaktaşlarını birbirine vura vura tütsü yaktı, yavaş yavaş hana yayılan dumanı gözleriyle izledi, memnundu. Başını sallıyordu, tehditkârdı.

Pazarcılar çoktan dağılmıştı. Hanın koca kapıları kapanmış, kol demirleri vurulmuştu. Kervanağası nöbetçilere, "Bu kapı ne olursa olsun sabaha kadar açılmayacak" dedikten sonra kum saatini çevirdi. Nöbetçiler kum bittiğinde değişecekti. Sabaha kadar en az üç nöbetçi kapıda duracak, üç kişi de tepede dolanacaktı.

Akşam yemeğinden sonraydı. Kervansarayda sesler durulmuştu. Ablam, dış kapılar kapandığına göre artık güvende olduğumuzu düşünerek toparlandı: "Kızlar ben biraz hava alacağım" dedikten sonra ekledi: "Yalnızca Umay gelsin benimle!"

Ben o sırada bir mum yakmış, kendi gölge hayvanlarıyla, yani kedi, tilki, fare ve şahinin duvardaki yansılılarıyla oynuyordum. Oyuna dalmış olsam da çevremde olan bitenin farkındaydım. Aldırmadım, oyun oynamayı sürdürdüm: Gölge farem, gölge kedimin ayaklarına sarılıp tırmandı, gölge şahin kanat çırparak kedinin sırtına kondu. Kısa bir süre benimle elim sende oynadılar. Gölgelelerin kanatları, tırmıkları, kuyrukları elime çarptıkça çok eğlenceli oluyordu. O sıra burnuma bir koku geldi, oyunu bıraktım hemen. Kokunun ne olduğunu biliyordum, ak şaman suyundan bir bardak hazırladım ve bağırdım: “Herkes bu sudan bir yudum içecek!”

Kızlar kapris dolu emirlerime alışmıştı, benimle ince ince alay ederek birer yudum içtiler. Halbuki içtikleri su, Abala’nın tütsüsünü etkisiz hale getiren bir iksirdi.

Banı Gül ve Umay avluda yürüyüp etrafı dinlediler, yemekhane tarafında kahkaha atarak konuşan birkaç kişinin sesleri işitiliyordu. Merdivenlerden tırmanıp dama çıktılar. Gökte pırl pırl bir dolunay vardı. Dağlardan uluyan kurt sesleri geliyor, köpekler uzak uzak havlıyordu. Irmağın aynasına vuran ay ışığı havaya daha büyük bir aydınlık katmaktaydı.

“Madem düşmanımıza rastladık,” dedi Banı Gül, “seninle yollarımız ayrılabilir.”

Umay başını sallayarak itiraz etti. Banı Gül karşı koydu: “Ayrı ayrı gideceğiz. Durum bunu gösteriyor.”

Umay sesini çıkarmadı çünkü kervansarayın damın-

daki üç nöbetçinin uyuduğunu görmüştü. Havayı kokladı. Etrafa göz gezdirdi. Burnunu işaret etti. Banı Gül de havayı kokladı. “Kara tütsü” dedikten sonra kaşlarını çatı. Yukarıdan kapı önüne baktı eğilerek, kapıdaki üç nöbetçiyi de ölü gibi uyurken gördü. Hancı sedirde horluyordu. Kışlık bölümdeki yolcular da, mutfaktakiler de. Sesler kesilmiş, her yer karanlığa gömülmüştü.

Mutfakta bir koku hisseden Eymür Dede, bu kokunun nereden geldiğini anlamak için sağı solu yokladı. Baktı ki herkes uyumuş, koşarak ocaktan ateş aldı, heybesinden çırallar çıkardı, yaktı. Çıralların öyle yoğun bir dumanı vardı ki bacadan hızla yükselip bulut gibi hanın dışını sardı. Gece karanlığında açıkça görünmese de mavi renkli bir duman, hanı yavaş yavaş kaplamaya başladı.

Hızır bunları kimseye doğrudan yardım edemeyeceği için yapıyordu. Ak şaman olarak yaşayacaksa böyle yapmak zorundaydı. Ak şaman olmayan birine kim olduğunu söylerse, yahut doğrudan yardım ederse bu Hızır’ı yeniden sıradan ölümlüye çevirirdi. Bu zorluk, Hızır’ı telaş içinde bırakmıştı. Dumanın hanı kaplamasını kaygıyla bekledi. Sonra da bir testiye bileğindeki sudan akıtip Ali ile Baybüre’nin ağızına damlattı. İki delikanlı da hiç uyumamış gibi doğrulup oturdu. Yaşlı adam, “Kötü şeyler oluyor. Bir ses duyar gibiyim” dedi ve mutfaktan çıktı.

Banı Gül ve Umay havada olağan dışı duman hareketleri olmasından tedirgin olup damdan inceklerdi ki bir kuzgun dumanların içine girince bir duvara çarp-

miş gibi sarsıldı ve Banı Gül'le Umay'ın yanına düştü. Pençesinde bir kâğıt vardı. İki kadın, kâğıdı açarken kafa kafaya vermişti, gözleri iri iriydi. Orada yazan şeyi nefeslerini tutularak okudular:

“Banı Gül, Kunday ve Umay handan çıkmasın. Tut onları. Öldürmek yok.

Kehanet lokması o handa yapılmalı.

Vezir Seyfüddin Günek”

Umay ve Banı Gül, vezirin burayı nasıl bulduğunu, bu dumanın neden taş gibi sert olduğunu düşünmeye bile fırsat bulamadan merdivenlerden hızla indi. Bir şeyi sezmişlerdi: Buradan hızla uzaklaşmalıydılar. Fakat nasıl? Bunu içeride düşüneceklerdi.

Abala kuzgunun dumanların içine daldığını görmüştü, fakat kara habercisi gelmeyince meraklandı. Seke seke, kızların biraz önce indiği merdivenlerden çıkmaya başladı ve damda kuzgununu baygın buldu. Yanında bir kâğıt vardı. O kâğıdı okudu.

Eymür Dede kılığındaki Hızır da boş durmuyordu elbet: Her biri bir yerde uyumuş olan esir kızların arasında uğraşa didine Ayaşan'ı buldu, onun ağzına da su damlattı. Ayaşan doğruldu. Korku dolu gözlerle baktı. Baybüre'yi aradı gözleri.

Baybüre ile aşçı yamağı Ali tam o sıra ablamın sesini işitip mutfaktan çıkmışlardı. Baybüre, Banı Gül'e seslendi: “Sultanım bir şey mi oldu?”

Banı Gül o anda herkesi uyutabilen tütsünün bu iki

arkadaşı dokunmayışından işkillenmişti. “Yok bir şey” dedi.

Olan biteni şaşkın gözlerle izleyen küçük köle kız Ayaşan da o anda ömrünce unutmayacağı şu olaya tanık olmaktaydı: Banı Gül “yok bir şey” deyip de odasına girecekken geri döndü, parmak şaklattı ve Baybüre’ye seslendi: “Benimle kaç diyordun. Hazırım, seninle kaçacağım.”

Baybüre şaşırdı: “Be-ben mi kaç dedim? Ne, ne zaman?”

Köle kız Ayaşan için bu inanılmazdı. Olacak şey değildi! Bu Baybüre olacak adama yalvardığı halde kölesi bile olamamıştı ama o daha bugün gelen sultan kızıyla yollara gitmeyi göze alabiliyordu. “Buradan ayırlamam,” demişti, “beni Trabzon’a gönderecekler.” Bir sürü yalan söylemişti demek! “Ben de bir bey kızıyım” dedi, beni kendisine yalvarttı ve küçük düşürdü. Sonra dikkatle baktı: Bu Baybüre olacak adam hangi arada sultan kızının gönlünü kazanmıştı da, böyle yüksek bir konumdaki kişi bile dayanamayıp, “Beni kaçır!” diyerek ona yalvarabiliyordu? “Rüya bu,” dedi, “kesinlikle rüya.”

Banı Gül’ün şaşkın şaşkın bakan Baybüre’ye laf anlatacak zamanı yoktu. Ahır işaret ederek emretti: “Üç at hazırla çabuk!”

Baybüre koşarak ahıra gitti. Banı Gül, Umay’ı çeke çeke odasına götürdü. Kızlar korkuyla bakınıyordu. Banı Gül, benim elimi tuttu ve Umay’a ısrarla tembihledi, “Biz başka yollardan Konya’ya gideriz. Sen kalıyorsun.

Kızlarla birlikte git, gerekirse içlerinden birini benmişim gibi giydir. Yanıltalım onları” dedi ve elimi çeke çeke ahıra koştu.

Yamak Ali, Banı Gül’ün ve benim çıktığımızı gördü, Umay’ın yalnız kaldığını anlayıp kapıyı tıklattı: Umay kapıda görününce, “Yardım edeyim” diyerek onun bileğine dokundu ama o anda yıldırım çarpmış gibi oldu. Baştan ayağa titredi. Umay, neden sonra elini onun göğsüne bastırdı, işaret diliyle “gelme” dedi. Ali şaşkınlıkla bağırdı: “Sen dilsizsin!”

Umay kapıyı kapattı ama Ali kararlıydı. Umay’ı bekleyecekti. Bir kenara oturdu.

Kara şaman Abala vezirden gelen haberi okuduktan sonra hanı saran dumanları yakından inceledi, ona dokundu: Taş gibi sertleşmişti duman. Kuzgunun duvara çarpmış gibi düşmesinin nedenini anlıyordu. Kuşu uyandırmaya çalıştı, olmadı. Bu dumanı yayan kim olabilirdi? Handa bir ak şaman daha mı vardı? İleri geri sallandı ve ulur gibi haykırdıktan sonra o tuhaf hareketleri yapmaya başladı. Bir yandan omzundaki kuzgunları, omuz hareketleri yaparak sıçratıyor bir yandan da yerdeki kuzgunu sarsıyordu. Sonunda omzunu bir kez titretti. Oraya tünemiş olan iki kuzgun kanat çırpı, havada takla atıp olağanüstü iki savaşçıya dönüştü. Baygın kuzgun da doğruldu. Savaşçı adamlar, merdivenlerden tek tek inen Abala’nın üstünden atlayarak avluya kondu. Umay’ın odasının kapısını kırdılar ve “Durun!” diyerek bir köşeden çıkıp gelen Ali’yi bir vuruşta yere serdiler.

İçeride bir bağrış çağrış oldu: Hem “Banı Gül nerede?” diyor, hem vuruyorlardı. Fakat hangi kıza vursalar güvercine dönüşüyor, düşüyordu. Şaşırان kuzgunlar, o patırtı kütürtü arasında Umay’ın da güvercine döndüğünü ve taklalar atarak pencereden çıktığını görememişti. Odada beş ölü güvercin kalmıştı. Göğе yalnızca iki güvercin yükseldi. Onlar da ay ışığında cankuşunun çıkıp göğе gittiğini gösteren resimlere benzediler bir an.

Han kapısı şiddetle gıcırdadı ve rüzgârla savrulmuş gibi açıldı. Kapı, Kunday’a, Banı Gül’e ve Baybüre’ye adeta “Hadi artık, acele edin” der gibiydi.

Köle kız Ayaşan ise her şeyi gözleri pörtleyerek, aptallaşmış bir halde, ağzı açık izliyordu: Sonunda benim, Baybüre’nin ve Banı Gül’ün ahırdan üç at üstünde çıktığımızı gördü. Durduğu yerden ölü güvercinlerin başında dolanan, elindeki mumla sağı solu inceleyen Abala’yı da görebiliyordu. Kara şamanın havayı koklayarak tam da, “Bunların arasında Banı Gül yok” dediği sırada nal sesleri işitti. “Koşun! Kaçıyorlar. Onları kaçırmayın aman ha!” dese de geç kalmıştı. Kapı, biz üç atlı çıkar çıkmaz güm diye kapandı. Sürgü kendi kendine çekildi. Kol demiri yerine oturdu.

Kuzgun savaşçılar sürgüyü yerinden oynatamıyor, kol demirini kaldıramıyordu. Kapıyı geçemeyeceklerini anlayınca hızla avluya döndüler. Takla atıp kuzguna dönüştüler ve uçarak göğе yükseldiler. Biraz önce duvar gibi sertleşmiş olan duman su dalgalarına benzeyerek hareket etmeye başlamıştı. Kuzgunlar onların içinden

yüzerek kayıp dışarı çıktı. Gördükleri şuydu: Binlerce kaçak dağa bayıra kaçıyordu. Hepsi birbirinin aynıydı: Binlerce Kunday, binlerce Banı Gül ve Baybüre vardı ve hangisinin gerçek insanlar olduğu belli değildi. Gökte de sayısız güvercin dolaşıyordu. Hangi kuşa saldırırsalar boşluğa dokunan, hangi atlıyı yakalamak için atılsalar yere çakılan kuzgunlar sonunda yorgun düştü. Uçamaz hale geldiler ve şaşkınlıkla bir dala konduklarında etraflarında yoğun bir sessizlikten başka bir şey işitmediler.

Bunlardan haberi olmayan Abala'nın hiç acelesi yoktu. Köşeyi bucağı dolaşıp Ali'yi arıyordu. Delikanlıyı kızların oraya koşarken görmüştü ama şimdi bulamıyordu. Neredeydi? Başını kaşıdı. Sağa sola baktı. Düşündü. Ali'nin öldüğü yerde kan olduğunu görmüştü ama delikanlının orada olmayışına bir anlam veremiyordu. Yerde birkaç kuş tüyü gördü. Havaya baktı, karanlıkta iki beyaz güvercin oynaşa oynaşa uçuyordu. Birinin kanadı sakatlanmış gibiydi. Abala o an Umay'ın kurtulmakla kalmayıp Ali'yi de kurtardığını anladı ve yumruğunu sallayarak bağırdı: "Umay! Elimden kurtulamayacaksın! O yanındaki deli!"

Nerede kalmıştı bu kuzgunlar?

Elbette o kara kuşlar ancak sabaha dönebilecekti, epeyce uzaklara gitmiş ve yorulmuşlardı. Ama Eymür Dede çoktan koynundan çıkardığı kâğıdı silkelemiş, atına binmişti. Gökteki güvercinler de neşe içinde gidiyordu. Yıldızlar birer elmas olmuştu; çın çın çınlayarak

sallanıyor gibiydi. Bu yıldızlardan biri zinciriyle birlikte güvercinin ağızına takıldı, kolyeye dönüştü.

Güvercinler yorulmuştu, alçalıp Hızır'ın omzuna kondu. Bir adam, iki kuş ve bir at, gece mavisinin, kuş beyazının, ay ışığındaki insan gölgesinin ve at kişnemesine karışan ışıkların oluşturduğu renk alacası içinde, kayar gibi uzaklaştılar.

Amasya Dağları'nda Bir Sultan

Amasya Ovası'ndan, Zile'ye uzanan dağlardaki derin uçurumlarda biz bağırdıkça seslerimiz yankılanıyordu. Bu sesler bizden çıkıp dağlarda çoğalarak ilerlerken şunu düşündüm: Kayaların ağzı mı var da aynı ses yeniden yeniden iştiliyor? Kurt ulumaları ve geyiklerin çağrışmaları neden tepelerde çoğalıyor?

Uçurumlar çok arkamızda kaldı.

Ovadaki yemyeşil ağaçların ve sararmış tarlaların üzerinden geçen kuşlar bizi de görüyordu: Üç atlıydık. Banı Gül Sultan, ben ve karayağız aşçı Baybüre.

Banı Gül somurtmuştu, yorgun görünüyordu. Ben ise yaşıma küçük olsa da ablamdan daha dinçtim. Gerçi Banı Gül'ün yorgunluğunda bana bir zarar gelmesinden duyduğu korkunun payı çoktu. Baybüre'nin "bir sultanla kaçtığı için" yaptığı şımarıklıklar da canını sıkmamış değildi.

Zaten, asıl ben Banı Gül'le evleneceğinden emin görünen Baybüre'ye çok kızdığım ve belki de kıskançlığım açıkça görüldüğü için ablam yorulmuştu. Her ne kadar sık sık kavga etsek de Banı Gül benim büyüğümdü ve ona zarar verebilecek herkesi engellemeye kararlıyım. Banı Gül beni küçük bir çocuk sayarak önemsemeyen Baybüre'ye bir ara sokuldu ve kaş göz ederek fısıldadı:

“Kaçır beni dedim ama seninle evlenirim demedim. Bu konuyu kapat, bir daha da konuşmayalım. Anlaştık mı?”

Baybüre önce Banı Gül’ün benden utandığını düşündü, gülümsedi: “Anlaştık.”

Banı Gül: “Ciddiyim. Bir daha böyle fısıldayarak uyarmam, bilesin.”

Baybüre bu söz üzerine ne yapacağını, ne diyeceğini bilemedi. Pancar gibi kızardı. Banı Gül hemen konuyu değiştirdi, benim konuşulanları yanımdaymış gibi işitiğimi bilmiyordu elbette, “İyi bir iş başardın aşçıbaşı” dedi. “Yemek yaptın, söz oldu. Seninle bu nedenle kaçmaya karar verdim.”

Banı Gül sözünü sürdürdü: “Anlamadığım şu, benim zorda olduğumu nasıl anladın da yemeğe o sözü fısıldadın?”

Baybüre aptallaşmıştı: “Yemeğe fısıldanan sözün odaları aşp kapıları geçerek birinin kulağına gittiğini ilk defa işitiyorum.”

Kıs kıs güldüm. Banı Gül bana bakıp göz kırptı, Baybüre’ye laf yetiştirdi: “Ben de yemeğe söz fısıldadığını bilmeyen ama bu sözü duyuranla ilk kez konuşuyorum.”

Banı Gül’ün atı küçük bir inilti çıkardı, durup çevreyi gözledik. İleride gölde bir yaşlı adam balık tutuyordu, tehlike yoktu. İlerledik.

Baybüre utana sıkıla baktı ablamın yüzüne: “Arabanız hana gelmeden önce, seni rüyamda görmüştüm, bir mağarada.”

Baybüre, benim de gözlerimle gördüğüm ve tanık olduğum rüyayı anlatıyordu şimdi. Banı Gül ise alay eder gibiydi. Baybüre’yi süzdü: “Ne oldu rüyanda? Kaçırıyor muydun beni?”

“Hayır bir geyik gölgesiyle geldin. Bana ‘bir söz söyle, yemek olsun’ dedin.”

Banı Gül, Baybüre’nin başına geleni o an kavradı, yüzü değişti birden. Baybüre anlatmayı sürdürdü: “Hızır vardı yanımda. O ölümsüzlüğü bulmuştu. Sen bana baktın, ‘Ayvayı yedin, ölümü buldun’ dedin. ‘Bir söz söyle hemen, yoksa ölürsün’ dedin. Uyandım. Korku içindeydim. Daha sabah kahvaltısı bitmeden bu kez gerçekten geldin. Kendimi o an rüyada görünüp kendini bildiren sevgiliye kavuşmuş bir masal kahramanı sandım. Ben ‘Ne yemek istersiniz?’ dediğimde, ‘Bir yemek yap, söz olsun’ dedin ya çok korktum bu kez.”

Banı Gül meraklandı: “Yemeğe söz nasıl fısıldanır bilmiyor muydun?”

Baybüre “hayır” anlamında başını salladı.

“Peki sen yemek yaparken yanında kim vardı?”

“Yamağım Ali. Bir de baharatçı Eymür Dede. Ona dert yanıyordum.”

Banı Gül dudağını kemirerek düşündü. Eymür Dede denen adamda bir iş olduğunu kavramıştı. O dumanlar, pat diye açılan kapılar... Günlerdir bir türlü bizi yakalayamayan askerler...

Baybüre anlatıyordu: “Eymür Dede bana ‘Aklına geleni söyle’ dedi. Ben de dilek diler gibi ‘Seninle kaçarım’ dedim. Sen karşımdaymışsın gibi. Niye öyle dediğimi

tam olarak bilmiyorum. Belki de önüne dikilip ‘Seni rüyamda gördüm’ diyemeyeceğim için. Seninle baş başa kalmanın ancak düşlerde olacağını düşündüğüm için...”

Banı Gül gülümsedi: “Bak düşüncen gerçek olmuş işte.”

Baybüre acı acı güldü, bana duyurmak istemediği için sesini alçalttı: “Belki de bu yüzden masallardaki gibi, padişahın kızıyla bir gün evleneceğimi düşündüm.”

Banı Gül hiç kızgınlık göstermeden onu uyardı: “Olabilirdi, evet. Ama bu durumda şunu bilmen gerekiyor: Benim biriyle evlenmem için onunla evlendiğimi rüyamda görmüş olmam gerekir. Seni böyle bir rüyada görmedim ben. Anlatabiliyor muyum?”

Baybüre sustu. Çok üzölmüş görünüyordu. Bir ara beni inceledi: Her şey gözüne çok saçma göründü. Bunun bana baktıktan sonra olması canımı sıktı doğrusu. Baybüre o anda bilmediği birileri arasında tehlikeli bir çatışma yaşandığını ve bunun ortasında kaldığını anlayabiliyordu. Üstelik bu kavgada Banı Gül’ün safindaydı. Bunu da istemeden seçmiş, daha da kötüsü, başına belayı almıştı.

Baybüre gerçeği bilmek isteyenlerin merakıyla sordu: “Neler oluyor? Biz niçin yollardayız?”

Banı Gül hiç duraksamadı bile: “Vezir Seyfüddin Günek bizi kovalıyor.”

“Bizi? Beni de mi?”

“Evet, vezirin şu andan itibaren yakalar yakalamaz cezalandıracağı ilk kişisin.”

“Ama neden?”

“Beni kaçırdın. Bu yeterince büyük bir suç. Üstelik bunu çok istedin. Hâlâ da kaçırmaya devam ediyorsun.”

“Ama... Ama ben sadece rüyamdaki kız karşıma çıkınca...”

Banı Gül onun sözünü kesti: “Seni bize doğru yaklaştıran biri var” dedi. “Bu çok açık. Fakat o kişi kim ise niyeti kötü değil.”

“Nereden biliyorsun ki birinin beni size yaklaştırdığını? Her şeye bir yanıtın var, her şeye bu budur, şu sudur diyorsun.”

Banı Gül öfkelen-di: “Kendine gel. Karşında Banı Gül Sultan var.”

Baybüre duraksamadı bile. Sesini yükseltti, sözünü sürdürdü: “Hem nereye gidiyorsunuz siz, bütün bu kaçmalar kovalamalar neyin nesi?”

Banı Gül tane tane açıkladı: “Konya Sultanı Keyhüsrev’e gidiyoruz. Keyhüsrev, Moğollara karşı durmaz da gereğini yapmazsa bu topraklar yüz elli yıl kendine gelemaz. Açlık, kıtlık ve hastalık insanların üç efendisi olur.”

Bu sözler Baybüre’ye delilik gibi göründü. Bir insan “yüz elli yıl sonrasını kurtaracağım” diyerek yola çıkar mıydı hiç? “Moğollar geliyor ona karşı durun” demek de neyin nesiydi? “Aman!” dedi elini salladı. Banı Gül’ün anlattığı şeylerden ne kadar sıkıldığı ses tonundaki öfkeden bile belliydi: “Nereden biliyorsun bunları? Nasıl bu kadar eminsin? Yüz elli yılı bırak yüz elli gün sonrasını kim bilir, hatta biraz sonrayı?”

“Umay bilir” dedi Banı Gül.

“O da kim?”

“Yardımcım kız var ya, o. Umay bir ak şamandır. Geleceği söyler. Fakat onun söylemesi için benim de bir söz lokması yapmam gerekir. O lokmayı yemeden dili çözülmez, her şeyi ıstır ama konuşamaz.”

“Yapsaydın da konuşsaydı. Bu kaçgöç de ne?”

“Her zaman yapılmaz ki. Dediğin gibi olsa kolaydı.”

Baybüre iyiden iyiye bir kaçıkla yola gittiğinden emindi artık. Bana baktı, kaşıyla Banı Gül’ü gösterdi ve eliyle deli işareti yaptı. Tepki vermesem de Banı Gül bunu gördü, gülümsedi. Gerçekten de biraz deliye benziyordu.

Baybüre etrafı izleyerek kendi kendine söylendi: “Çatık belaya.”

“İstersen, bizi bırakıp dönebilirsin” dedi Banı Gül, “Beladan kurtulmanın tek yolu bu.”

Baybüre, “Olur!” dedi, alaycıydı. “Gideyim de derimi yüzünler!”

Banı Gül yanıt vermedi. Bir süre öylece gittik. Çiçekleri, gölleri, ağaçları izlediler. Baybüre sitem eder gibi sordu: “Neden Umay’la gidiyorsun Selçuklu Sultanı’na? Onu uyarmak niye Umay’la senin görevin?”

Baybüre’nin beni insan yerine koymayışı öfke uyarıcıydı.

Banı Gül ters ters baktı: “Bir aşçıya bütün şaman sırlarını anlatacağımı mı sanıyorsun? Şu kadarını söyleyeyim, o da kaçmama yardım ettiğin için: Umay ge-

leceği gördü, Anadolu mahvoluyor. Bunu durdurmak zorundayız.”

“Geleceği grmşsnz, mahvoluyormuşuz. İyi de geleceği nasıl değiştireceksiniz?”

Banı Gl kalın kafalı biriyle konuşan ve ona dert anlatamayan insanların bıkkınlığıyla el salladı ve sustu. Kimsenin insan yerine koymadığı benim, buna dur deme zamanımın geldiğini düşünerek atımı Baybüre’ye yaklaştırdım, “Bilir misin,” dedim, “gelecek değiştirilebilir. Henüz gelmediği için.”

Bir şey anlamayan Baybüre’ye yemyeşil tarlaları gösterdim: “Bak, şu tarlalara doğru gitmeyebiliriz, bu bize kalmış. Henüz gelecek zaman olmadı çünkü. Fakat Durak Han’dan kaçmamış olamayız, o geçmişte kaldı. Anlatabildim mi?”

Sonra da çocuğa anlatır gibi tane tane söyledim: “Gelecek değiştirebilir, çünkü henüz gelmedi. Fakat geçmiş değişmez. Çünkü oldu.”

Baybüre ocuk gözüyle baktığı için benim sözlerimi işitince kulaklarına inanamadı. Birden biz iki kardeşin derinliğini sezdi, ürperdi. Bir bana, bir Banı Gl’e bakıyordu. Korktuğu bile syleyenebilirdi. Sözümü sürdürdüm: “Moğollar babamın hükümdarlığını yok etti. Biz kaçtık. Amacımız bu topraklardaki insanlara tehlikeyi haber vermek. Kara şamanları bu topraklardan kovmalıyız. Moğolların kovaladığı alar ordusunun Selçuklu’ya saldırmasını önlememiz gerek.”

“Sultanımız bunları görmüyor mu?”

Başımı iki yana salladım.

Banı Gül biz konuşurken tarlalardan gözünü alamamıştı. Birden, “Baksanıza” dedi, bir çiftliği gösterdi. Benzersiz bir yerden geçiyorduk. Üçümüz de atların gemini çekip baktık: Anadolu kuraklıktan kınıldığı halde, burada etraf yemyeşildi. Sağda solda özenli bağlar bahçeler vardı. Her yerden bolluk ve bereket fişkıyordu. Evin yakınlarındaki samanlar özenle yığılmıştı. Bahçede bakımlı hıyarlar, biberler vardı. Maydanozlar, rokalar ve marullar birbirleriyle yarışıyor. Sonra ayva, armut ve elma ağaçları görüldü. Kırmızı yanaklı elmalar pek çoktu, bakımlıydı.

“Babaannemin bağı burası” dedi Baybüre.

Banı Gül neşelendi. Baybüre bir elma kopardı, bıçağıyla enine kesti ve çekirdeğini gösterdi: “Bakin Amasya’nın elması, çekirdeği yıldız gibi...”

Banı Gül, Baybüre’nin uzattığı yarım elmayı alıp ısırıldı. Aklında şeytana uyararak Âdem’e elma veren Havva vardı. “Şeytana bu kez adam uydu” dedi içinden. Omuz silkti. Ben uzatılan elmayı almadım, yüzümü ekşiterek bağlara bahçelere bakıyordum. Karpuz tarlalarının, fasulye tarhlarının düzenine şaşan ablamı dinleyerek gözlerimi kısıtım. Her dalından üzüm fişkırان koca bir bağdan geçtik. Dalları kıracak kadar çoktu hem de. İleride pınar başlarında torba torba buğdaylar vardı.

Banı Gül de bu ucu bucağı görünmeyen bahçeye şaşmış görünüyordu: “Sen ninenin yalnız yaşadığından emin misin?”

Baybüre alışkın gözlerle çevresine baktı: “Evet,” dedi, “her zaman böyledir bu bağ. Bu hevenkleri Amasya’nın

Hızır İlyas Dergâhı'ndan, Ankara'nın Hacı Bayram Ocağı'ndan gelip alırlar.”

Ben göz kırptım: “Ninen kaç yaşında? On beş mi?”

Gülüştük. O sırada uzaktan görünen evin kapısı açıldı, dinç ve ak saçlı bir nine çıktı dışarı. Örgülü belikleri tepeliğinin altından dışarı çıkmıştı, boynunda altınlar vardı. Gözlerini kısarak baktı bize.

“Baybüre? Sen misin oğlum?”

Baybüre atından sıyrılıp indi, sarıldı babaannesine. Fatma Nine ne yapacağını bilemediği belli olan Banı Gül'e baktı, ufaktan alaycı bir sesle, “Vay ki vay!” dedi. “Sen yalnız bir gelin değil, bir sultan getirmişsin oğlum. Hazır bir de kocaman şehzade torun...”

Baybüre, “O gerçekten bir sultan babaanne...” dedi. “Hazar Sultanı'nın kızı.”

Fatma Nine boş boş baktı: “Orası da neresi?”

Baybüre eliyle çok uzaklarda olduğunu belirten bir işaret yaptı, “Kaf Dağı'nın ardında” dedi.

Ben o sırada sağı solu gözlemekteydim, bir ayak izi gördüm, adımlar halinde uzayıp gidiyordu. Bunlar ayak izi olmaya ayak iziydi ama her adım çayır çimendi. Bu adımlar Fatma Nine'nin ahırında son buluyordu. Atımın geminden çeke çeke oraya yürüdüm.

Banı Gül de atından indi, kaşıyla benim önünde durduğum yapıyı gösterdi.

“Ahır orası mı?”

Fatma Nine yanıt vermek yerine “öp” der gibi elini uzattı: “Hoş geldin yavrum.”

Banı Gül bu eli iki eliyle avuçlayıp kendine doğru çekti, kadınla yüz yüze geldiler. Fatma nine şaşkındı: “Hoş bulduk” dedi Banı Gül.

Nine bozuntuya vermedi. Her yerin kendince bir âdeti vardı, bunu bilirdi, “Sen kimin kızısın yavrum?” demekle yetindi.

Banı Gül, “Uzaklardaki bir anayla babanın” dedikten sonra sözü neşeyle başka yöne çevirdi: “Bahçede madımak gördüm, onu yağda çevireyim. Bir de peynir koyayım üstüne.”

“Ah!” dedi, sözü havada kaptı nine. “Açsınız. O kolay.” Ahırın önündeki yeşil izleri inceliyordum ki, bana seslendi: “Gel oğlum, gel! Açsındır.”

Yetişkinlerin çocuk yaşta olduğum için bana her şeyi buyurmasından hoşlanmıyordum. Fatma Nine’yi iştitemiş gibi yaptım, ahırın kapısını araladım.

Baybüre etrafı süzdü: “Tavuklara ne oldu ninem?”

Fatma Nine, “Tilkiler gelip boğmuş” dedi acıyarak. “Tavuk yok ama yumurta var.”

Banı Gül eğlenceli bir söz duyan herkes gibi güldü: “O nasıl oluyor?”

Fatma Nine sözlerinin ne anlama geldiğini göstermek için ahıra yürüdü. “Gelin hem atları ahıra koyalım hem de tavuksuz yumurta nasıl olurmuş gözünüzle görün.”

Masal gibi bir ahırdı doğrusu. Şenlik dolu. İnekler sıra sıraydı, keçiler, koyunlar. Samanlar yığılmış ama yatak gibi. Tavuk yok.

Bir sandığın kapağını kaldırdı nine. Belki de yüz yumurta vardı orada, üstünde de bir sansar.

“Bu sansar yumurta getirip yığıyor buraya. Yemiyor da. Hepsini bana getiriyor.”

Böyle bir kıtlık çağında bu kadar bakımlı bağlar ve bahçeler zaten mucizeydi ama tavuksuz ahırdaki yumurtaları bekleyen, civciv çıkarmak için kuluçkaya yatan sansara verilecek bir ad yoktu.

Eve girdik. Sade, bakımlı ve güzeldi. Mutfağa dalan Banı Gül, “Ben aşçıyım, yemeği ben yapacağım” diyen Baybüre’ye beklemesini, yaptığı yemeği yemesini söyledi. Baybüre çok ısrar edince Banı Gül, “Bir bildiğim var ki böyle söylüyorum” dedi. İşte o zaman Baybüre, boyun büktü, onun ne yaptığını izlemeye başladı.

Durak Han'a Geldi Bir Vezir

Sarığının alnı sorguçlu, sert bakışlı Vezir Seyfüddin Günek, Abala'ya gözlerini dikmiş, bir yanıt bekliyordu. Abala'nın ise atından inmeden emir yağdıran kibirli vezire aldırdığı yoktu. Tütsüler yakmış ve gözlerini kapatmış olarak oturuyordu.

Durak Han'ın önünde, pazarın kurulduğu alandaydılar.

"Olmadı..." dedi Abala. "Başaramadım." Yenilginin onu üzdüğü belliydi.

Vezir Seyfüddin Günek atını çalımlı çalımlı bir sağa bir sola yürüttü: "Olmadı diye bir şey yoktur Kara Şaman! Olacak diye bir şey vardır. Ben senden bunu duymak isterim."

"Şüphesiz ki öyle" derken Abala gözlerini açtı. Kara dünyaya dokunduğu anlarda rahatsız edilmekten hiç hoşlanmazdı. Yine de sabırla konuştu: "Bu kez çok güçlü birine çattık efendi. Ben bugüne kadar üç kuzgunu yanıltan hiç kimseyi görmedim."

"Tepemi attırma benim" diyerek atından inen Seyfüddin Günek, Abala'nın başına dikildi: "Onlara kara büyü yapacaksın. Onları kara dünyadan getirdiğin kuzgunlarla kovalaman yetmez."

Abala “olmaz” anlamında kaş kaldırdı. Vezir hiddetle ona bakıyor, Abala da kara şamanlar kara büyü yapmazmış gibi davranıyordu. Ak şaman nasıl konuşursa öyle konuştu: “Kara büyü olmaz. Şamanlığa aykırı.”

Aslında kara büyü yapardı yapmasına da bu bir kara şaman için son şans demektir. Kara büyü yapan şaman başarılı olmak zorundaydı, yoksa hiçbir yeteneği kalmazdı. Vezir bunu nereden bilecekti? Abala’nın kapris yaptığını sanarak öfkelenir, “Kara büyü yapmazmış!” diyerek söylendi, kırbacını indirecekti ama kendini tuttu: “Bu kuzgunlar nereden geldi o zaman, kör olası? Durmak yok. Daha büyüğünü getir, o olmazsa daha büyüğüne git. Amacına ulaşmak zorundasın. Bana ak şaman gibi büyüye karşı olduğunu söyleme!”

Abala’nın yüreğini bir pişmanlık kaplamıştı. İçinden, “Keşke hep ak şaman olarak kalsaydım da şu maskaralığa düşmeseydim” sözleri geçti. O zaman ne vezir dinlerdi, ne sultan. Özgürlüğünü yaşar, dilediğini yapardı. Oysa şimdi gücü kısıtlıydı, geleceği görme gücü elinden alınmıştı. Gölgesi bile yoktu! Fakat bunun karşılığında insanları hayvana dönüştürebilme gücü çoğalmıştı. Bir de ölü canların kuzgun bedenlerine geçmesini sağlayabiliyordu.

Başkalarını hayvana dönüştürmek ak şamanlar arasında aşağılanan bir davranıştı. Onlar hiçbir canlıyı başka bir canlının bedenine hapsedmez, yalnızca iyilik yapmak istediklerinde kendilerinin ve sevdiklerinin görünüşlerini değiştirirlerdi. Nasıl ki ölümsüz olduklarını

başkalarına söylemiyorlarsa, iyilik yaptıklarını da kimseye belli etmezlerdi.

Abala, başında söylenip duran, aşağılayıcı sözler eden vezire öyle kızdı ki onu bir solucan yapmayı aklından geçirdi, kendini tuttu, “Tamam bir şeyler yaparız” dedi.

Vezir kervansaraya doğru yürüdü. Abala da onun arkasından gitmeye başladı. Handakiler sorgulanmamıştı henüz.

Vezir Seyfüddin Günek, kırbacını savura savura hana girdi. Askerler herkesi sıraya sokmuş, öylece onu bekliyordu. Hancı, nalbant, hamamcı, esir kızlar, bizi koruyan ama artık handa bıraktığımız askerler, yolcular kim varsa korku içindeydi. Yere bakıyor, ödleri koparak dikilip duruyorlardı. Seyfüddin Günek, hancıyı ve aşçıları esas şüpheliler olarak düşünmüştü. Niye herkes uyuyakalmıştı? Aşçılar yemeğe bir şey katmasa bunun olabilmesi olanaksızdı. Han kapısı nasıl açılmıştı? Hancı yardım etmese bu olmazdı. Bir açıklama yapmalıydılar. Bağırды çağırды, hancıya kırbaçla vurdu ama yine de kötü yürekli Abala, “Ben uyuttum onları” demedi. Çünkü öyle bir adamdı ki, insanların zordayken neler söyleyeceğini merak ediyor, onların korkunca ne ettiklerini gözlemekten zevk alıyordu.

Vezirin insanları kırbaçlayarak onları sorguya çekmesini böyle kötücül duygularla izlerken, aklında hâlâ genç şamanlık zamanları vardı. O mutluluğu kendi elleriyle bozmuştu. Bir köylüye altın dolu testiği nerede

bulacağını söyleyip de testinin olduğu yere ondan önce gidip hırsızlık yapmasa bunların hiçbirisi olmayacaktı. Şamanlığın yüzkarası bir davranıştı bu. Abala'nın ne yaptığı anlaşılınca onu her hırsıza yapıldığı gibi, sımsıkı bağladıktan sonra Şaman Meclisi'ne getirmişlerdi. Umay'ın hazırladığı kara lokmayı yedirmek için çok uğraşmışlar, fakat Abala başına ne geleceğini bildiği için debelenmişti. Zorla yedirmişlerdi lokmayı. Aksırıp tıksırmış, gözlerinden ateşler fişkirarak lokmayı yutmak zorunda kalmıştı.

Kara lokmayı yuttuktan sonra Abala'nın geleceği bilme gücü kalmadı. O gün yaşadığı şeyler ne zaman aklına düşse Umay'dan utanır, fakat bir yandan da ondan nefret ederdi. Umay'ın kötü olduğunu düşündüğü için değil, yalnızca eski gücüne kavuşmak için bu kızı öldürmek zorundaydı. Çünkü bir şaman yalnızca onu etkisiz hale getiren şamanı yok ederse, eski gücüne kavuşurdu.

Fakat Umay denen kişi, Vezir Seyfüddin Günek gibi hot zot eden biri değildi ki! Şirindi, güler yüzlüydü. Mert bir düşmandı. Adamları onu öldürmek için atıldığında güvercin olup kaçacak kadar yetenekli ve aşçı yamağını yanında götürerek kafa karıştıracak kadar da akıllıydı. Ali'nin kaybolması, söz lokması yapacak kişinin Banı Gül değil Ali olduğunu düşündürmek içindi. Ne var ki Abala böyle bir şeye kanmazdı çünkü Banı Gül olmadan kimsenin söz lokması yapamayacağını ve Umay'ın

dilinin çözülemeyeceğini bilirdi. Umay ne kadar yanıltmaya çalışırsa çalışsın, Abala, Banı Gül'ün peşinden gidecekti. Hem zaten şu öfkeli, mevki düşkün ve kibirli vezirden uzak kalmak için bir an önce yola çıkmak istiyordu. Abala emir işitmeye alışık biri değildi.

Vezir Seyfüddin Günek elleri bağlanmış ve diz çöktürülmüş olan hancının, kervanağasının ve nöbetçilerin önünde bağtırmaktan yorulmuş, fakat şu soruya hâlâ yanıt alamamıştı: “Bir aşçı, bir sultanı nasıl kaçırabilir?”

Kervanağası hep aynı şeyi yineliyordu: “Bilmiyoruz. Bizi yemeklerimize bir şey koyup uyutmuşlar, görmedik.”

Vezir daha çok kızılıyordu bu söze: “Obur mendeburlar. Bir kısım önce yer bekler, bakar ki yemeklerde bir şey yok, öbürleri sonra yer. Bunu da mı akıl edemediniz?”

“Öyle yaptık zaten. Fakat nasıl uyuduğumuzu anlayamadık.”

Vezir diyecek söz bulamıyordu, hırsıyla soludu: “Nasıl bir aşçı ki bu, sultanı kaçırarak kadar gözü döndü?”

Hancı büzüldü: “Bir anlasam!”

Tütsü yakarak herkesi uyuttuğunu da, Umay'ın kızları güvercine döndürdüğünü de söylemeyen Abala, “Ortada beş hizmetçi kız yok. Aşçının yamağı da” dedi. “Aşçılar ve kızlar ele ele verip sultanı kaçırmış olmasın?”

Hancı yanıt veremedi, dudağını büzdü, yere baktı. Vezir, kervanağasına döndü: “Kaç at eksik?”

“Üç.”

“Dokuz kişi üç atla gitmez. Bir iş var bunda.”

Kalabalığın arasında, esir kızlarla birlikte oturan ve Baybüre’nin kendisini almayıp bir sultanı kaçırmış olmasına içlenen Ayaşan öne çıktı. Aşağılanmanın öfkesi içindeydi, kıskançlıktan burun delikleri genişlemişti. Dişlerini gıcırdatır gibi konuştu, “Ben gördüm her şeyi” dedi.

Abala, “Bir uyumayan daha!” dedi içinden. Ayaşan’a baktı. “Bir çocuk” dedi, görünüşünü inceledi: Bu kız ak şamanlardan olamazdı. Nasıl olmuş da uyumamıştı ki?

Vezir onu yanına çağırdı: “Ne gördün evladım, anlat.”

Ayaşan önleyemediği bir duygu kırılmasıyla, neredeyse ağlayacak gibi, “Aşçı olacak yalancı” dedi, sustu.

Onun neden “yalancı” sözcüğünü kullandığını yalnızca Abala anladı. Şimşek hızıyla anladı hem de.

“Neden yalancı?” diyerek bir yanıt bekledi Vezir. Ayaşan omuz silkti.

“İşte o, Banı Gül Sultan’ı ve kardeşini alıp gitti. Kapıyı dışarıdan açıp kapatan biri vardı.”

“Kapının dışında biri?”

“Evet.”

Vezir alay etti: “Kapıyı kapattıktan sonra, dışarıda kaldı ve içerideki sürgüyü nasıl çekti, benim akıllı kızım?”

“Sürgü kendi kendine oturdu, kol demirleri de kaldırılıp kondu.”

Gizli gizli gülümseyenler, “Delirmiş, yazık” diyenler oldu.

“Sonra kara adamlar” dedi Ayaşan, durakladı. Sanki kuzgun adamları yeniden görmüştü, elleriyle ağzını kapadı: “Tanrım! Çok korkunçtu!” Ayaşan, elleri ağzında dururken, başını oynatmadan, gözlerini devire devire onu dinleyenlere baktı. “Kızlara vurdukça kızlar patır patır uçuşarak güvercine dönüşüyordu. Bir güvercin avluya çıktı, yerde yatan Ali’ye dokundu ve ikisi birden uçup gitti.”

Sırtarak onu dinleyen askerleri süzdü. Sonra sözüne devam etti Ayaşan. Bakışlarını adamlardan ayırmıyor, bir eliyle de havayı gösteriyordu: “Güvercinlerin kaçtığını gören kara adamlar birden kara kuşa dönmüştü. Zıplayıp göğe gittiler.”

Kızın delirdiğini sanan yahut bunları küçük bir çocuğun masallarla rüyayı karıştırdığı bir saçmalık olarak düşünen insanlar bu kez yüksek sesle gülüştü. Ayaşan sözlerine inanılmadığını görünce tepindi: “Doğru söylüyorum!”

Herkes bu çocukça tepkiye daha çok gülüştü. Abala, küçük köleye yaklaştı, onu bir kedi gibi kokladı. Bu hareketi bir alay sanan insanlar artık alaycılığın doruğuna çıkmıştı. Karınlarını tuta tuta gülüyorlardı. Oysa Abala iz sürüyordu, çocuğun ak şaman olmadığını çoktan anlamıştı ama ak şamanların ona bir şey yaptığından emindi. Kızın saçlarını koklayınca her şeyi anladı:

Orada yemek kokuları, bir ak şaman yaşam suyunun meltemi, aşçının elinin izleri duruyordu. Kızın uyanıp da her şeyi görmesi, tütsü işlemeyen ak şaman suyunun bu kıza değdiğini gösteriyordu. Abala bunu söylemedi, Ayaşan'ın alnına elini koydu ve alaycı alaycı gülümse-di: “Sen yemeği fazla kaçırmışsın kızım...”

Bu söz üzerine vezir de güldü epeyce. Ayaşan'ın gu-ruru incindi. Şaşkın şaşkın baktı. Abala elini kaldırıp büyük bir gösteri yapan sihirbazlar gibi bağırdı: “Esirci! Bu kıızı, kaç para istersen iste, aldım gitti.”

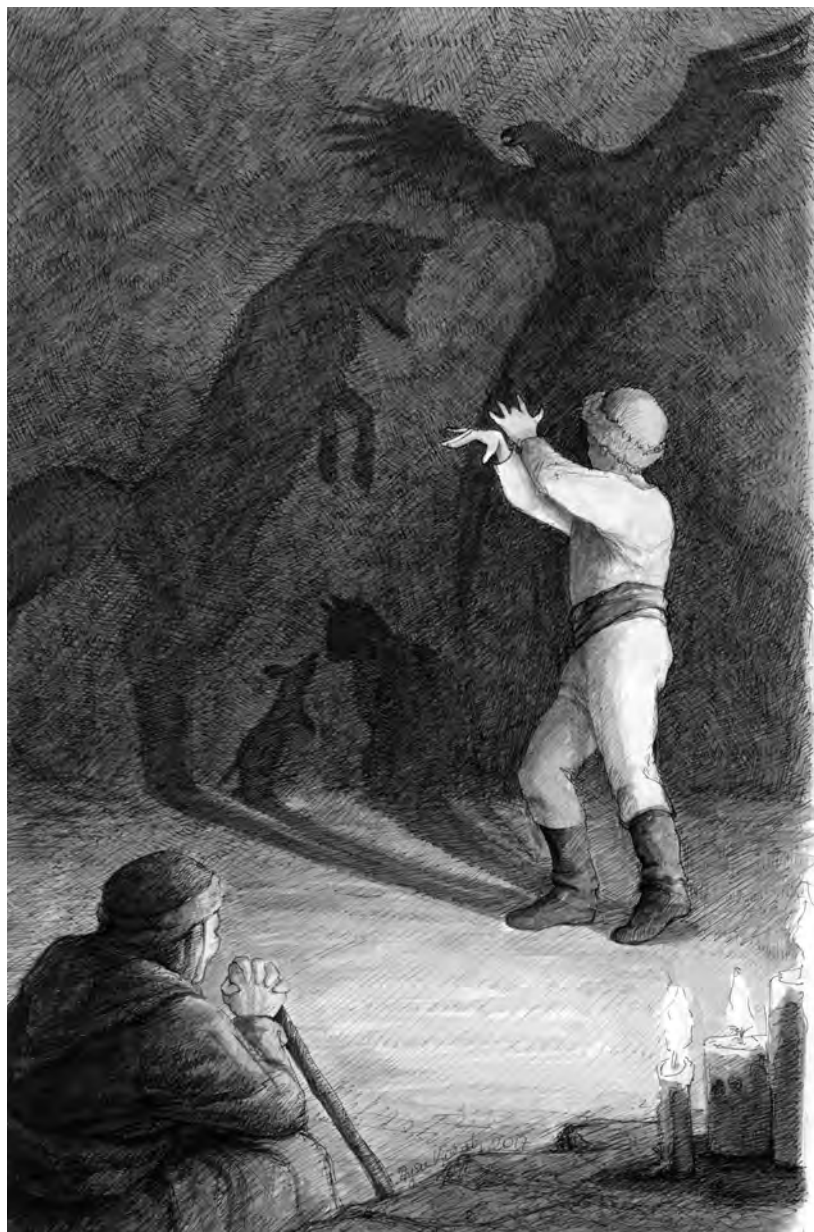
Abala çok iyi biliyordu ki, Ayaşan gerçeği söyle-mektedir ve herkes derin uykudayken onun uyanabil-mesinde düşmanın parmağı vardır. Bilerek bırakılmış bir izdir o. Abala da bunu fark edebilecek tek gerçek savaşıdır.

Genç çocuk, daha dün Baybüre'ye söylediği sözün kehanetiyle sarsılmıştı, ağlıyordu. “Beni esirciden satın al” dediği dünkü sabah şimdi gibi aklındaydı. “Beni kime satacaklar bilmem, başkasına gitmek istemiyorum” dediği zaman Baybüre'nin, “Bey kıızı beye verilir, ben aşçıyım” dediğini de. Öyle bir kin duydu ki o anda, “aşçı olduğuna aldırmadan” koca bir sultanı kaçıran Baybüre'ye “yalancı” demeyecekti de kime diyecekti? Yalancıydı o. Hem de ikiyüzlü bir yalancı! Diline biber sürülmeli, gözlerine acı çamur yapıştırılmalıdır.

Bir de o sultana ne demeliydi? Bir aşçıyla kaçılır mıydı hiç!

Her ne kadar bunları düşünüyorsa da, Baybüre'nin iyi biri olduğunu da aklından geçiriyordu. "Seni annenle babana götürmeyi çok isterim" dediği gün aklındaydı. İyi biriydi evet, çünkü sultanlar bile Ayaşan'ın anladığı şeyi anlıyor ve o adama güveniyordu.

Kendi kendine nedenini bilmediği çocukça bir sevinç duydu, böbürlendi.

Ninenin Bağında Bir Aşçı Sultan

Banı Gül, bileklerini dirseklerine kadar sıvayıp yemek yaparken ben evin kedisini şaşırtan bir gölge oyunu oynuyordum. Elimi mum ışığına tutup gölgeleri elimle yapıyormuş gibi davransam da dikkatle bakan biri bunları elle yapamayacağımı anlardı. Görünüşte çeşitli hayvan gölgeleri oluşturuyor, onları büyütüp küçültüyor ama gerçekte gölge hayvanlarımı elime alıyor, kuyruklarını seviyor, başlarına dokunuyordum. Elbette evin kedisi de gölgelerime atlıyor, patileriyle boşluğu çiziyordu. Buna şaşırان kedi bir daha atlıyor, beni ve gölgelerimi çok eğlendiriyordu.

Yeryüzünde gölgesine dokunabilen benden başka hiç kimse yok. Bu benim özelliğim. Bunu nereden biliyorsun dersanız, inanmayan çıksın arasın derim.

Fatma Nine göz ucuyla yaptığım şeyleri izliyor, için için “Ne akıllı çocuk” diyordu: “Kendi kendine eğlenceler yaratıyor.”

Baybüre o sırada Banı Gül’e aşçı yamaklığı yapıyordu. Banı Gül ise bir bana bir nineye bakıyor, Baybüre’ye laf yetiştiriyordu. Bir ara, “Ben yalnızca ot yerim” dedi. Neşeliydi. Gülümsüyor, hazırladığı şeyleri tada tada anlatıyordu.

“Geyikler gibiyim. Etten uzak dururum.”

“Etsiz yemeğin tadı mı çıkarmış!” dese de neşeliydi Baybüre. O da ağzına bir ot tıktırdı.

Banı Gül, Baybüre'ye ayıplar gibi baktı: "Ben hiçbir canlıya kıyamam. Et yediğimi düşünmek bile tüylerimi üprertir." Kolunu sıyrıp gösterdi Banı Gül, tüy dipleri kabarmıştı. "Ne zaman et yendiğini düşünsem, hayvanların bakışı gözümün önüne gelir."

Fatma Nine özlemle başını salladı: "Rahmetli de hiç et yemezdi. Bu oğlanın dedesi. 'Yav Dursun' derdim 'etme eyleme, şunun tadına bir bak..' I-ıh. Öldürsen ağzına sürmezdi."

Banı Gül gülümsedi: "Çok sevdim amcayı."

Fatma Nine iç geçirdi: "Şimdi burada olsaydı, neler anlatır, neler yapardı!"

Bir süre tahta kaşığın tıkırtısı duyuldu. Fatma Nine, Dursun'u övmeye doyamıyordu. Banı Gül sordu: "Ne zaman öldü?"

"Ölmedi ki, kayboldu. Çekti gitti bir gün. Ne hoşça kal dedi, ne bir haberi geldi."

"İnsan öyle çekip gitmez. Sorup soruşturdunuz mu?"

"Hem de aylarca, umudumuz kesilinceye kadar. Yalnız biz değil bütün akrabalar, komşular elbirliği ettik. Hiçbir yerde bulamadık."

"Pek garipmiş..."

"Ya, öyle. Düşmanı da yoktu. Bir karıncaya kıyamayan Dursun Ağa'ya kim düşman olur ki?"

Yağda kızarmış soğan kokuları iştah kabartıcıydı. Banı Gül tahta kaşıkla tavayı karıştırırken içinden, "Belki de öldü" demeyi düşündü, dili varmadı. Böyle durumlarda insanların sevdiklerinin kaybolduğuna inanmak istediklerini anlamıştı. Yaşlı kadını üzmenin ne gereği

vardı? Fatma Nine kocasından kalan şu eşi benzeri yok çiftlikte, onun yokluğuna üzülmek dışında hiçbir sıkıntı çekmiyor, ıslıl ıslıl bir yaşam sürüyordu. İş yaptığı da söylenemezdi. Tam tersine, hizmetkârları olan, her istediği yapılan, bakımlı, mutluluktan yanakları pembeleşmiş yaşlılara benziyordu.

Banı Gül, “Et yemeklerinde hırs ve coşku vardır” diyerek konuyu yine yemeğe döndürdü: “Et yiyenlere yırtma, parçalama duygusu gelir. Ot ise huzura erdirir... Aslan, kedi, ne bileyim...” Baybüre’ye baktı o sıra; hayvanları sayıyordu, “Kurt... Bunlara göredir et yemeği” dedi ve o sıra gülümsedi. Baybüre’yi Fatma Nine’ye göstererek devam etti: “*Kurt gibi açım* der bunun gibiler.”

Fatma Nine de Baybüre de gülerken Banı Gül sürdürdü sözlerini: “İyi yemek bilgelik gerektirir. Düşünce ister. Neyin iyi yemek olduğunu bize doğa gösterir. Otunu geviş getirerek yiyen hayvanlara bir bakın. Ne kadar düşünce dolu görünürler! Nasıl da barışçıdırlar! Oysa hayvanı avlayıp onun başına toplananlar için yemek hep bağrıış çağrııştır, onlar hep kavga eder.”

Baybüre, “Ama” dedi, “düşünce dolu et yemekleri de vardır. Nohutla eti yan yana getirdin mi, esash olur.”

Banı Gül bu sözleri beğenmedi, başını iki yana salladı: “Ne yiyorsan osun. Karakterimiz ne yediğimizle ilgilidir.”

Baybüre, “Ne yemediğimizle de” diyerek kaşlarını kaldırdı.

Banı Gül evet anlamında başını salladı, yemeği karıştırdı. Gösteri yapar gibi hazırlıyordu yemeği, görül-

memiş bir ustalıkla, meyvelerden sos yapıyor, sıradan sebzeleri çok lezzetli görünen bir kıvam içinde tabaklara yerleştiriyordu. Sonunda tavayı masaya sürdü, cızır cızır sesler çıkaran yağlar arasında hoş görünümlü bir sakarca otu kavurmasıydı bu. Salata, yoğurtlanmış yulaf ekmeği ve biraz da baharat soslu sebzeli hamur lokması yapmıştı. Nine kaşlarını çatmış bakıyordu yemeğe.

“Hadi nine. Kunday hadi sen de gel!”

Sofraya oturdular. Ben zorla yemek yediriliyormuş gibi isteksizdim. Ablamın, “Çocuk olarak sıkıcısın” sözünü yine söylemek için fırsat kolladığını ama kendini tuttuğunu da görebiliyordum. Sofraya otururken “Çocuk olarak sıkıcıyım” dedim, Fatma Nine bu sözüme bayıldı. “Fakat” diyerek sürdürdüm sözlerimi: “Belki de yetişkinlerin dünyasında eğlence bulmadığım için böyleyim ben. Buraya geldiğimizden beri konuştuklarınızı düşünüyorum da aslında hepiniz çok sıkıcısınız.”

Banı Gül patavatsızlık sevmezdi, sinirli sinirli, “Öyle değil” diyerek önüme yemek tabağını sürdü: “Bak çok eğlenceli bir yemek bu.”

Sıkılarak baktım tabağa. Biraz sonra olacakları gördüm: Banı Gül yemeğe sözler bırakmıştı. Bu yüzden Fatma Nine ve Baybüre daha ilk lokmayı alır almaz şaşırdılar, lokma ağızlarında kaldı, yutkunamadılar. Gözleri hayretten irileşerek lokmalarını yutarken sanki başka bir şeye benzedi dünya. Koklayarak yemek yediklerinin farkında bile değildiler. Fatma Nine lokmasını damağında gezdirirken kendinden geçer gibi oluyordu. Derken, bir erkek sesi duydu: “İyilikler olsun Fatma...”

Şaşırdı, sağına soluna baktı.

“Duydunuz mu?”

“Neyi?” diyerek güya anlamamış gibi yaptı Banı Gül. Ben hiç oralı olmadım.

“Dursun’un sesi...”

Fatma Nine heyecanla ve biraz da korkuyla Baybüre’nin elini tuttu: “Büyükbabanın sesiydi. Yanımızda oturuyormuş gibi konuştu.”

“Aman babaanne!” dedi Baybüre. Bu, “yemekteyken ses iştirme oyunu” canını sıkmaya başlamıştı. Ablama kızdı için için. Sonra da ninesinin elinin üstüne elini koydu: “Ben de senin sesini bazen tıpkı şöyle konuştuğun gibi işitiyorum. Seni özlüyorum çünkü. Olur bunlar...”

Fatma Nine ayağa kalktı, olana bitene şaştığı, Baybüre’nin açıklamasını da saçma bulduğu anlaşıliyordu. Dursun’u görebilecekmiş gibi pencereden baktı. Çevreyi gözledi. Sonra da, “Nasıl olur?” diyerek söylene söylene geldi: “Yaşlandım, artık olmayan sesler duyar oldum.” Yürüdü, dolaba baktı: “Burada hep böyle tuhaf şeyler oluyor” dedi. “Şuradaydı!” diyerek arandı. “Gözüm de görmüyor ki!” diyerek uzaklaştı.

Banı Gül, Baybüre’yi süzdü, kaşıyla yemeği işaret etti: “Bir yemek yapacaksın, işte böyle söz olacak” dedi.

Baybüre o anda Banı Gül’ün Fatma Nine’ye yalnızca ses duyurmadığını, neyi işitecekse onu önceden tasarladığını anladı. Şaşkınlığı korkuya dönüştü, endişeli bir yüzle baktı ablama. Sonra da bakışlarını bana çevirdi. Ben hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi yemeğimi yemeyi sürdürdüm.

Baybüre'nin aklından o an Eymür Dede geçti. Han-da Banı Gül yemek istediğinde kara kara düşündüğü zaman Eymür Dede'nin, "Nenem seni pek sever de mi diyemedin?" sözü aklıdaydı. İçinde bir kuşku uyandı. O adamda bir iş vardı ama, neydi? Eymür'ün, kara büyü-cülerin ve Banı Gül'ün içinde olduğu bir tehlikeli oyundu bu. Korkuyla sordu Banı Gül'e: "Büyücü müsün?"

Bu sözü işitir işitmez elimi kaldırdım ve hızla Baybüre'nin elinin üstüne koydum. Bu, tokat vurmak gibi bir şeydi aslında, çıkan sestten Baybüre irkildi. Ben ise tehditkârdım, fısıldadım: "Sakın ha! Bu sözü bir daha kullanma."

Baybüre korktu benden. Tüyleri diken diken oldu. Fakat korkmamış gibi davranarak sordu: "Ne yaparsın? Beni çarpar mısın?"

İlk kez beni üflese düşürecek birini korkutmuştum. Nasıl sevindim anlatamam. "Hayır" dedim bozuntuya vermeden, "Biz bilmeyiz öyle şeyler."

"Biz mi?"

Baybüre, Banı Gül'e baktı. Çok şaşkındı. Banı Gül gergin havayı dağıtmak için gülümsedi: "Ak şamanlar büyü yapmaz, en güçlülerimiz kılıktan kılığa girebilir. Bazıları geleceği de görür."

Duraksadı. Yapabildiğimiz şeyleri anlatmak istemi-yordu, "Ben benzersiz yemekler yaparım. Yaptığım ye-meklerle dilsizlerin dili açılır, uzaktaki sesler duyulur" demekle yetindi.

Baybüre, bana döndü, "Senin elinden ne gelir?" dedi. Ben de şaka mı yapıyorum, gerçekten mi söylüyorum, anlaşılmaz bir dille "Tırmalarım" dedim. Kedi gibi bir

ses çıkardım, gülerek tısladım. Baybüre de güldü ama onun gözlerinde benden çekinen bir hayvanın tedirgin bakışları vardı.

Baybüre, Banı Gül’le Umay’ın iki ak şaman olduğuna yavaş yavaş ikna oluyordu. Bizim yolculuğumuza dışarıdan karıştığını yeni yeni anlıyor, “Bu arada olan bana oldu” diyerek dudağını kemiriyordu. Ayıplar gibi Banı Gül’e baktı: “Handaki o kara yüzlü şamanın sizinle derdi ne? Abay mı ne nedin?”

“Abala. Çok tehlikelidir ama neyse ki geleceği bilme gücünü yok ettik.”

Baybüre o anda delilik saydığı her şeye alıştığını, bu inanılması zor olayları kabullendiğini hayretle fark ediyordu. Ninesi gözünün önünde bir ses duymuştu işte, kayıp kocasının sesini. Hem de yediği yemekten sonra! Düşününce içi içine sığmadı. Yaşadığı şey, bir masalda olduğunu anlayan ama hiçbir zaman masallara inanmamış birinin şaşkınlığıydı.

Fatma Nine geldi, elinde bir kolye, bir yüzük ve bir kaşık vardı. “İşte bunlar” dedi: “Hep tuhaf şeyler...”

Baybüre’ye yüzüğü uzattı: “Bunu kargalar dama attı, gözümle gördüm, sonra yuvarlandı önüme düştü.”

Baybüre yüzüğü eline aldı. Göz kamaştırıcı, irice bir kristali vardı.

Fatma Nine kolyeyi gösterdi: “Bunu da bu sabah bir güvercin gelip omzuma konduğunda ağzından aldım. Olacak şey mi?”

Banı Gül kolyeye baktı: Hızır’ın omzuna konan güvercinin ağzındaki kolyeydi bu. Ablacığım, elbette o anda

bu kolyenin Hızır'ın omzundaki güvercinin ağzında buraya kadar geldiğini bilmiyordu. Fakat ben biliyordum işte, biliyordum! Fakat bilsem ne çare, söyleyemiyordum! Üstelik bu evdeki düzenden ve bolluktan, burayı ak şamanlardan birinin koruduğunu anlamıştım.

Kolyeye yakından baktı Banı Gül: Öyle işlenmişti ki bir tarafından diğerine doğru açılan bir oluk vardı. Bir iğne başı çapında. Yapılıştaki ustalığa hayranlık duydu ve geri uzattı. Fakat Fatma Nine kabul etmedi: "Tak onu evladım. Senindir."

"Ama bu çok..."

Nine azarlar gibi, "O senin" dedi. "Kalbimi kırıyor-sun."

Banı Gül kolyeyi boynuna geçirirken saçlarını savurdu, mücevherin ışıltısı bakışlarına vurdu. Hayranlıkla izlediler onu. Baybüre de şaklabanlık ederek neşelenmek istiyordu, elindeki yüzüğü ağzını burnunu eğerek kolye soktu. Fatma Nine güldü: "Ha şöyle. Zor gününde yardımcı olur." Sonra da kaşığı gösterdi nine: "Bu kaşığı yoğurt çırparken, pilava yağ koyarken kullanacaksın. Nerede kullandıysan onun bereketi artar. Hangi malzemen azsa onu çoğaltır bu kaşık. Anladın mı aşçıbaşı?"

Baybüre gülümseyerek aldı kaşığı ve "Ne o?" dedi "Kovuyor musun bizi?"

"Hayır. Nasıl olsa bir gün evlenirsiniz, bu işinize yarar diye veriyorum."

Banı Gül ve Baybüre göz göze geldiler. Ben alaycı alaycı güldüm. Banı Gül anlamazdan geldi. Baybüre şaşkındı.

“Aman, bende kafa mı kaldı” diyerek toparlandı nine. “Bir de şurup şişesi vardı. Onu bulayım.”

Banı Gül, Fatma Nine’nin uzaklaşmasını bekleyerek fısıldadı: “Nineye evleneceğimizi mi söyledin?”

Ablamın gözleri ateş saçıyordu.

Baybüre, “Hayır” dedi. “O öyle düşünüyor.”

“Seninle evlenemem ben.”

“Bunu niye bu kadar sık sık söylüyorsun? Bir kere söylenince anlamamış gibi mi görünüyorsun?”

Banı Gül utandı, Baybüre’ye hak verdi. Doğru söylüyordu, niye böyle yapıyordu ki? Baybüre’nin onuru kırılmıştı, sesinden belliydi, “Hem” dedi, “bir aşçıyla bir sultan niçin evlenemesin ki?”

Ben atıldım bu kez, kıskançlık damarım yine kabarmıştı. Soruya soruyla karşılık verdim: “Niçin evlensin?”

Banı Gül bakışlarını ellerine indirdi, “Bana yardım etmek zorunda değilsin” dedi Baybüre’ye. “Biz Kunday’la birlikte gidebiliriz. Böyle yapmazsak, anladığım kadarıyla bu evlenme yakıştırmalarını yol boyunca çok duyacağız ve canımız daha çok sıkılacak.”

“Oh, ne âlâ!” diyerek geriye yaslandı Baybüre. Öfkeden sesi titriyordu: “Hem başımı belaya sokun hem de işiniz bitince beni başınızdan def edin. Şahaneymiş sultan ya da şehzade olmak. Ne ahlak var, ne tasa.”

“Özür dilerim” dedi Banı Gül. Üzgün görünüyordu. “İşimizi bitirir bitirmez sana borcumuzu ödeyeceğim, bundan emin olabilirsiniz.”

“Nasıl?” diyerek adeta hırladı Baybüre. Kurt gibi. “Durak Han’da olanları yaşanmamış hale getirebilecek misin? Biraz önce bana geçmiş değiştirilemez diyerek

ders verdiğinizi unutmadım. Hadi değiştirin de göreyim geçmişi, verin masum geçmişimi bana. Ama veremezsiniz değil mi? Bir felaket sardınız başıma. Bundan nasıl kurtulacağım da umrunuzda bile değil.”

Fatma Nine göründü o sırada. Baybüre sustu. Nine bir torba uzattı: “şurubu bulamadım ama...”

“Bu ne?”

“Al bunu... Zorda kalmadan da kullanma.”

Banı Gl o sırada doğruldu, “Ben dinleneyim” diyerek ayağa kalktı. Bana da başıyla işaret etti: “Hadi...”

Fatma Nine bu ani kalkıştan ötürü afalladı, ablamın bir şeye bozulduğunu sezmişti ama yine de bir şey sormadı. nmz sıra yürürken, “Gelin bakalım,” diyordu, “size yatağınızı göstereyim.”

Baybüre, ninesinin yaşlılara özgü küçük adımlarla ilerleyişini, bizim sıkıntıyla yryşmz göz ucuyla izledi ve sonra sedire uzandı, gözlerini kırpıştırı kırpıştırı düşündü. Banı Gl’e kırıgındı. “Onun yaşamında yer almayı çok istemiştim evet ama ‘kaçalım’ diyen ben değildim” diyordu. “Bir sultana böyle denemez ki zaten. ylesine bir hayaldi bu. Sonra sultan gelip de ‘beni kaçır’ deyince afallamaz mısın, afallarsın.”

Kendi kendine soru sorup yanıt veriyor, bir arkadaşına dert yanar gibi konuşuyordu. Benim onu nmdeymiş gibi gördüğümü bilse ne yapardı acaba? Ya içinden geçen sesleri duyduğumu ğrense?

Yattığı yerden gözlerini sağa sola çevirerek şu sözleri mırıldandı:

“Banı Gl beni oyuna getirmiş olabilir mi?”

“Hayır” dedi kesin bir dille. Çünkü nasıl bir oyun içinde olduğu, neden bir insanın canı pahasına bu oyunun oynandığı belirsiz görünüyordu. Ne yapacaktı şimdi? Asıl soru buydu. Bir sultanla bir şehzadeyi kaçırmıştı. Akıl alacak gibi değildi. İnsan gençken nasıl da hatalar yapıyordu! “Durup bir düşünsene evladım” dedi kendisine. Annesi ve babası küçük yaşta öldüğü için, ninesinden öğrendiği biçimiyle, yaşı büyük insanlar gibi konuşmaya alışkındı. “Söyle bakalım!” dedi. “Nasıl gideceksin şimdi hana geri? Bırak hana gitmeyi yola bile gidemezsin. Seni bulur bulmaz hop, vezirin önüne koyarlar. Ondan sonrasını düşünmesen daha iyi.”

Nerede saklanacaktı? Burayı bulurlar mıydı? Gitse, gideceği yer yoktu. Mağaralarda mı saklansaydı? Fakat rüyasındaki gibi bir mağarada yaşamayı istemezdi, orada insan “ayvayı yiyordu.”

Ne yapacağını tam düşünemedi ninesinin geldiğini işitti. Uyumuş gibi yaptı. Çünkü yaşlı kadının ablamla evlenmesi için vereceği öğütleri dinlemek istemiyordu. Zaten bu konuyu düşünmekten sıkılmıştı. İçin için kaynayan bir öfkeyle, yan döndü: “Beni istemeyeni ben hiç istemem!”

Fatma Nine baktı ki Baybüre uyuyor, uyandırmaya kıyamadı ve bir yorgan getirip torununun üstünü örttü. Banı Gül’ün Baybüre’yi üzdüğünün farkındaydı. Mumu alıp odasına gitmek üzere çıktı. Kadının koca gölgesi duvardan geçerken, Baybüre çocukluğunu anımsamanın huzuruyla gülümsedi ve boşluğa düşer gibi daldı uykuya.

Sabah Vakti Bir Heyecan

Sabah gün doğarken, Fatma Nine'nin çiftliğine uzaklardan bakan ala horoz neşeyle öttü. Bu masal bahçesinin hayranlık verici görünümü onu coşturmuş gibiydi: Kanat çırpı ve kurumlanarak yürüdü. Horozun sesini işittiğimizde Banı Gül'le ben çoktan giyinmiş, alt kata inmiştik.

"Niye böyle gidiyoruz, ayıp değil mi?" dedim.

Ablam parmağını dudağına bastırarak "sus" dedi. Beni azarlar gibi bir hali vardı. Kapı açıldı, meğer Fatma Nine çoktan uyanmış da, ahıra gitmiş, ateş yakmış, ocağa bir şeyler koymuş.

Banı Gül, "Senin uyandığını görünce," dedi Fatma Nine'ye, "kalkalım dedim. Yollara düşme vaktidir."

Fatma Nine kızgın kızgın bakıyordu ki, biraz önceki horozun sesiyle uyanan, gerinen, tavana bakıp düşünen Baybüre, alt kattaki konuşmaları işitti. Doğruldu ve aşağı indi. Yola çıkmak üzere olduğumuzu anlayınca hüznle duvara yaslandı. Banı Gül, önümüze geçen ve bizi durdurmaya çalışan Fatma Nine'ye, "Gitmemiz gerek" diyordu. Yaşlı Kadın şaşkındı. Ayıplayan bakışlarla ocağı gösterdi: "Kahvaltımızı ederiz, gene gidersiniz! Kaçar gibi gidiyorsunuz kızım. Bu ayıp."

"Gitmeliyiz" dedi ablam. "Bizi bağışlayın. Çok affedersiniz. Başınızı yeterince belaya soktuk."

“Ne belasıymış! Öyle bir şey yok!”

Banı Gül yanıt vermedi. Kapıyı açıp çıktı. Ben de onun arkasından yürüdüm. Fatma Nine Baybüre’ye seslendi: “Oğlum, neden gidiyor bu kızla bu çocuk? Bir şey yapsana!”

Baybüre istifini bozmayınca Fatma Nine öfkeyle Baybüre’nin üstüne yürüdü: “Çabuk söyle, bir şey mi yaptın yoksa sen Banı Gül’e?”

“Bir şey yapmadım büyükanne. Yemin ederim. Yalnız kalmak istiyorlar. Hepsi bu!”

“Yalnız bırakma onları. Olmaz!”

“Banı Gül kabul etmiyor.”

Sustu Fatma Nine. Baybüre gücenik bakışlarla babaannesini süzdü: “Çok üsteleyince de kırıncı oluyor.”

Konuklar giderken evde tartışmak olmazdı. Dışarı çıktılar yine de. Banı Gül ve ben atlarımızın yularını çözmüş, eyerlerini bağlamıştık. Sevimli bakışlı, uysal atlarımızı çeke çeke ahırdan çıktık. Banı Gül ev sahiplerini başıyla selamladı, atına bindi, önce benim atıma bir şaplak vurdu. At ok gibi fırlayınca o da benim ardıma düştü ve dörtnala uzaklaştık.

“Yetiş ey Hızır” dedi Fatma Nine mırıldanarak.

Hem onun böyle dediğini gördüm hem de olacakları biliyordum. Atlarımız bir çalılışı döner dönmez, bir çattırtı oldu ve Banı Gül’ün atı kişneyerek devrildi. Ablam sessizce yuvarlandı ama inliyordu. Yaşlı bir köylü ortaya çıktı, koşarak geldi ve ablamı doğrulttu. Banı Gül ayak bileğini tutuyordu.

“Hanımım, iyi misin?”

Banı Gül, “Ah! Ah!” diyerek bağırdı: “Çok acıyor!”

Ben de atımdan inip ablamın bacağına baktım, görünürde bir şey yoktu.

Baybüre koşarak geldi, “Ne oldu?” dedi, ne olduğu ortadaydı, Banı Gül yanıt vermedi. Bacağına bakıyordu, kaşları çatılmıştı. Yaşlı adam Banı Gül’ün ayak bileğine elini koydu, ben adama gözlerimi dikmiştim, onu tanıyor gibi bakıyordum.

“Burası mı acıyor?”

“Daha aşığı.”

Adam ağrıyan yeri tuttuğunda kırmızı bir ışıma oluştu ve söndü. Banı Gül bunu görmüştü, gözlerine inanamadı.

Yaşlı adam doğruldu, Baybüre’ye baktı ve sordu: “Tanımadın mı beni Baybüre?”

Baybüre onu tanıyacakmış gibi gülümsüyordu ama tanıyamadı.

“Sarı Murat’ın babasıyım ben.”

Baybüre kafasını kaşdı, yine tanımadığı anlaşılyordu.

Yaşlı adam eliyle uzakları işaret etti: “Bağa gidiyordum, baktım ki hanım kızım düşmüş...”

Banı Gül doğruldu. Atın eğrinden tutup üzenkiye ayağını yerleştirdi. Bir sıçrayışta atın üstüne oturdu. Yaşlı adam Baybüre’ye “Gölün kenarındaki hana Vezir Seyfüddin Günek’in adamları geldi, seni soruyorlar” dedikten sonra ablama baktı: “Kızıl saçlı bir kızıdan da söz ettiler.”

Sonra bakışlarını bana çevirdi, bana çok sevgiyle baktığını görebiliyordum yaşlı adamın: “Bir de cin gibi akıllı, sarı saçlı bir çocuktan...”

Banı Gül, Baybüre'yi yanına almadan yola gideme-yeceğini anlamıştı. Bu gizemli adamın bir şeyler bildiğini de. Baybüre'ye başıyla işaret etti: "Hadi gel."

Baybüre bu emredici davranıştan ötürü kırıncı kırıncı baktı: "Beni bir yere götürmek zorunda değilsin. Ben başımın çaresine bakarım."

Banı Gül kızdı: "Gevezelik yapmanın sırası değil. Hadi sallanma!"

"Gelmiyorum" dedi Baybüre. Kararlı görünüyordu.

Banı Gül bunun üzerine atını topladı. Üç adım attı atmadı, at yeniden çalıların üstüne devrildi. At Banı Gül'ün çılgından korkmuştu, silkinip ayağa kalktı ama genç kızın ayak bileğine basarak. İç yakan bir çığlıkla oturan Banı Gül'ün bileği kanıyordu.

Yaşlı adam hemen torbasını açtı, bir bez çıkardı, yırttı ve yaraya doladı. Bu sırada yeşil ışıklar çıktı. Ağrı sızı kesildi.

"Ağaçlıktan gidin Konya'ya" diyordu adam, fısıldıyordu: "Gölün karşısına geçmek için bir sal var. Ankara yolundan değil, Kayseri yolundan gidin."

"Dedeciğim" diyerek yanıtladı Banı Gül, adamın bir ak şaman olduğunu anlamıştı. "Gördüğünüz gibi Baybüre gelmiyor. Ne yapayım. Hem, istediğim yoldan gidebilirim ben."

Ablamın bileği o anda yeniden keskin bir acıyla oldu, vücudu iki büküm oldu. Yaşlı adam ağrıyan yere dokundukça ağırlar kesiliyordu. Banı Gül, Baybüre'yle gitmezse sakat kalacağını anlamıştı. Aşçıya biraz önce yaptığı gibi emrederek değil dostça baktı, "Bana yardım

etmelisin Baybüre. Rica ederim benimle gel” deyince genç adam inadı bıraktı “Tamam” dedi. Önce atını ahırdan alması gerekiyordu. Koşarak eve gitti.

Banı Gül tam da baş başa kalmışken bir şeyler soracaktı ki yaşlı adamın adeta buharlaşmış gibi kaybolduğunu fark etti. Bacağını yokladı, hiçbir sızı yoktu.

Doğrusu gözüümü ondan hiç ayırmadığım halde ben bile adamın nasıl ortadan kaybolduğunu anlayamadım.

Kayseri Ovasından Geçer Bir Maral

Erkilet tepelerini aşır da Kayseri Ovası'na iniyorduk ki tam karşıda bir yüce dağ gördük: Bu dağa Erciyes derlermiş. Periler Padişahı'nın kızı orada yaşar, Geyikler Sultanı o dağı mesken tutarmış. Yüce göklerin yüce kuşları da hep oraya tünermiş.

Biz üç atlı uzaklardan, tuzlu bir gölün yakınlarındaki Karatay Hanı'na doğru bakarken, durgun göl kenarındaki hanı ve onun göldeki yansımasını gördük.

Baybüre sızlandı: "Yolu uzattık. Tutturdun bir Kayseri yolu. Ankara yolundan gitsek daha iyi değil miydi?"

Ablam yaşlı adamın öğüdünü tuttuğunu söylemedi. Baybüre'nin olan biteni anlamadığı belliydi. O yüzden de, "Ankara yolu neresidir nereden bilecektik? Bulabildiğimiz yoldan gidiyoruz işte" dedi.

Baybüre söylendi: "İnatçılık ettin, sormadın bile bana."

"Hayır, inatçılık etmedim. Seni de yanımda sürüklediğim için üzüldüm ve bu yüzden sormadım bir şey."

Baybüre ne diyeceğini bilemedi: "Hah, sanki iyi oldu şimdi" dedi, başını göle çevirdi, gözlerini kıstı.

Ablamın neden bir ak şamandan yardım aldığını söylemediğini biliyordum. Hele kılık değiştiren şaman hiç bildirilmezdi. Yaşlı adamın arkasında ışığa gerek

duymadan beliren gölge hayvan, bastığı yerde beliren yeşil otlar, yeterince güçlü kanıtlardı. Kimliğini belli etse şamanlığı yok olacağı için, ima ederek yol gösteren yaşlı adamın bilgelerden biri olduğu belliydi. Bu durum bizi yol boyunca büyük tehlikelerin beklediğine işaretledi.

Gölün kenarında mola verdik. Atlar su içmeye eğildi. Ben atımın kulaklarını sevdim, ona gölge hayvanlarımı gösterdim: Bir kedi, bir tilki, bir fare bir de şahin. At hafifçe bir inilti çıkardı, sonra suya eğildi.

Benim gölge hayvanımın çokluğu bilen kişiler için büyük işaretledi. Bana bu yüzden geleceğin büyük kahinlerinden biri olarak bakılıyordu. Fakat çocuk hayalleriyle yetişkinlere özgü sıkıcılıklar arasında durduğum bu yaşımda karışanım görüşenim pek yoktu. Bir gün nasıl olsa büyük bir hüner gösterecek ve ak şaman bilgelerinden olacaktım.

Su içen atlar gölge hayvanlarımın suya düşen yansımalarını görüyor ve onların sesini kulaklarının dibinde işitiyorlardı. Üçü de su içmeyi bıraktı, benimle göz göze geldiler: Elimdeki şekerleri yedirdim onlara. Güçlensinler diye.

Baybüre biraz ot topladı, heybesine koydu. Sonra aklına bir şey geldi, dikkatle otların arasında bir şey arayan Banı Gül'e baktı, "Nasıl oluyor da," dedi, "yaptığın yemekleri yiyenler bir ses duyabiliyor? Bunun sırrı ne?"

Banı Gül, "Bir derste şamanlık öğrenilmez" derken otlardan bakışını ayırmadı. Sonra Baybüre'ye baktı:

“Hele biraz birlikte gidelim de ondan sonra görürüz, acaba senin içinde ne var? Kedi misin kuzu mu; ayı mısın tilki mi?”

“Bu ne demek?”

“İçindeki hayvan ne? Bunu bulmalıyız. Et yediğine göre senin içindeki gölge hayvan kaz, ördek, inek, keçi, koyun değil. Bencil bir hayvanın vardır senin. Bekleyelim, tez zamanda belirir.”

“Niye bencil oluyormuş benim hayvanım?”

“Et yiyenler, hırsıyla dolar da ondan. Başka canlıların acı çektiğine aldırmaz. Onlar için yemek mutluluğu yalnızca etten gelir. Bu zaten içindeki hayvanın etçil olduğuna işarettir. Oysa bil ki insanlar ottan da haz alır.”

Baybüre alıngan alıngan mırıldandı: “Aşçılıkla ilgili ders almayı sevmem ben.”

“Ha evet onun için benim yaptığım yemekten sonra ses duyuyoruz.”

“Demek ki başkalarına ses duyurabilmek için et yemeği yapmayacağım, bunu anlıyorum. Doğru mu?”

Ablam başını evet anlamında sallamakla yetindi.

“Aman!” dedi Baybüre. “O zaman istemem bir şey öğrenmeyi. Hangi aşcının umrundadır ki ses duyurmak? Yemek dediğin neşe verir, coşku uyandırır... Yemeğin dili budur.”

“Hayır!” diyerek karşı koydu Banı Gül. “Yemek dediğin neşe değil iyiliktir.”

Baybüre döndü, sularını içtikten sonra otlanmaya başlayan atların yanına gitti. Bir sıçrayışta at bindi,

düşünceliydi, “Açlık ölümdür, yemek yaşamaktır” dedi. “Açlık son, yemek başlangıçtır. Bunu bilirim ben.”

Banı Gül de üzengiye ayak bastı, elini eğere koydu ve sıçrayarak atın sırtına oturdu. Gökte bir şey arar gibi konuşuyordu: “Hepimizin bir hayvanı olduğunu fark edersen, başkalarına ses duyurmanın önemini de anlarsın.”

Baybüre dalga geçti: “Ben burada yalnızca üç hayvan görüyorum: Üç atımız var.”

Banı Gül ayıplayarak yan yan baktı: “Kendini saymayı unuttun!” Baybüre’nin bozulduğunu görünce ekledi: “Beni de.” Gülümsedi sonra: “Yediğimiz neyse oyuz diyen filozoflar haklıdır.”

Baybüre alay etti bu kez: “Ben et yediğim için etim sen de ot, öyle mi?”

Ablam ona yanıt vermek yerine bana seslendi: “Kunday! Hadi daha ne bekliyorsun?”

Ben onların ne konuştuğundan habersizmişim gibi davransam da fısıldadıklarını bile işittiğim ve hatta içlerinden geçen şeyleri bildiğim için, işkillenmesinler diye, ablamı duymamış gibi yaptım. Görünüşte suların hafif hafif dalgalanışını, kurbağaları, onların yavrularını ve balıkları izliyordum. Doğrusu bunu da yapıyordum ama ben ne zaman suya, bulutlara ya da göğe baksam, görünenin ötesinde bir şeyler gözümün önünde canlanıyordu. Dalgın görünmemin nedeni buydu, dalgın görünmekten hoşlanmamın da.

O sırada başımızın üstünden iki güvercin geçti. Biri yampiri yampiri uçuyordu. Sanki yaralanmıştı da zorluk çekiyordu.

Banı Gül kuşları tanıdı. Parmağıyla işaret etti: “İşte onlar!”

“Kimler?”

“Şu iki güvercin var ya onlar Umay’la Ali.”

Baybüre inanmayan gözlerle kuşları incelerken, “Hadi canım” dedi. Atının yelelerini sıvazladı, atın bulut gibi yumuşak gidişi, güçlülüğü şaşırtıcıydı. Gözünü kısarak kuşları süzdü Baybüre, bildiği ve güvendiği dünyanın bilmediği ve güvenmediği şeylerle tanımlanması ona korkutucu gelmeye başlamıştı. Bu yaşına kadar bunların yalnızca masalını işitmiş, gerçek olacağını aklına bile getirmemişti. “Kuşların” dedi ve sustu, Banı Gül’ü süzdü: “Kuşların insan olduğunu söyleyenler bende kuşku uyandırır, onların deli olduğunu düşünürüm.”

Banı Gül bilinçli olarak deli gibi güldü, hırçın bir kahkahaydı bu: “Ha, evet ben bir kaçığım” dedi. Fakat kızmadı bu kez. Baybüre’nin durumunu anlamıştı, gülümsüyordu.

Atları dehledik ve hana doğru hızla ilerlemeye başladık. Atlardaki ruhsal değişikliğin benim yüzümden olduğunu şüphesiz, Baybüre sezemese de Banı Gül çok iyi biliyordu.

Dağ Başında Bir Şaman ve Bir Köpek

Uzaktan minicik görünen beni, Banı Gül'ü ve Baybüre'yi keskin gözleriyle süzen Abala, pınarın başında öylece dikilmiş, bizi izliyordu. En önde ben vardım, arkamda Banı Gül, en arkada da Baybüre. Abala hınzır hınzır güldü, çocuk yaşta olduğuna bile aldırmadan Ayaşan'ın Baybüre'ye âşık olduğunu düşünüyor, adamı Banı Gül'ün elinden almak için çok şey yapacağını sanıyordu. Bana kalırsa, Ayaşan yalnızca Abala'dan kurtulmak için her şeyi yapabilirdi. Baybüre'ye gelince, Ayaşan'ı esirciden satın alsa bu iyi bir şey olacaktı ama başından savmıştı kızı. O günden beri de Ayaşan'ın umrun-da bile değildi. Gururlu bir kız. Kendine de saygısı var, görebiliyorum. Anladığım kadarıyla, kara şamandan kurtulmak için Baybüre'yi kovalıyor, o kadar. Çocuk yaşta birine köpekmiş gibi davranan Abala'ya ise çok kıızıyorum: O tatlı kıza bu kadar zalimlik edecek ne var ki?

Abala, doğru dürüst konuşmayan, pınarın başında oturup Abala'nın okla vurduğu ördek ölüsüne acıyarak bakan Ayaşan'ı dürttü: "Ayaşan bak, Baybüre gidiyor. Fakat emin ol, uzun süre gidemeyecek. Üstelik o seni sevecek. En az senin onu sevdiğin kadar. Yeter ki onu ve Banı Gül'ü yakalamama yardım et. Korkma, evlenemez onlar. Hangi sultan, aşçıyla evlenmiş ki, o evlensin?"

Abala bilmiyor ki, insan tuzağa düşürdüğü ve zorla yanında tutmak istediği birini sevmiyordur. Bu korsanlara özgü bir kaba yalandır. Sesini çıkarmadı, sağa sola baktı, Abala'dan kurtulmanın bir yolunu arıyordu.

Kara şaman birden gökteki iki güvercini gösterdi: “Şu kuşları görüyor musun?”

Ayaşan bu adamla konuşmayı sevmiyordu. Başını evet anlamında sallamakla yetindi, ördeğin tüylerini yolmaya başladı.

Abala, “Bu güvercinler Umay ile Ali” dedi. Ayaşan Abala'ya alaycı alaycı bakınca Abala, “Evet!” dedi başını hızla sallayarak. Her davranışı abartılı olduğu için Ayaşan ikide bir onun el, kol ve baş hareketlerinden irkiliyordu. “Yemin ederim ki onlar!” Abala kuşları gözleriyle izledi. “O dilsiz, o şeytan Umay,” dedi, “oğlanı yaralıyken kurtardı. Kurtarmasa Ali dediğin şimdi çoktan ölüydü.”

“Ali'yi nasıl kuş yapar ki bir insan” dedi Ayaşan. Sonra da ördeğin tüylerini yolmayı sürdürdü. Aslında kuzgunların nasıl savaşçıya dönüştüğünü gözleriyle görmüştü. Umay'ın da nasıl güvercine döndüğünü çok iyi biliyordu. Elbette bu güvercinler Umay'la Ali olabilirdi. Fakat ona neydi bundan? Bu adamdan nasıl kurtulacaktı? İki gündür, başından geçenleri düşündükçe esirciyle geçirdiği o korkunç zamanlar bile gözüne daha güzel görünüyordu. Başına tıpkı masallardaki gibi olaylar gelse de talihine iyi şeyler düşmemişti. O yüzden masalları da onların kötü cinlerini de sürekli lanetliyor, bu adamdan kurtulmak için fırsat kolluyordu. Bugün Abala'yı salaklıklar ve sakarlıklar yaparak canından

bezdirme planı yapmıştı, tüyleri hırsla yoldu ve “Nasıl kuş yapılır bir insan” dedi yeniden.

Abala, Ayaşan’a acıyarak baktı ve ders verir gibi mırıldandı: “Umay, Ali’yi kuş yapmadı, onu özüne döndürdü!”

Ayaşan yanıt vermedi. Ördeği evirdi çevirdi, suya sokup yıkadı.

Abala heybesinden çıkardığı koca şişi çakmaktaşlarının yanına koydu: “Ali ölecekti” dedi inler gibi, “O yarayla ölür insan. Ama can kuşunu gitmeden yakalarsan, başka bir biçime sokabilirsin. Ölüme giden gelmez ama insan biçimden biçime girer.”

Ayaşan, Abala’ya kafasına hiçbir şey girmiyormuş gibi baktı. Kaşlarını çatarak, “Ben anlamam bunları” dedi.

Abala hâlâ güvercinleri gözleriyle izlemeye devam ediyordu.

“Biçimden biçime nasıl girilir, sana gösterebilirim.”

“Aman aman istemez” diyerek huysuzlanan Ayaşan, ördeği şişe geçirdi. Abala’nın ateş yakmaya çalıştığını görmüştü, çakmaktaşının sesini işitebiliyordu. Otlar alev alınca kara şaman onların üstüne çalılıarı yığdı, sonra üfleye üfleye ateşi büyüttü, daha sonra da büyük odunları ve kütükleri de üst üste koymaya başladı. İşini bitiren Ayaşan ayağa kalktı, üstünü çırpı, gerindi. Uzaklara baktı. Ateş gittikçe büyümüş, Abala’nın gözleri dumandan kızarmıştı. Ama yine de kara şamanın keyfine diyecek yoktu, mırıldanarak bir türkü söylüyordu. Ayaşan’ın şişe geçirdiği ördeği köz haline gelen ateşin üstüne yerleştirdi, yavaş yavaş çevirmeye başladı. Ördek

kızardıkça kara şaman da genç kız da yutkunuyordu. O sırada Ayaşan'ın aklına Abala'nın Banı Gül Sultanı niye kovaladığı takıldı. Pat diye sordu: "Sen sultana âşk mısın, niye kovalıyorsun onu?"

Abala kötü kötü güldü: "Aşk!" dedi, sustu.

"Evet, aşk?"

Kendisinden başka biri gibi söz ediyordu şaman: "Abala aşk bilmez."

Ayaşan laf dokundurdu: "Desene Abala insanları sevmez asıl."

Abala ördeği çevirdi, kızarmamış yerleri olup olmadığına baktı, ördeğin üstüne tuz serpti. Hâlâ bir yanıt bekleyen Ayaşan'a döndü ve sırttı. "Evet," dedi, "Abala insanları sevmez."

Sonra elini birden Ayaşan'a uzattı, anlaşılmasın birkaç laf söyledi. Genç kız korktu: "Ne yapıyorsun?"

Abala gözlerini Ayaşan'a dikmişti, anlaşılmasın sözlerini bir el hareketiyle tamamladığında Ayaşan bir çoban köpeğiydi artık. Kendi pençelerine, gövdesine bakarak uluyan Ayaşan'ı alaycı alaycı gülerek izleyen şaman, "Abala insanları sevmez bu doğru. İnsanlarla yiyeceğini paylaşmayı da sevmez. Şimdi bu ördeği tek başıma yiyeceğim ve sana da kemiklerini bırakacağım. Bir köpek olarak buna çok sevineceğini biliyorum. Yani diyeceğim şu ki, kimse Abala'nın dostlarını ve hayvanları sevmeyeceğini söyleyemez."

Ayaşan önce boğuk boğuk havladı ve sonra hırladı.

"Biliyor musun?" diyerek köpeğe baktı kara şaman, "Bütün insanların içinde bir gölge hayvan vardır. Şaman olmayan bunu göremez. Büyük çoğunluk gölge

hayvanını bilmeden yaşar. Ben senin bilmediğin bu hayvanı daha ilk gördüğüm zaman fark ettim. Köpek ruhlusun sen. Onun farkına varmanı sağladım. Kötü mü yaptım ha, kötü mü?”

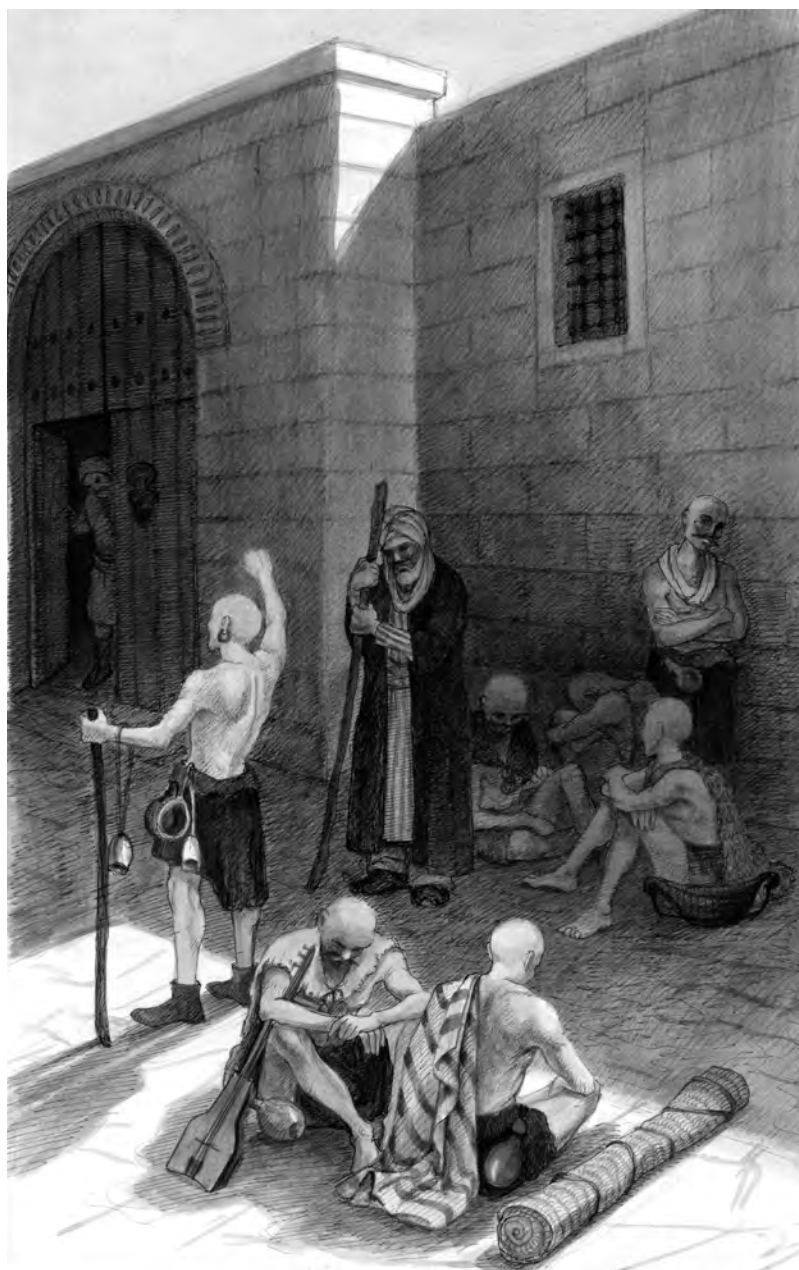
Köpek şaşkın şaşkın onu dinliyordu. İnledi. Şaman bunun ne anlama geldiğini anlamış olmalı ki, “Gerçekten!” diyerek başını salladı. “İnan bana. Çoğu insan içindeki hayvanı bilmeden yaşar. Biraz önce soruyordun, bir şaman başkasını nasıl başka biçime sokar diyordun. Öğrendin işte. Özüne döndün.”

Köpek haline gelen Ayaşan sağa sola saldırdı, Abala’yı ısırarak gibi dişlerini gösterdi. Kara şaman hiç aldırıyor, yemeğini yiyordu. Bir ara döndü ve elini uzatır uzatmaz tırnaklarının ucundan çıkan kıvılcımla köpeğin burnunu yaktı. Küçük bir şimşek çakmıştı adeta. Köpek inleyerek büzüldü, diliyle burnunu yalamaya çalıştı. Pek korkmuştu, acı çektiği anlaşılabilirdi. “Boşuna meydan okuyorsun” dedi Abala. “Hiçbir yere gidemezsin. Biliyorsun ki yeniden insan olabilmek için bana muhtaçsın. O yüzden canımı sıkma. Otur ve yemeğimi bitirmemi bekle. Dediğim gibi kemikler senin. Bu bir ziyafet, geri zekâlı!”

Ayaşan kızgın havladı.

“Otur!” diyerek kızdı Abala. Gökte beliren kuzgunlara baktı. “Vezir Hazretleri’ne haber saldım. Çok geçmeden askerleriyle çıkar gelir. Onlar gelince çıkarsın bu halden. Söz.”

Ayaşan, inleyerek iki patisinin üstüne çenesini koydu ve Abala’yı izlemeye başladı.

Karatay Kervansarayı

Vakit öğleyi aşmıştı, han yakınındaki pazaryerinde pazarcılar bağrış çağrış mal satıyordu. Baybüre, ben ve Banı Gül, hanın kapısına geldik. Hancı bizi kapıda karşıladı, içeri aldı. Aman nasıl bir saygı, nasıl bir hürmet! Baybüre'ye sordum doğrusu, "Buralarda yolcuları böyle mi karşılarlar?" dedim. "Yoo" dedi ama abartı hoşuna gidiyordu onun. Gölge hayvanı kurt olan, elbette gösterişi, aşırılığı sever.

Önce Baybüre atından indi, sonra da Banı Gül. Ben hancıya şüpheyle baktım. Hancı ise bana bütün dişlerini gösteriyordu. Tekinsiz bir durum vardı aslında. "Ben burayı sevmedim" demeyi düşünüyordum ki, hanın seyisi geldi, atların alnını okşadı ve yularlarından çekerek ahıra götürdü. Birbirlerine karıkoca gibi davranan Banı Gül'le Baybüre çoktan kışlık bölüme girmişti. Yapacak bir şey yoktu, ben de yürüdüm ve hanın kışlık bölümüne girer girmez çatal kapının üstümüze "güm" diye kapandığını işittim. Bir yerlere gizlenmiş olan askerler ortaya çıktı ve mızraklarını bize dayadılar. "Kıpraşmayın" dedi hancı.

Öylece kaldık. Hancı gülerek konuşuyordu: "Dünyayı ayağa kaldırdınız. Ne şans ki benim elime düştünüz. On bin altın ettiniz benim için."

“On bin mi?” dedim.

Neşeyle bağırdı hancı: “Evet! Zengin oldum!”

Banı Gül alaycıydı: “O kadar az mı? Bu benim parmağıma taktığım yüzük etmez.”

“Selçuklu Veziri on bin demiş. Moğollar da peşinizde. Onlar on beş bin veriyor ama ben Seyfüddin Günek dururken, niye başkasına vereyim ki sizi?”

Banı Gül sesini çıkarmadı. Ben ise para hırsını küçük gören bakışlarla hancıyı süzüyordum. Hancı bunu fark etti, burnunu kaşıdı ve sırttı: “Uyuyan bütün yılanları uyandırdınız.”

Bir çözüm arıyordum, sesimi çıkarmadım. Baybüre saf biri gibi alık alık bakarak sordu: “Ne yaptık da yılanlar uyandı, anlamadım.”

Hancı kızdı: “Ne yaptığını bile bilmiyor! Kaçırdın ya kızı ve şu çocuğu! Neye güvenerek böyle gidiyorsunuz anlamadım. Bir handa sultan çocuğu oldukları açıkça belli iki kişi ve bir aşçı, anlaşılmayacak gibi değil doğrusu.”

Baybüre sahteliğini yalnızca benimle Banı Gül’ün anladığı bir dille, “Kaçırmadım onu. Kölesiyim. O nereye ben oraya” dedi.

Hancı “Boş ver” anlamında elini salladı. Baybüre biraz daha yükseltti sesini: “Nefret ediyorum ondan! Alın, sizin olsun!”

Hancı öyle bir güldü ki hanın duvarları titredi: “Oğlum zaten esirsiniz. Sen kimi kime veriyorsun? Böyle yaparak kurtulacağını mı sanıyorsun?”

“Yoo hesap vereceğim... İstiyorum hesap vermeyi...”

Baybüre önce Banı Gül’e baktı, sonra hancıya döndü: “Bakın ben Durak Hanı’nda aşçıyım ya, Banı Gül Sultan geldi, yemeğini götürdüm.” Baybüre beni gösterdi. “Bu çocuk atıldı ve *sana bir sır vereceğim* dedi ansızın. Sonra ben...”

Bir müddet sustular. Benden “çocuk” diye söz eden Baybüre’ye kızıp tırnaklarımı omzuna geçirdim.

Hancı meraklanmıştı: “Neymiş sır?”

Tam zamanında lafa karıştım: “Sakın söyleme!”

Baybüre omzu acıdığı için orayı tutarak oyunu sürdürdü: “Söyleyeceğim!”

Sahte bir tehdit salladım: “Bu senin sonun olur, bunu senin yanına koymam.”

“Amaaan!” dedi Baybüre. “Ben zaten ölmüşüm. Belki senin şu küçük sırrını söylersem, kurtulurum.”

Hancı iyice meraklanmıştı, bağırdı: “Söyle!”

“Bir yemek tarifi verdi bana. Öyle bir yemek ki, onu yiyen ölümsüzlüğün ustası Hızır’la buluşur, cennete ulaşır. Dünya gözüyle görür öte dünyayı.”

Hancının merakı birden söndü, “Pöh!” dedi. “Bu muydu?”

“Bu tabii.”

Hancı parmağını Baybüre’nin göğsüne bastırdı: “Beni kazıklayamazsın. Aptal mı yazıyor alnımda benim?”

Banı Gül söze karıştı, anlaşılır bir şekilde tane tane sözlerle sordu: “Peki biz nasıl kaçtık sanıyorsun o kale gibi handan?”

“Herkesi uyuttunuz kaçtınız.”

Baybüre atıldı: “Hayır öyle değil. Bak be..”

Hancı dinlemedi bile, onu itti ve seslendi: “Ne çok konuştu. Askerler, götürün bunları çabuk. Biz sanki olayın başka türlü olduğunu bilmiyoruz.”

Ben oralı değilmiş gibi söze karıştım: “E tabii başka türlü olmuş gibi anlatacaklar. Yemeği yiyen görünmez oluyor diyecek değiller ya.”

Hancı kadar Banı Gül ve Baybüre de şaşırdı bu söze. Sözümü sürdürdüm: “İstersen sana bu tarifi verebilirim.”

Baybüre durumu anlamıştı. Sahte bir çalımla atıldı: “Sakin verme... Onu verme.”

“Karışma bana!” diyerek bir kavga çılgılığı attım. Cırlaktım biraz.

Hancı bir ileri bir geri yürüdü: “Yemeği yapın göreyim. Ama sadece üçünüz yiyeceksiniz.”

Sevinçle el çırpıtım: “Tamam biz yiyelim. Çok güzel. Fakat o zaman görünmez olur kaçarsınız.”

Hancı bir ileri bir geri yürüdü, düşündü yeniden.

“Hayır!” dedi. “Başımı belaya sokacaksınız büyücüler. İstemiyorum sizin yemek tarifinizi. On bin altın yeter bana. Atın bunları zindana!”

Tam götürüleceklerken hancı kararını değiştirdi: “Siz hiçbir şey yemeyeceksiniz. Göreceğim, bakalım neymiş bu hüner?”

Ben, Banı Gül ve Baybüre mutfağa getirildik. Sağa sola nöbetçiler diktiler.

Baybüre beni omzumdan tutup çekti: “Deli misin, nesin?” dedi. “Ben adamı belki kandırırım diye palavra atıyordum. Sen hangi akılla insanı görünmez eden yemekten söz ettin, anlamadım. Nasıl yapacağız şimdi bunu?”

Yanıt vermedim. Baybüre'nin omzumda duran eline ters ters baktım. "Çek elini" demedim ama demekten beter ettim. "Boş konuşmam ben" diyerek yürüdüm, tezgâhın arkasına geçtim. Banı Gül benim ne yapmak istediğimi anlamıştı ama büyük hüner göstermek için henüz küçük yaşta olduğumu düşündüğü için de kaygılanıyordu.

Banı Gül bana sokuldu: "Bu yemeği ben bile yapmam Kunday. Başaracağından emin misin?"

"Bu benim için de büyük bir sınav" derken büyük bir heyecan içindeydim, kızarmıştım. Burnumun ucu terlemişti. "Siz şunları doğrayın" dedim: Ispanakları, soğanları, pırasaları gösterdim. Bir mum yakıp tezgâhın ardına eğildim ve beliren gölge hayvanlarımı bir süre duvarda oynattım. Hayvanlar duvardan ayrılıp gerçeklik kazandı: Kırmızı dilli kedi, kara kuyruklu tilki ve fındık faresi oradaydı. Kaşlarımı çatarak kızıl şahini sordum. "Nerede?" dedim fısıldayarak. Hayvanlar yanıt vermedi ama endişelenecek bir şey olmadığını hallerinden anlamak kolaydı.

"Bana hemen üç kartal yumurtası, şeker kamışı lifi ve derviş postundaki koyun kılı getirin. Hemen, çabuk!"

Hayvanlar ortadan kayboldu. Mumu masaya koyduktan sonra tekneye un ve su doldurdum. Hamur yapılacaktı. Ablamla göz göze geldik, ona takıldım: "Çalış köle!"

O sırada pazaryeri tarafından tef, zil ve hayhuy sesleri işitildi. Cavlaklar denen tarikatın üyeleri başlarında boynuzlu kalpaklarıyla geliyordu. Kaşları, bıyıkları,

sakalları ve kafaları kazıtılmıştı. Omuzlarına sarılı bir post vardı, bunlar bildiğimiz koyun postuydu. Baldırları çıplaktı, boyunlarına aşık kemiklerinden kolyeler asmışlardı, bir de heybe taşıyorlardı. Yaşca ileri görünen ve sırtında kırmızı post bulunan biri bağırdı: “Haaay Hak!”

Dizlerine kollarına omuzlarına bağlı zillerle yürüyen baldırıçıplaklar, “Hüüü” diyerek karşılık verdi.

Yaşca ileri olanın adı Haydar’dı. Omzunda bir şahin duruyordu. Dizindeki zilleri çınlata çınlata dönen Haydar’ın çevresinde tefleri vura vura, hoplaya zıplaya yürüyordu diğerleri. Bir ara şahin dervişin postunu didikle, havalandı, gözden kayboldu.

Baybüre bir şeyler doğruyordu o sırada. Banı Gül ise hamur yuvarlayıp tencereye atıyordu. Ben kedinin getirdiği üç yumurtayı, şekerkamışı lifini aldım, onları bir sudan geçirdim, hamura kattım. Sonra tüyü yak-tım, dumanını hamura sürdüm. Herkesten sakladığım sözlerimi sürekli mırıldanıyordum. İki elimi de tekneye daldırıştım, bileğimle burnumu kaşıyabiliyordum ama bu ellerle sırtımı kaşıyamazdım. Baybüre’ye sırtımı döndüm: “Sırtımı bir kaşı lütfen.”

Baybüre sırtımı, omuzlarımı bastıra bastıra kaşırken bir gözümü yumuyor, “Biraz yukarı, şimdi sağa, hah orası” diyerek onu yönlendiriyordum. Bir ara, “Dur!” dedim, hemen Baybüre’nin ellerine su döktüm, yağ sürdüm, “Şimdi hamur yuvarla, hemen” diyerek kendi yuvarladığı hamurları kızarmış yağa atmasını söyledim.

Banı Gül eğildi, Baybüre’ye fısıldadı: “Büyücü olduğumuzu düşünüyorsun ama değiliz.”

Baybüre hem hamur topağı yapıyor hem de Banı Gül'ü dinliyordu. "Ben Kunday'ın yaptığı şeyi yapamam" diyordu Banı Gül. "Söz lokması yaparım yalnızca. Umay da benim yaptığım lokmayı yer yemez bülbül gibi konuşur. Fakat her zaman olmaz bu. Yalnızca kurt pençesi değmiş reyhanla, güvercin gagasında taşınmış kekik bir hamura konursa olur. O zaman, işte..."

Bir bağrışma işittik.

Cavlaklar han kapısına gelmiş, fakat içeri alınmıyorlardı, itiş kakış o yüzdendi. Hancı, cavlakların başı Haydar'ın önüne dikilmişti, onu hana sokmuyordu: "Bana bak burası yolgeçen hanı değil" dedi. "İçeride saygın müşteriler var. Tüccar değilsiniz, saraylı değilsiniz. Sizi niye içeri alacaktım?"

Haydar esasını öfkeyle yere vurdu: "Tüccara her şeyi veriyorsunuz. Üç gün handa kalıyor, parasız. Atına yem alıyor, parasız. Hamama girmesi, yemesi, içmesi, uyması, parasız. Kim ödüyor bunları?"

"Sultanımız efendimiz."

Haydar müritlerine baktı, alaycıydı. Asasını yere vurdu, müritlerin hancıyla alay ederek gülmesini susturdu ve öfkeyle sordu: "Sultan kimden alıyor parayı Hancı? Halktan değil mi?"

"Git işine. Vezir Hazretleri'nin kesin emri var. İçeri alınmayacaksınız."

"Hayır, içeri gireceğiz. Bir tas pilav verin. Su verin. Hakkımız olanın küçük bir parçasını verin."

İtiş kakış olunca askerler bunları sopa zoruyla kovaladı, dervişler çekilip han duvarının bir kenarına topluca

oturdu. Hanın aşçısı Cevahir Oğlan, mutfakta yemek hazırlandığı için boş boş dolanıp duruyordu. Bir ara hancıya sokulup, “Ağam” dedi. “Kapıya gelip bizden bir şey isteyenı boş çevirmek doğru mu?”

Hancı yanıt vermedi. Kızgındı. Somurtuyordu.

“Niye?” dedi Cevahir, kendi kendine sordu ve yanıt verdi. “Çünkü gelen Hızır olabilir.”

“Pöh!” dedi Hancı. “Bunların kendine hayrı yok.”

Cevahir Oğlan bu kez, “Kapımızı çalana ve *Tanrı misafirim* diyene kapımızı açarız. Niye?” dedi yine. Hancıyı ikna etmeye çalışır gibi. Hancı yanıt vermedi. Cevahir Oğlan yine kendi yanıt verdi: “Çünkü Hızır olabilir.”

Bakıştılar.

Cevahir: “Yazık garibanlara... Bir şeyler verelim ağam.”

“Oğlum bunlar etyemez. Git uğraştırma beni.”

“Pazardan...”

“Sus... Bir sürü müşteri var bu uğrulara yemek mi yetiştir?”

“Ağam” dedi Cevahir. “Zaten içerideki aşçılar salata yapmaya ot istedi, pazardan alacağım. Bu garipler için de alırım.”

Hancı yumuşamış görüyordu: “İyi tamam, hadı” dedi.

Akşam olmuştu, hana alınmamış olsa da birer kap yiyecek verilmiş olan Cavlaklar ortaya kocaman bir ateş yakmışlardı. Zilleri çınlayan bir tef sesi işitiliyor, koca gövdeli bir adam da kopuz çalıyordu. Birkaç cavlak ateşin çevresinde dönmeye başladı. Haydar’a hiç

kimse bakmıyordu, dikkatle baksalar duvara vuran gölgesinin at biçiminde olduğunu anlayacaklardı. Dervişler elden ele bir testi geçirdiler ve bir ilahi söylemeye başladılar:

*Ölüyü toprağa koyunca tohum olur ölü tenler
O tohumdan çıkar yaşam, başlar ot olup bitmeye*

*Az yer isen öz yersin bitkilerde bul canı
Hayvan eti yer isen, can mı kalır bakmaya*

*Suların şahı Hızır ne zaman sıkışsan hazır
Yanar durur yağlı bezir hazır ol uçup gitmeye*

Hanın dışından gelen bu sesleri işite işite yemek hazırlayan benim nasıl bir şey ortaya çıkaracağım merakla bekleniyordu.

Akşam oldu. Yemekleri Cevahir'in eline tutuşturup kap kap dağıttırdım. Hiçbir değişiklik yoktu. Herkes gülüşüp benimle alay etmeye başladı. Ben de bozulmuş-tum doğrusu. Oysa bu yemeğin başarılı olacağından ne kadar da emindim! Dudaklarım titredi. Çocuklar gibi duygularıma yenilerek değil, yetişkinler gibi hırsımdan ağlayacaktım ki hanın damında nöbet tutan bir asker bağırды: "Hey aman, ağalar!" dedi, "Şurada bir derviş var. Belden aşağısı görünmez oldu ama gölgesi tam!"

Banı Gül, sevinçle kucakladı beni. "Bak sen!" diyordu. "Benim kardeşim büyümüş de yüce şamanlık sırlarından birine ermiş. Seni seni."

Gözlerim yaşararak ablama sarıldım: “Büyüdüğümü ilk kez şimdi düşünüyorum” dedim. “Sanki her şeyi daha fazla gördüm bir an. Her şeyi birden çok farklı hissettim.”

Baybüre bize şaşkınlıkla bakıyordu. “Bunlar büyücü değilse köpek olayım” dedi içinden.

Birden kafası yok, bedeni tam bir asker geldi içeri. Bir adamın boynu kaz gibi sündürüktü. Bazıları atların konuştuğunu söyledi, biri şarkı söyleyen kedi görmüştü. Bir fare salıncakta sallanıyordu. Bir şahine sarılmış tilki gören de vardı. Bazıları da eşeklerin ayakları yerinde insan ayağı olduğunu söyleyip gülmekten katılıyordu. Yemek herkese müthiş bir zevk vermekteydi.

Garip bir durağanlık çöktü birden. Uzaklardaki kurt ulumaları avluya döküldü ve gökgürültüsünü andıran yirmi kadar atlinin nal sesleri işitildi. Uzakta, hanın çok ötesinden görünen meşaleler dikkat çekiciydi. Nöbetçiler bağıştı: “Atlılar geliyor!”

Hancı dama çıkıp baktı. Karanlıklar içinden, sancığın yanındaki meşale ışıklarıyla aydınlanan kişiyi tanımamak olanaksızdı: Gelen, sorgucusuyla, ipekli kaftanıyla, uzun boyunlu gösterişli Arap atıyla Sultan Keyhüsrev’di!

“Sultanım aman!”

Hancı merdivenlerden koşarak indi, herkese bağınyordu: “Sultanımız efendimiz geldi, yanında vezir hazretleri de var. Herkes ayak altından çekilsin!”

İnsanlar kaçışıp duvar diplerine sindi. Kapılar gıcırtyla açıldı. Gösterişli atlar içeri girdi. Sultan Keyhüsrev bağırdı: “Hancı!”

Hancı zaten el etek öpüyordu, oradaydı. Fakat belden aşağısı görünmüyordu. Sultan şaşkın şaşkın baktı: “Bre ne oldu sana?”

Hancı durumu nasıl açıklayacağını bilemediği için durdu düşündü, iki eliyle yüzünü avuçladı, ağlamaya başladı. Durum ağlanacak kadar kötü olsa gerekti çünkü handaki bazı kişilerin belden yukarısı yoktu, bazılarının yüzlerinden başlayarak ayaklarına kadar yarımды.

Sultan Keyhüsrev elini çenesine koyup düşündü, etrafına göz gezdirip sordu: “Bir şey mi yediniz?”

Can kurtarıcıydı bu soru. Hancı birden canlandı, “Evet sultanım” dedi. “Burada bir büyücü çocuk var, o yaptı yemekleri. Bizi de kandırdı.”

Sultan kimden söz edildiğini biliyor olmalıydı: “Merak etme” dedi. “Onun neler yapabileceğini gayet iyi bilirim. Git getir. Yanındaki aşçıyla sultan kızını da. Hadi!”

Yarısı yok hancı, havada ilerleyen bir büst gibi koşarak içeri gitti, onun bu haline Sultan Keyhüsrev, vezir ve askerler güldüler. Bazıları da utanıyor, gülüşlerini saklıyordu. İçeride bir itiş kakış oldu, çok geçmeden ben, Banı Gül ve Baybüre dışarı getirildik. Hancı bizi sultanın önüne itti. Sultan Keyhüsrev, veziri Seyfüddin Günek’e baktı, “Ne dersin vezir hazretleri?” dedi. “Hancı ödülü hak etti mi?”

Vezir evet anlamında bir baş hareketi yaptı.

Sultan dev gibi bir kese aldı atının heybesinden, pamuk kaldırır gibi kaldırıp hancı yakalasın diye attı: “Al bakalım, bu on bin altın!”

Keseyi havada karşılayan hancı on bin altının çarpmasıyla birlikte yıkıldı, koca torbanın altında kalarak kıvrandı. Ayaklarının ucu yavaş yavaş belirliyordu. Fakat hâlâ baldırları ve karnı görünmüyor, koca kese boşlukta sağa sola devriliyordu. Askerler onun haline kahkahayla güldü.

Sultan Keyhüsrev atının başını çevirdi ve topuğunu yavaşça atının karnına dokundurdu. İyi huylu at tırıs kalktı. Onun ardından da vezir, tutsaklar ve bütün askerler çıkıp gittiler.

Handa sessizlik kaldı.

Askerlerinin önünde ilerleyen Sultan Keyhüsrev elini yüzüne sürer sürmez Hızır'ın yüzü belirdi. Atından inen Hızır, onu silkeledi, katlayıp koynuna soktu, bir el hareketiyle de cavlakların dervişi Haydar'a dönüştü. Bütün diğer atlılar da karanlıkta kayboldu. Bunlar Haydar'ın yanındaki dervişlerdi. Fakat Haydar kılığındaki Hızır'ın handaki işi bitmemişti, yürüye yürüye döndü, han kapısını kolayca açtı, yeniden içeri girdi, sürgüyü çekti. Hancı, Sultan kılığındaki Hızır'ın attığı keseye sarılmıştı, horlaya horlaya uyuyordu. Elbette içinde altın falan değil, koca bir taş vardı.

Hızır kışlık bölümdeki bir hasıra gitti, uzandı. Bir süre sonra da horozlar ötmeye başladı. Gün doğar doğmaz dörtlü, gökgürültüsü gibi ses çıkararak gelen bir asker topluluğu han kapısına dayandı. Bunlar Banı Gül'le Baybüre'yi almaya gönderilen vezirin askerleriydi. Başlarında Abala vardı. Yanında da köpek Ayaşan. Nöbetçiler uyanıp bağıştı. Kapılar heyecanla açıldı, öf-

keden yerinde duramıyormuş gibi bir o yana bir bu yana dönen atlılar içeri girdi. Abala atından sıyrılıp inerken omzundaki kuzgunlar uçuştı, sonra gelip yeniden onun başına omzuna kondu.

Hancı elbette uyanmıştı. Elinde koca bir taş vardı. Hâlâ kendine gelememişti. Şaşkın şaşkın Abala'ya baktı. Kara Şaman emretti: "Vezir hazretleri bir menzil ötede, kızla aşçıyı bekliyor. Getir emanetleri de gidelim."

Hancı sarılıp uyuduğu kesenin taş olduğunu anlamıştı. Şaşkınlıkla bir taşa baktı, bir de Abala'ya: "Gecedен vezir hazretleriyle sultanımız geldiler ya!" dedi.

Abala, "Bu ne demek?" diyerek doğruldu. "Sultan dediğin asker midir?" diyerek kırbacını şaklattı, adamı irkiltti. Hancı oyuna geldiğini anlamıştı, yalvarıyordu, "Geldiler, yemin ederim. Kızla oğlanı bağladım verdim..."

O sırada Cevahir oğlan itilerek getirildi. Çavuşbaşı, "Aşçı yamağı bu" dedi.

Abala hemen vuracakmış gibi kırbacını kaldırıp sordu: "Söyle ne gördün?"

"Hiçbir şey."

Abala köpek kılığındaki Ayaşan'a seslendi: "Isır şunu Ayaşan!"

Ayaşan hırlayarak atılınca bir ses duyuldu: "Durun!" Herkes şaşkınlıkla durakladı.

"Gece sultan kılığında gelen kişiyi gördüm" diyordu Derviş Haydar Baba.

Abala, "Bu handa ne işin var, serseri? Ne zamandır senin gibiler içeri alınıyor?" diyerek Haydar Baba'nın

evresinde dolandı, onu kokladı ve irkilerek geri çekildi: “At gibi kokuyorsun.” Ondan çekindiği anlaşılıyordu: “Sen insan cinsinden değilsin.”

Derviş de aynı onun yaptığını yaparak sokuldu, Abala’nın omzundaki kuzgunlar telaşlanıp katı, Abala iyice korktu, Haydar onu kokladı: “Sen de kuzgun leşi gibi kokuyorsun. Doğrusu, senin ne olduğunu biliyorum.”

“Neyim?” dedi Abala, korkarak.

“Sefil bir sahtekâr. Düşleri ve gölgesi olmayan bir bunak.”

“Git, git!” derken Abala bağırdı: “Yakalayın bunu. Onları kaçıran bu işte!”

Askerler koşarak geldiler ve şaşkın şaşkın baktılar: “Kimi?”

Kimse yoktu. Abala başını kaşıdı. “Hancıyı” diyerek lafı değiştirdi: “Kaıran odur!”

Hancının ellerini bağlayıp götürdüler.

Ashab-ı Kehf Hanı

Afşin Ashab-ı Kehf Hanı uzaktan görünüyordu. Ben, Banı Gül ve Baybüre bir su kenarında atları sulattık. Topladığımız otları Baybüre'nin biraz büyükçe olan omuz heybesine doldurmuştuk. Biraz ayaklarımızı uzatıp dinlendik. Baktım ki, Banı Gül üstünü değiştiriyor. Güldüm: Sultan kılığıyla gezemeyeceğini sonunda kabullenmişti işte. Oysa Fatma Nine ona "Yolda gerekli olur" diyerek çiftçi kadın giysileri verirken dudak büktüğü gözümün önünde. Baybüre'ye de üstünü değişmesini buyurdu üstelik. O da çiftçinin kâhyası olmuştu. Baktım gülüşüp duruyorlar. "Ne oluyorsunuz?" dedim, Banı Gül bana da bir uşak giysisi uzattı.

Doğrusu kızsam da belli etmedim. Bu giysiler hoşuma gitmemişti. Kimsenin uşağı olamazdım ben.

Banı Gül, Baybüre'yle dalga geçmeyi de unutmadı, "Kâhyam olmak sana pek yakıştı" dedi. Baybüre benim gibi dertlenmedi, elini sallayıp omuz silkti: "Aşçıyım, kâhya olmak pek kötü görünmüyor. Fakat prensesken tüccar olmak nasıl bir şey, bilemem."

Sonra da elini benim omzuma koydu: "Hele şehzadeyken uşak olmak nedir, hiç."

Sesimi çıkarmadım, yalnızca "Çabuk elini çek" der gibi baktım.

Baybüre baktı ki ben bir sorun çıkarmak üzereyim, hemen konuyu değıştirdi: “Ben bu yolculuktan şüphelenmeye başladım. Kim kurtardı bizi dün gece, anlayabildiniz mi?”

Haydar’ın omzuna konan şahini fark etmeyen, masanın altındaki kırmızı dilli kediyi, fareyi veya kara kuyruklu tilkiyi görmeyen Baybüre’ye ne anlatabilirdim?

Banı Gül de bir şey açıklamaya niyetli görünmüyordu. Şaman olmayan Baybüre’den durumu saklamak zorundaydı: “Nasıl kurtulduğumuzu anlamak çok zor” dedi. “Adamlar bizi niye bıraktı, kapı niye açıldı, hancı tam da hanın ortasında kucağına bir taş almış da niye uyuyordu anlamadım. Atlarımızı götüreni bile görmedim ben.”

Baybüre ürpererek çevresine baktı: “Biz bir yere gitmiyoruz, götürülüyoruz.”

Banı Gül omuz silkti. “Bilemeyiz” diyerek konuyu sırladı. Sonra da yerde gördüğü bir otu gösterdi, kopardı, elinde evirdi çevirdi ve ağzına atıp çiğnedi: “Yemlik.”

Baybüre heybesini omzundan alarak suyun kenarına oturdu. Aklı hâlâ yolculuktaydı. Ne tuhaf iki kardeş olduğumuzu düşünüyordu. Ona göre ben, suyun içindeki kurbağalara, balıklara bakıyor, suda kendimi seyrediyor ve kendimi çok beğeniyordum. Banı Gül ise bu kadar dert arasında bir ot görse sanki yıllardır rastlamadığı bir dostunu görmüş gibi sevinliyordu.

Banı Gül bir ot uzattı: “Buna çiriş derler. Pilava da konulur ve yumurtalı kavurması da yapılır.”

Baybüre yanıt vermedi.

“Yaprağını haşlarsın, böreklere koyarsın, sarması da olur.”

Baybüre yine karşılık vermeyince bir sessizlik oldu.

Banı Gül, Baybüre’yi uyarmak ister gibi sesini yükseltti: “Et yemeklerine niçin karşıyım biliyor musun?”

Baybüre bir çöp aldı ağzına; uzaklara baktı ve “Niçin?” dedi. Banı Gül ders verir gibiydi: “Et yemem, çünkü azla doymayı öğrenmeliyiz. Dünyada yoksulluk çok fazla. Et, pahalı ve zahmetli. Bir de sonuçta başka bir canlının yaşamına son veriyoruz. Otlar ise doğada zaten kendiliğinden var...”

“Onlar da canlı...”

“Evet ama otlar hoplayıp zıplamaz, gözümüze bakmaz, acı çekmez...”

Baybüre, “Belki otlar da acı çeker” dedi ve doğrulup üstünü çırpı.

Banı Gül de ayağa kalktı: “Belki. O zaman acı çekmeyen bir şey bulunur. Ama mutlaka bulunur.”

Baybüre heybesini omzuna attı, bu konudan sıkılmıştı: “Karşıda Ashab-ı Kehf Hanı var. Orada konaklarız.”

Baktım ki gidiyoruz, istemeye istemeye doğruldum gölün başından. Balıklara hava kabarcığı çıkarma oyunu öğretmiştim o sırada. Bunu gören olmadı.

Çok geçmeden de hanın kapısına geldik. Fakat hanın uğursuz bir görünümü vardı. Çatal kapı kırıktı, ortalık ıssızdı. Hiç kimse yoktu. Han sanki yanıp yıkılmıştı. Baybüre atından inip etrafı kolaçan ederken bir ses duydu. Hemen hançerini çekti, biraz yürüdü. Loş bir odadan ba-

kan, korku dolu biriyle göz göze geldi. Sıksa bir adamdı bu. “Yiğidim!” dedi. “Bana bir şey yapma.”

“Kimsin?”

“Hancıyım.”

“Ne oldu burada?”

“Açlar. İsyancılar. Her şeyi yıkıp yaktılar. Yağmaldılar.”

“Eh burada yatacak bir hasır da mı yok?”

“Her şey yandı. Yok.”

Banı Gül, ben ve Baybüre bakiştık. “Kalsak mı gitsek mi” der gibi. Burada kalmak en azından ormanda gecelemeden daha iyiydi. Atlarımızı bağladık, eyerlere bağlı kilimleri, çulu çuvalı açıp yere yaydık. “Çağır” dedi Baybüre. “Handa kim varsa gelsin.”

“Benden başka kimse yok ki!”

Baybüre güldü: “Sen acaba gerçekten sen misin, yoksa kılık değıştirmiş biri mi?”

Bunu gülererek söylerken Banı Gül’e baktı. Hancı şaşkın şaşkın gülümsüyordu, Baybüre’nin ne demek istediğini anlamamıştı. Sokuldu: “Yanınızda yiyecek bir şey var mı?”

Heybesinden koca bir ekmek çıkardı Baybüre. Sonra da ateş yakmak için çakmaktaşını eline aldı. Hancı bunu görünce sevindi: “Hazırda ateş var” diyerek canlandı, eğer yemek yapacak bir şeyiniz varsa ben ocağı hazırlarım...”

O sıra dama bir kuzgun kondu. Ben kuşu gösterir göstermez Banı Gül toparlandı. Baybüre ne olduğunu anlamasa da benim ve ablamın bir bildiğimiz oldu-

ğunu düşünerek hemen toparlandı ve “Gidelim” dedi, “Hadi...”

Hancı bu üç garip yolcunun neden aniden karar değiştirip gitmeye karar verdiklerine akıl erdiremedi. Ekmeği, otları, yağı unuttuğumuzu sandı ama “Bunları unuttunuz” demedi. Çok açtı çünkü.

İz Peşinde Bir Şaman

Uzaktan görünen Ashab-ı Kehf Hanı'na bakan Abala, Ayaşan'la konuşuyordu. Ayaşan'ı köpek olmaktan çıkarmıştı, kızcağız korku ve kaygı içindeydi. Titreyişini bile yanımdaymış gibi hissedebiliyor, buna öfkeleniyordum. Bazen ablamla Baybüre'yi bırakıp onların yanına gitmek, Abala'nın saçını yolmak geçiyordu içimden.

Abala, Ayaşan'ın dizini dürterek karşıdaki hanı işaret etti: "Ayaklanmalar, Selçuklu'nun sonunu getiriyor. Bunu görebiliyor musun?"

Ayaşan hana doğru bir süre baktı: "Ben orada sadece bir han görüyorum."

Abala kızdı: "Seninle konuşanda kabahat."

"Ne dedim ki?"

"Bak kızım. Moğollar İran'dan bu yana kim varsa yerinden yurdundan sökerek Anadolu'ya kovalıyor. Selçuklular ise Arap Sultanı Baybars'ın Moğollara karşı savaşmak için bildirdiği yardım teklifini küçümsüyor. Bu neye yol açıyor biliyor musun? Bir açlar ordusu doğuyor. Çekirge sürüsü gibi. Ak şamanlar bunu önlemek istese ne fayda. Selçuklu Sultanı durumun farkında değil. Bu şu demek: Yakında Selçuklu'nun işi bitecek. Bu toprakların, ak şamanları besleyen suyu kaynağından kuruyacak. Gelecek bizim ellerimizde olacak. Acımasız olacağız. Ormanları söküp ev yapacağız. Suları kurutup tarla yapacağız..."

Ayaşan sessiz sessiz oturuyor, ona yanıt vermiyordu. Akli fikri kaçmadaydı. Bir fırsat bulsa hemen kaçacaktı. Abala onu köpeğe çevirmeden ortadan yok olsa ne iyi olurdu!

Tam da bizim handa kuzgunu gördüğümüz sırada konuşuluyordu bütün bunlar. Biz “Burada durulmaz” diyerek yemekleri bırakıp kalktığımız zaman kuzgun da havalandı. Abala bunu görüyordu, kaşıyla kuzgunu işaret etti: “Geliyor haber!” Ayaşan omuz silkti. Abala elini Ayaşan’ın omzuna koydu: “Ayaşan bak, aklından geçenleri biliyorum. Benden bir an önce kurtulmanın yolunu arıyorsun. Fakat...” Sustu ve kuzgunu izledi gözleriyle. “Benim elimde böyle kuzgunlar varken değil senin gibi talihsiz bir köle, şamanların şahı bile benden kurtulamaz. Şunu o küçük kafana sok: Ben ‘git, özgürsün’ demedikçe kölemsin. Kaçamazsın. Gelen kuzgunu görmüyor musun? Onun nasıl bir yaman avcı olduğunu tahmin bile edemezsin. İstersen kaçmayı bir dene de ne yapacağını bir gör.”

“Yok” dedi Ayaşan kaşlarını çatıp dudaklarını uzatarak. “Kaçacağımı da kim söyledi?”

“İyi o zaman” diyerek kuzguna gözlerini dikti kara şaman. Kuzgun gaklayarak geldi, Abala’nın omzuna kondu, birkaç kez daha gakladı. Abala kulağını ona uzatmıştı, yere bakarak söylenenleri dinliyordu: “Yola çıktılar demek. Seni görünce tanıdılar ha?”

Kuzgun yine gak etti.

Abala ayağa kalktı, davulunu eline aldı, gözlerini ileride bir noktaya dikti. “Houğ houğ” diyerek başladığı, ulumaya benzer bir ses çıkardı. Ritmik bir sestir bu.

“Suuğ... suğ-la-ri-na-ka-mi-na” dedi. Gözlerini kapatmıştı. “Na-li-de-ro-ni-kam-pa-kaaa!” dedikten sonra durdu, ileri geri sallandı. Burnundan derin bir soluk çekti, soluğunu bıraktı. Davuluna bir kere vurdu ve sesini dinledi. “Ağ-ki-ka-ro-miğ-hu!” dedi çok uzaklardan birini çağırır gibi. Kuzgun havalandı, üç kez gaklayarak üç daire çizdi ve uzaklaştı. Şaman, ritmini artırdı, davulundaki hayvan ve bitki desenlerinin her birine vura vura, çıldırmış gibi kendi çevresinde döndü. Bu dönüşün hızıyla hiç de bağdaşmayan bir kesinlikle, ansızın durdu. “Bir Deli Dumrul var” dedi. “Azrail’e meydan okur. Genç bir insanın canını aldığı için kızar Azrail’e. Çocuk gibi bir adam. Der ki ‘Azrail’i bulup onu cezalandıracağım. O da kimmiş?’”

Ayaşan kendini tutamayıp güldü.

“Bu adam işimize yarar Ayaşan. Çabuk ona koş.”

Ayaşan irkildi: “Ben o deliyle ne yapayım? Gitmek istemiyorum.”

Ayaşan yalvaran gözlerle Abala’ya bakarken, kara şaman hiç aldırmadan heybesini, torbasını hazırlıyor, yola çıkmak için toparlanıyordu. Elini uzattı, Ayaşan’ı yine köpek edecekti. Ayaşan bağırdı: “Ne olur, yalvarırım, köpek etme beni. Bir insan gibi varayım her kim ise!”

Abala onu dinliyordu. Ayaşan: “Köpek olduğumda canım çok yanıyor. Bütün sesleri bildiğimden on kat fazla duyuyorum. Her şey nasıl kokuyor anlatamam. Her yerimi ateş basıyor.”

Abala ona aldırmadı, Ayaşan’ı yeniden köpeğe çevirdi. Ortalığı birden acı çeken bir köpeğin uluyan sesi doldurdu. Kara şaman kızdı: “Sus! Kes zırlamay!”

Ayaşan inatla uluyunca Abala, “Bak” dedi eğilerek, “Kurtulmak istiyor musun?”

Ayaşan ulumayı kesti, üzgün üzgün baktı, kuyruk salladı. Abala acımasızdı, “O zaman kaderin itlik etmektedir” dedi. Aklına bir şey gelmişti, göz kırparak fısıldadı: “Sana iyilik ediyorum, anladığın yok. Baybüre’yi bir ısır bak ne oluyor, görürsün. Demek ki ne yapacaksın, doğruca gideceksin, Baybüre’nin bacağını ısıracaksın. Köpeğin ısırıldığı kurttan hayır gelmez. Isırılan kurt, köpeğin kölesidir.”

Köpek umursamaz gözlerle ona bakıyordu. Bu bakışlar artık Baybüre’den bana ne diyordu, “İşimi yapayım ve bırak artık beni ne olur!”

Oysa Abala bu bakışları yanlış yorumlamıştı. Ayaşan’ın “Baybüre’ye kavuşacak mıyım?” dediğini sanarak, “Gerçekten” dedi Abala. Onu inandırmaya çalışıyordu. Ayaşan, şu boş konuşma bitsin istedi, hırladı.

Abala’nın keyfi yerine gelmişti. Köpeğe eğildi, sırttı. Fakat gülmüyordu. Dişlerini göstermek içindi bu. “Benim gibi yap” dedikten sonra ağzını işaret etti: “Dişlerini göreyim.”

Ayaşan ağzını açtı, keskin dişler adeta gıcırıyor, ısırıp kapanacağı etin arzusuyla sivriliyordu. Abala avcuna biraz toz serpti ve bu tozu köpeğin dişlerine sürdü, tıpkı bir macun sürer gibiydi. Sonra da, “Koş” dedi köpeği iteleyerek. “Unutma Deli Dumrul’un köprüsünden geçecekler. Kuyruk sallayarak git ve ansızın ısır onu. İyi ısır. Fakat etini koparma, çünkü adamı sakat bırakırsın.”

Ayaşan çalıların arasında kayboldu.

Azrail, Dumrul ve Başka Şeyler

Ben, Baybüre ve Banı Gül hızla gidiyorduk ki, karşımıza eşekli üç adam çıktı. Duraklayıp onların kim olduklarını anlamak için baktık. Adamlar birbirleriyle tartışıyor-du, halleri perişandı. Eşeklerini yüklemiş geliyorlardı bir yandan da. Birinin gözü şişmişti, öbürünün dudağı patlaktı. Üçüncü kişinin de alnı kanamış, kan öylece kurumuştı.

“Size söyledim” diyordu genç olanı, “Aşağı yoldan gitmeliydik...”

“Oğlum orada su pek azgın akıyor, ne yapalım...”

Biraz sonra onlara doğru yaklaştığımızı görüp korkuyla durakladılar. Baybüre seslendi: “Hayrola ağalar! Ne oldu, nedir bu hal?”

Yaşlıca olan bizden bir kötülük gelmeyeceğini anlamıştı, “Hiç sorma güzel efendi” dedi. “Aşağıda bir köprü var, belki bilirsiniz, o köprünün başında güç yetmez bir deli duruyor, Dumrul derler, geçenden otuz kuruş alıyor. ‘Geçmeyeceğim’ dersin döve döve köprüden geçiriyor ve sonra da kırk kuruş alıyor. Anlayacağınız, biz kırk kuruş verdik...”

“Otuz kuruş mu?” derken Baybüre kaygılandı, Banı Gül’e baktı. Otuz kuruşumuz yoktu çünkü.

Adamlara selam verip ilerledik. Köprüyü görünce de atlarımızın gemini çekip durduk. Bu, tek kemerli çok güzel bir köprüydü. Deli Dumrul köprünün başındaydı, önünde de uzun boylu, sanki cinsiyetsiz, kadın mı erkek mi belirsiz ve soluk tenli biri vardı. Deli Dumrul ondan daha iri yapılı olduğu halde diz çökmüştü, ona yalvarıyor gibiydi.

“Bu sıska herifin nesinden korktu ki o dağ gibi adam?” dedi Baybüre.

Banı Gül de anlamamıştı bir şey. Oysa ben bakar bakmaz olanı biteni anladığımdan emindim, fakat yanıldığımı düşündüm. Çünkü ablamın anlamadığı bir şeyi benim anladığım hiç olmamıştı şimdiye dek. O yüzden alışkanlığıma uyarak ablamın düşüncesine uydum.

Dumrul birdenbire koşmaya başladı, sıska adam onun arkasından baktı, sonra da köprüye yaklaşan bizi gördü. Banı Gül köprüden geçmek için Fatma Nine’nin verdiği kolyeyi verecekti. Baybüre, bunu anladı ve Banı Gül’e karşı çıktı: “Eşek hoşaftan ne anlar” diyordu. Halbuki ben çoktan köprüdekinin değil de koşarak giden adamın Dumrul olduğunu anlamıştım, ortadaki tuhafılığı açıklamaya fırsat bulamadım. Çünkü “gölge hayvanı” olmadığını şimdi görüyor ve öğreniyordum. Tam da ablama bunu söyleyecektim ki köprünün öbür tarafından gelen bir yaşlı kadın, “Ay aman!” dedi, ablam da atından sıyrılıp onun yardımına koştu. Kadın, koca bir önlüğe koyduğu otları tepeleme doldurmuştu. Tarladan ot toplayıp evine gittiği anlaşılıyordu. Banı Gül

ona testiyle su verdi, elini yüzünü yıkamasına yardımcı oldu. Baybüre ise Azrail'e yaklaşp "Dumrul Efendi" dedi, "Duyduk ki köprüden geçenden para almışınsınız. Bizde o kadar para yok ama mücevherimiz var. İster misiniz?"

Ben Azrail'i izliyordum o sırada. Giysilerinin altından gizlenmiş kanatları gördüm. Baybüre soru sorarken tüyleri bir ürpertiyle dalgalandı sanki. "Dumrul" diyerek seslenildiği için şaşırma benziyordu. Elbette Azrail'in Baybüre'ye yanıt vermeyişinin bir anlamı vardı, çünkü o yalnızca canını alacağı kişilere bir şeyler söylerdi. Azrail kaşını çatıp susunca Baybüre bu kez sağırılarla konuşanlar gibi bağırdı: "Geçelim mi yani, izin var mı?"

Azrail başını sallamakla yetindi. "Evet" demekti bu. Geçip gidecektik, Banı Gül'e de "Hadi" diyecektik ki yaşlı kadın "Kuzum," dedi ablama, "benim gözüm artık görmez oldu. Etrafımda can şenliği olacak kimsem de kalmadı. Bana şu otlardan bir yemek yapsanız da hep birlikte, güle oynaya yesek! Bir el verin canlarım bana."

Ashab-ı Kehf Hanı'nda tam ocağı yakacakken yola çıkmak zorunda kaldığımız için zaten çok açtık. Banı Gül, "Paramız yok ama sana tereyağıyla baharat verebiliriz" dedi. Nine, "Sizden para isteyen mi oldu yavrum?" diyerek otları köprü kenarındaki çeşmede yıkamaya başlamıştı ki Baybüre'yle ben hemen çalı çırpı toplamaya giriştik. Banı Gül torbaları açtı, sırasıyla

baharatları, tereyağını ve kil tencereyi çıkardı. Bir yandan da kadını tanımaya çalıştığını anlayabiliyordum, onun gölge hayvanını bir zaman önce gördüğünden emindi.

Ama nerede?

Otları doğradı. “Ben başka nerede görmüş olabilirim bu teyzeyi?” diyerek düşündü, bulamadı.

Yaşlı Nine’nin çenesi boş durmuyordu, Azrail’in yanına gitti ve onu da sofraya çağırdı. Azrail kızgın bakarken yaşlı nine döndü, yemek işleriyle uğraşan bizi uzaktan süzdü ve dönüp Azrail’i azarladi: “Merhametsiz... Arada bir gül yahu...”

Azrail düşmanca baş salladı: “Kapını yakında çalacağım, öyle anlaşıyor.”

Kadın eğilip yerden bir odun parçası alırken gölgesi at gibi şahlandı, arkasından bakılınca kadındı ama yüzü Hızır olmuştu çoktan. “Hele hele” dedi.

Azrail de gülümsedi ama korkunçtu: “Görmeyeli yaşlanmışsın.”

Hızır ona yanıt verecek yerde, “Amasya’ya bir müddet gitmesen?” dedi ve iç çekti: “Fatma çok yaşlandı ama şu oğlanın mürüvvetini bir görsün, ne dersin?”

Azrail ateşle uğraşan Baybüre’yi süzdü: “Delikanlı torunun mu, oğlun mu?”

Hızır iç çekti: “Torunum.”

Ben orada her şeyi öğrenmişim, benim için sır çözülmüştü. Ama bunları işitebildiğim, görebildiğim için kendimdeki değişime şaşmaktaydım. Bana bir şey ol-

muştı. Başkalarının yaptığııı gören, içlerini okuyan, her türlü gölge hayvanı tanıyan...

Bir an içimde büyük maceralara atılma arzusu öyle şahlandı ki, kendimi tutmasam sanki uçup gidecektim. Öyle sandım. Ne bileyim bana bu olabilir gibi göründü.

Belki de Azrail'in bir sağa bir sola dönerken giysisi altındaki kanatlarının hışır hışır edişı beni etkilemişti. Bilmiyorum.

Hızır onun giysiler altında daraldığını düşünmüş olmalı ki Azrail'e, "Zor koşullarda çalışıyorsun, can almak da zaten sevimsiz bir iş" dedikten sonra bir süre sustu, parmağıyla kendini gösterdi: "Benim de işim zor. Bir düşün: Evleniyorum çocuk çocuğa karışıyorum, kadınlarım kızlarım torunlarım onların torunları, onların da torunları yaşılanıyor, ölüyor ve ben yaşıyorum. Bütün sevdiklerimin ölümünü görüyorum. Nasıl bir acıdır, biliyor musun?"

"Bilmem ben acıyı. Senin ölmeyi bilmediğin gibi."

Azrail, Dumrul'un gittiği yöne gözünü dikti. Deli Dumrul'u sabırsızlık içinde bekliyordu: "Nerede kaldı bu adam..."

"Acelen ne? Gelir."

"Bir sürü insan var, gidici. İşim çok."

"Dur işte! Biraz daha yaşasın garipler. Hem, bir iki lokma ye. Bunlar öyle yemek yaparlar ki belki sana da bir merhamet gelir."

"Ben ateştenim. Yemek beni bozar. Hem, merhamet neyime? Can alırım ben."

“Oturarak beklersin, gel” diyerek kolundan çeke sündüre Azrail’i sofraya oturtan Hızır, yeniden yaşlı kadın yüzüne bürünmüştü. Gevrek gevrek gülüyor, hazırlanan yemeği yutkunarak izliyordu.

Ortaya çok güzel bir şey konuldu. Tahta kaşıklar çıktı. Azrail’e de verdiler. “Ölümü öp!” dedi yaşlı kadın. “Bak yemin verdim bir kerecik tat...”

Azrail bir lokma aldı, çiğnedi. Düşündü. Endişelendi. Birden yay gibi fırladı ayağa. Bir ses duymuştu: “İyiliğe fırsat ver!”

Sağına soluna bakındı. Banı Gül onun bir ses duyduğunu anlamıştı ama benim bildiğim açıklıkla görmiyordu her şeyi. İlk kez ablamı geçtiğimi hissettim.

Yaşlı kadın, Azrail’i dirseğiyle dürttü: “Yesene!”

Azrail yanıt olarak, “Gidiyorum ben” dedi. Dumrul’un canını almaktan vazgeçmiş görünüyordu. İşittiği sesin Tanrı’dan geldiğini sanmış olmalıydı. Döndü ve çalılaların arkasında kayboldu.

Baybüre ise, “İyilikler bizimle olsun” diyen bir ses işitiyordu. Fakat sevmedi bunu: “Ah şu damağımız da bir şenlense... Hep iyilik iyilik... Neşe de gerek değil mi? Şöyle hart diye ısırdığımız bir but. Çeke sündüre yediğimiz bir et...”

Banı Gül tam kızıyordu, kaşlarını çatmış ve ağzını açmıştı ki Dumrul koşarak geldi ve telaşla sordu: “Burada bir Azrail vardı, gördün mü Hatice Nine?”

“Azrail hancı mı ki göreyim Dumrul? Ağzından çıkanı kulağın işitiyor mu?”

Kahkahayla güldü sonra. Dumrul’un karısı da geldi, “Bu deliyle ben ne yapacağım?” dedi. “Azrail bizi bekli-

yormuş, onun yerine ben canımı verecekmişim. Dumrul için canımı veririm de, Azrail'in can almaya gelmeyip 'gelsin de canını versin' dediğini ilk defa duydum.”

Hatice Nine yüksek sesle güldü ve Dumrul'a çalıları gösterdi: “Biraz önce bir adam şu çalılıkların ardına gittiymiş, o mu acep aradığın?”

Dumrul ve karısı koşarak çalıların arkasına giderken, Hatice Nine de toparlandı, onların arkasından tay gibi seğırtti.

Banı Gül biraz önce gidenin Azrail olduğunu, Dumrul onu sorduktan sonra fark etti. Azrail'in gölge hayvanı olmazdı, bu garip kişinin kim olduğunu bu yüzden sezememişti demek? Ama yaşlı kadın? Kimdi bu? Gölge hayvanının çalılımlı bir at oluşu birden zihnini uyardırdı: Fatma Nine'nin bağından ayrılırken düşüp de bileği yaralandığında gelen adamın gölge hayvanıyla bu, aynıydı. Elbette daha çok şey düşünecekti ama çalıların arasından koca bir kangal köpeğı fırlayıp da Baybüre'nin bacağını ısırınca her şeyi unuttu ve bir çığlık attı. Baybüre baldırından ısırılmış, çekiştiriliyordu. Isırık çok can yakıcı olmalı ki, bağıırıyordu. Banı Gül eğildi ve hayvanı itti. Ona dokunur dokunmaz geniz yakan bir duman kokusu yayıldı. Köpek inleyerek havladı, sonra bir kedi gördü, hırlayarak atıldı, çalıları arasında kayboldu. Baybüre kanayan bacağını tuta tuta oturuyordu.

“Canın çok mu yandı?” dedi Banı Gül.

Baybüre şaşkındı: “Hayır, ben köpeğın gözlerine baktıkça çığlık atıyordum. Hayretten. İnsan gibiydi köpek. Tanıdığım biri gibiydi.”

Banı Gül köpeğin bir gölge hayvan olduğunu anlamıştı, söylemedi. “Biraz önce iyilik yerine neşeyle ısırılacak bir yemek istiyorum” diyen Baybüre’yle alay etmeyi bile gereksiz gördü. Çünkü adam sararmıştı; ablam sağına soluna bakındı, “Yardım edin!” diyerek Baybüre’yi tutmaya çalıştı. Ortada kimseler yoktu! Ben de!

“Kunday?”

Boşluğa soru soran ablam, benim o sırada “bütün gizlerin çözüldüğü bir yerde” duramadığımı bilemezdi. Özgürlüğü seçtiğimi. İçimden önlenemez bir yalnız başıma olma duygusunun taşıdığını.

Banı Gül önce inanamadı. Çılgılık attı. Delirmiş gibi bağırıyordu. Adımı dağa taş kazımak ister gibi. Ama ben yoktum. Baybüre devriliyordu. Ablam eli çenesinde bir an ne yapacağını düşündü.

Baybüre güçlkle at bindi. Yola çıktılar. Ablam beni burada bir bilinmezlikte koyup gitmeyi kendine yediremediği için bir ara, “Sen şu aşağıda görünen köye doğru ilerle” demeyi bile düşündü. Fakat Baybüre’nin attan düşmesini son anda önleyince, diyemedi. Beni uluorta bir yerlerde bırakıp gittiğini düşünerek acı çekiyor, bir yandan da yaralı yol arkadaşına yardım etme telaşı içinde sararıp soluyordu. Buraya geri dönüp beni aramak için geçtiği yerleri iyice tanımaya çalışıyor, yol boyunca işaretler bırakıyordu.

Ablam için dünya aniden boşalmış gibiydi, sanki her yer kararmış ve her şeyin sonu gelmişti. Ben olmadan neye yarardı ki yaşamak? Gözyaşlarını parmak uçlarıyla sildi, iyice perişan hale gelen Baybüre düşmesin diye de elini onun omzuna koydu.

Tırmık ve Nal

Ablamın gözyaşları içinde uzaklaşmasını ağlaya ağlaya izledim.

Ne de olsa kardeşiydim ve beni çok sevdiğini görüp etkilenmiştim.

Fakat ağlarken anladım ki ben bir çocuk değil dalda duran bir şahin kuşuydum. Gözyaşlarım akıp sivri gagamın burnundan damlıyordu.

O anda şahin olduğumun farkında değildim.

Uçup gitme isteğim belirince çok doğal bir şey yapıyormuş gibi iki elimi yanlarıma açmış ve dallara çıkıp köpeğin nereye gittiğine yukardan bakmak istemiştim. Ama ablamın yanık sesi beni durdurmuş, olanı biteni dalda dinlemiştim.

Günlerdir su başlarında, hanlarda, Fatma Nine'nin çiftliğinde ve yollarda “artık büyük bir şey yapmak zamanının geldiğini” düşünüp duruyordum da, bunun nasıl olacağını bilmiyordum. Zaten, üç kişiyle yola gitmek zordu, düşman kolayca bizi buluyordu. Örneğin Karatay Hanı'ndaki hancı, bizi ilk kez gördüğü halde, üç kişi olduğumuz için hiç duraksamadan kim olduğumuzu anlamıştı. Üç kişi olarak gitmek tehlikeliydi artık. Hedefe yaklaştıkça düşmanın şiddeti artıyordu.

Köpek gelmeden az önce sudaki balıkları, ırmak boyundaki sazlıkları izleyerek ilk kez biçim değiştirmeyi denemiştim. Ne yaparsam yapayım olmuyordu işte! Köpek kılığındaki Ayaşan saldırdığında kendimi gölge hayvanlarımdan biri olan kırmızı dilli kedi olarak bulduğumun farkında bile değildim. Ayaşan'ı görürür görmez anladım ki, kediyeim!

Köpek kılığındaki Ayaşan yanık kokusu bırakarak kaçarken, peşinden koştum. Göremedim. Sesini işitiyor ama bulamıyordum. O zaman patilerimi açtım, ben onları hâlâ insan kolları sanıyordum, baktım ki pençelerim var, aa baktım ki kanatlara dönüştü ve uçuyorum, o zaman biçim değiştirebildiğimi anladım.

Kendi yapabildiklerim başımı döndürmüştü, fakat bunun sevinciyle hoplayıp zıplayamayacak kadar hızlı bir kovalamaca içindeydim. Bir yandan uçmanın zevkiyle aklım başımdan gitmişti, bir yandan da bir su başında acı çekerek havlayan Ayaşan'ı izliyordum. Köpeğin bir gölge hayvan olduğu, çok açıktı, yere gölgesi düşmüyordu.

Ona bir şey yapmayacağımı belli ederek öttüm. Ayaşan beni işitti ve inledi. Çevreme şöyle bir göz gezdirdim: Banı Gül'le Baybüre'yi gördüm, at biniyorlardı. Sonra Banı Gül'ün yanık yanık, "Kunday!" diyen sesini dinledim. Miyavladım. Daldan inemeyen bir kedi gibi hem de. O sırada kuş değil de kedi olduğumu anlayıp şaşıtm.

Ne düşünüyorsam o gölge hayvanımın biçimine girdiğimi o sırada anladım.

Neden sonra güçlü kanat vuruşlarıyla göğe yükselirken sevinçten çığlık attım, uçmak ne güzel bir şeydi böyle! Hızla gidiyordum ki torunu Baybüre'yle ve Fatma Nine'yle ilgili sırları Azrail'e söyleyen Hızır'ı gördüm. Hâlâ yaşlı kadın görünümündeydi. Gölgesi attı ama! Yere çakılacak gibi bir hızla alçaldım ve kadının omzuna kondum.

Hızır bana dokundu, "Sonunda oldun!" dedi.

Hızır'ın omzundan sıyrılıp indiğimde insandım. Hızır da kendi yüzüyle bakıyordu bana, kadın kılığından çıkmıştı.

"Ustam," dedim, "kabul edersen öğrencin olacağım."

"Şamanlık öğrenilmez" dedi Hızır. "Şamanlık içindekini bulmaktır. Sokrates'ten öğrenmiştim, 'kendini bil' derdi. İbni Sina da 'aklınla bulursun' demişti bana. Ben bu ikisini birleştirip söyleyeceğim: Kendini bil ve aklınla bul. Ders bitmiştir."

Güldü: "Beni şımartıyorsun."

Hızır bir kayaya dokunup yumuşak bir ot yığınınca dönüştürdü ve üstüne uzandı. Neden sonra gülmeye başladı, meğer kuru toprağa oturduğuma gülermiş. Şöyle dedi bana: "Kunday bir ak şaman için yokluk bitmiştir, 'kendini bil' diyorum sen ne yapıyorsun! Şu taşa dokun ve istediğin neyse ona dönüştür."

Aklım başıma gelmişti, elimi alnıma vurdum, utanmıştım. Sonra taşlara dokunup dört ayaklı bir sandalye

yaptım. Hızır böyle bir şeyi bir defa Roma’da gördüğünü söyledi bana. Gülümsedi: “Hayalin geniş.”

Ellerimi önümde birleştirip gülümsemekle yetindim, yanıt vermedim.

“Konya Sultanı’na neden ulaşmamız gerektiğini biliyor musun?”

Başımı salladım, bu, bildiğimi gösteriyordu. Hızır devam etti: “Kunday! Yola tek başına gitmeyi seçerek beni çok sevindirdin. Sana söyleyeceğim şudur: Kimseye kim olduğunu söyleyerek yardım etme. Kimseye, düşmanın bile olsa doğrudan zarar verme. Böyle yaparsan şamanlığını korursun.”

“Biliyorum.”

“O zaman durma. Alçakgönüllülüğü yitirmeden yola devam edeceksin.”

Hızır’dan ayrılmayı hiç istemiyordum. Hızır gibi biri olmak için insan neler vermezdi! Yanında durup onu gözlemek ne iyi olurdu!

Hızır düşüncemi anlamıştı, gülümsedi: “Bir ak şaman hep yalnızdır” dedi, ayağa kalktı, elini omzuma koydu: “Ak şaman bile isteye yalnızlığı seçmiş görünür ama gerçekte yalnızlık ak şamanı seçer. Elbette bir de ölümsüzlük.”

Heyecanla bağırdım: “Ölümsüzlük mü? Ölümsüz müyüm ben şimdi?”

Hızır gülümsemekle yetindi. Gün ışığında yere vuran gölgelerime baktı: “Bir tırmık, bir fare, bir alıcı kuş. Ama bu maymun da ne?”

Hızır'ın “maymun” dediği gölgeme uzandım, elinden tutup kucağıma aldım ve onu sevdim: “O maymun değil, tilki” dedim.

Hızır bilmiyormuş gibi “Ah” diyerek bağırdı, yerdeki ufak şeyi eline aldı: “Bir bıcırık. Bu fare de senin gölgen öyle mi?”

Bastığı yer yemyeşil çayır çimene dönüşen Hızır koy-nundan kâğıdını çıkardı, silkeledi, Benliboz kişneyerek ortaya geldi. Hızır'ın elindeki gölge fareyi yaladı, sonra da uzattığım şekeri dudaklarının arasına kıştırarak aldı.

O zaman gördüm ki, Benliboz'un nalları da yeşil çimendendir.

“Ayrılık vakti” dedi Hızır. “Konya’da görüşürüz.”

İçime bir garip yalnızlık duygusu çöktü, sandalyeyi taşa dönüştürdüm ve uçtum. Gökte bir süre süzıldüm, köprüde Azrail'i arayan Deli Dumrul'la karısını gördüm. Kadının adı Aybike'ydi, kocasına çıkışıyordu artık: “Dumrul, bu kadarı yeter” diyordu. “Azrail dediğin, sen peşinde koşmasan da gelir canını alır. Niçin onu dağ bayır arıyoruz? Deli miyiz biz?”

“Ona söz verdim” diyerek hırsıyla yürüyordu Dumrul.

Aybike tepindi ve olduğu yerde durdu: “Daha bir adım atmam. O Azrail gelsin ve burada canımı alsın benim.”

Dumrul dönüp Aybike'ye baktı. Gözleri ağlamaktan kızarmıştı. Karısına belli etmese de yol boyunca durmadan ağladığı anlaşılıyordu. Aybike şaşırdı: “Ne oldu, niye ağlıyorsun?”

Dumrul kendini tutmaya çalışarak sordu: “Demek beni canını verecek kadar çok seviyordun ha?”

Gözyaşları çenesine doğru süzülürken Aybike lafı değiştirmek ve Dumrul’u sakinleştirmek için, “Çocuklar bizi bekliyor, hadi eve dönelim” dedi.

Dumrul daha çok ağlamaya başladı ve dura dura, düşüne düşüne, hıçkıra hıçkıra şunları söyledi: “Aybike biliyor musun, Azrail’den izin isteyip benim yerime canını vermesi için babama gittim, ‘Can tatlı ay oğul’ dedi vermedi. Anama gittim, ‘Yaylaktaki bağı Azrail’e vereyim ama canımı isteme benden’ dedi, beni başından savdı. Kimse canını vermedi benim için. Sen vereceğini söyledin. Beni canından çok severmişsin de benim haberim yokmuş. Buna ağlıyorum.”

“Tamam hadi eve gidelim artık. Bırak Azrail’in peşinden koşmayı.”

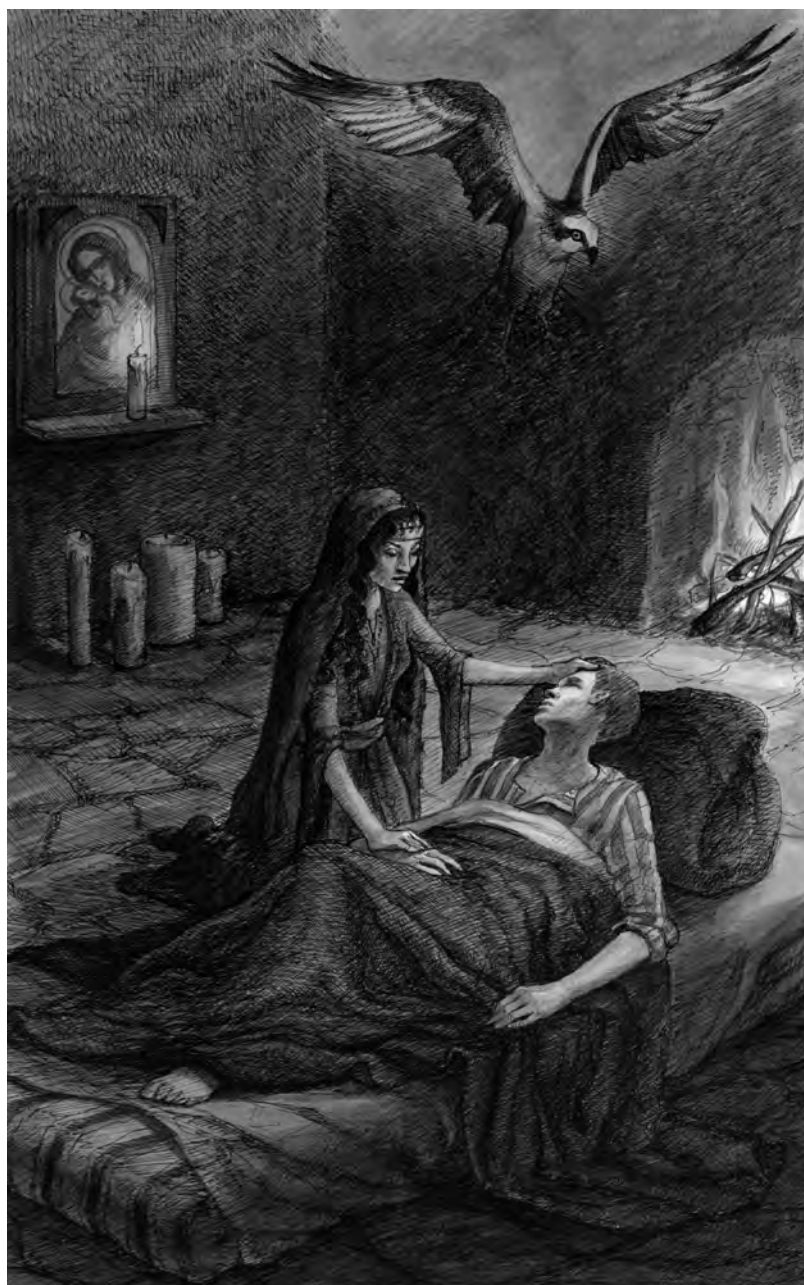
Dumrul burnunu çekerek, nezleden burnu tıkananlar gibi konuştu: “Sanıyor musun ki ben Azrail’in peşinden koşuyorum. Hayır, yitirdiğim o mert, genç Dumrul’u arıyorum. O Dumrul’un peşinden koşuyorum ben. Herkese yardıma koşan genç bir Dumrul vardı ya, işte onu arıyorum. Tabii bulabilirsem.”

Çocuk gibi yumruklarıyla gözlerini silen Dumrul için birden yüreği sızlayan Aybike söyleyecek söz bulamadı; onu susturmak için çekti kolundan: “Yürü artık. Hadi! Çocuklar evde bekliyor dedim.”

Dumrul inat etti: “Ben böyle bencil bir adama ne zaman dönüştüm Aybike?”

“Sus dedim!”

Dumrul karısını kolundan çekti, sır verir gibi bir sesle fısıldadı: “Niye dağ bayır yürüyorum biliyor musun? Azrail’i bulayım ve diyeyim ki: Bak bu benim canımdan çok sevdiğim karım Aybike’dir. Sakın onun canını alma. Şu bağrımda bir değil de iki can varsa, üç canım varsa hatta ne kadar varsa hepsi Aybike’nin yoluna feda olsun!”

Tepegöz

Baybüre bir döşeğe uzanmış uyuyordu. Yüzüne ocakta yanan ateşin şavkı vuruyor, delikanlının düşünceden uzak görünen, uykudaki yüzüne düşünce katıyordu. Genç adamın alnına bez koyan bir el uzandı, Banı Gül'ün eliydi bu. Hazar Sultanı'nın kızıl saçlı, zümrüt gözlü kızı, delikanlıyı bir süre izledi. Baybüre'nin haline üzülsem de ablam gözümün önünde belirdikçe yüreğim-de sevinçli mi desem, kederli mi desem bir duygu uyanı-yordu. Hatta bazen ona görünüp, "Seni gidi gidi" demeyi bile istiyordum. Banı Gül, o benim eşsiz, alçakgönüllü ablam bu çocuğu yavaş yavaş sevmeye başlamıştı da haberi bile yoktu.

Alnındaki bez değiştirirken Baybüre gözlerini açtı ve hemen doğrulmak istedi. Banı Gül onu durdurdu: "Yatmalısın."

"Ne oldu bana?"

Banı Gül, "Abala" dedikten sonra iç geçirdi: "Abala'nın köpeği ısırıp seni."

Baybüre bir an düşündü, olanı biteni anımsamaya çalıştı: "Köpek ısırınca bayıldım öyle mi? Akıl alacak gibi değil. Ne kadar korkakmışım ben?"

Banı Gül gülümsedi: "O köpek bildiğin gibi bir şey değildi. Yanında ben olmasam ölürdün. Abala beni sı-

nadı. Bakalım ısırik zehrini bozup seni yaşatabilecek miydim, onu gördü.”

Baybüre yaşadığından emin, minnettar gözlerle baktı, şaka yapmaktan da geri durmadı: “Yaşatabildin mi?”

Banı Gül başını eğerek gözyaşını sildi. Baybüre yaptığı şakadan utandı bir an: “Niye ağlıyorsun, ne oldu?”

“Kunday...”

Beni o halinde düşünen ve benim için ağlayan ablam, doğrusu onu uzaktan görebilsem de gözlerimi yastırdı, beni de çok duygulandırdı.

Baybüre irkildi: “Ne oldu Kunday’a?”

Banı Gül omzunu silkti: “Bilmiyorum. Seni buraya getirdikten sonra iki kez Kunday’ı aramaya gittim. Ne bir iz var, ne bir gören olmuş.”

Baybüre bilmediği bir yerde olduğunu şimdi kavramıştı, etrafa göz gezdirdi: Duvarı dinî konulu bir resim vardı, altında da bir mum yanmaktaydı.

“Nerdeyiz ki biz?”

“Bir Hristiyan köyünde.”

Etrafta hiç ses yoktu. Ne çocuklar bağırıyordu ne de sokaktan bir araba geçiyordu. Baybüre bunu yadırgadı.

“Kimse yaşamıyor mu burada?”

“Yaşıyor, fakat korku içindeler.”

Baybüre onun ne demek istediğini anlamaya çalışarak pencereden baktı. Korktukları neydi, neler oluyordu burada?

Banı Gül yumuşak bir sesle, Baybüre uyurken olanları anlatmaya başladı: “Seni buraya getirinceye kadar neler çektim bir bilsen. Tümöyle baygındın. Köyde kim-

se kapısını açmıyordu. O kadar yalvardım ki sonunda papaz açtı kapıyı.”

“Ne kadar düşmanca!”

“Ben de öyle sanmıştım ama değil. Korkudanmış meğer. Çünkü bir dev dadanmış buraya. İnsanların dışarıda dolaşmaktan ödü kopuyor. Tepegöz’müş adı. İnsan yiyormuş.”

Baybüre cepkenini giyindi: “Ben hazırım! Hadi kaçalım buradan.”

Banı Gül kıpırdamadı, “Bir sorun var” dedi. Baybüre merakla bakıyordu şimdi. Genç kız öksürdü, boğazını temizledi: “Onlara bana yardım ederlerse, benim de onlara yardım edeceğimi söylemişim.”

“Tamam yardım edelim de, nasıl?”

“Senin devle savaşmanı ve onu yenmeni istiyorlar. Zaten bunu yapmazsak bu dev sırayla bütün köyleri elden geçirecekmiş, öyle diyorlar.”

“Ben bir devle nasıl savaşırım, deli mi bunlar?”

Banı Gül de böyle düşünüyordu. Baybüre sitemli bir sesle, “Niçin benim adıma başkalarına söz verdin?” dediğinde, “Bize evlerini açmasalar ölürdün” diyerek karşı koyması, yanaklarının kızarması, dikkat çekiciydi. Doğrusu Baybüre evlerin açıldığına, yaşatıldığına pek sevinemedi çünkü, “Ha dev beni yemeden önce köpek ısırgıyla ölmüşüm,” diyordu, “ha devin bir yumruğuyla ezilip gitmişim.”

Genç adam odanın içinde bir o yana bir bu yana yürüdü. Neşesi dinçliği solmuştu. Sonunda gözleri ışıldadı, parmağını şıklattı, “Ben kimseye söz vermedim” dedi. “Sözümden dönüyor değilim. Yalan da söylemedim.”

Banı Gül ona karşı koymak istedi ama Baybüre'nin dinleyeceği yoktu: "Ne yapayım?" dedi kaşını kaldırarak. "Her insan kendini bilir. Bir devle savaşmam ben!"

Devle savaşmak... Bu sözü söylemek bile korkunç görünüyordu. Adam yiyen bir devle savaşmak ne demekti? Tırnaklarını kemirdi: "Bir aşçı, devle nasıl savaşır ki zaten? Deli Dumrul bile olsam zor."

Banı Gül ona hak veriyordu fakat insanlara yalancı görünmeyeceği bir çıkış yolu da bulamıyordu. Heybesini omuzladı, kapıya yürüdü: "Çıkalım bakalım."

Kapı gıcırdayarak açıldı. Avluya çıktılar. Üç din adamı, birkaç cılız kadın, on kadar meraklı çocuk avluda bekleyiyordu. Banı Gül'e evini açtığı anlaşılan yaşlı papaz bir adım öne çıktı, gülümsedi ve iki elini önünde bi-tiştirerek, "Doğrusu bu yiğidin böyle tez zamanda ayağa kalkmasına hayret ettim" dedi.

Baybüre hiç oralı olmadı: "Gitmemiz gerek. İşimiz de çok önemli. Atlarımız nerede?"

Papaz, Baybüre'yi süzdü. Bu bakışta bir ayıplama vardı: "Çok gençsiniz, şüphesiz korkunuz da yoktur. Fakat bu dev..."

Baybüre, adamın sözü nereye vardırmaq istediğini anlıyordu fakat sözün varacağı yerden korkuyordu. Yaşlı adam elini Baybüre'nin omzuna koydu ve sesini biraz yükseltti: "Bu dev, genç kadınlara düşkündür. Bir tane bile genç kızımız kalmadı. Bu köyde yakında canlı namına bir şey kalmayacak. Bak, biz sana ev verdik, yemek verdik. Bunun için ayaklarına kapanıyoruz, lütfen bize yardım et."

“Ben neyim ki dev öldüreyim? Bir aşçı, dev öldürmekten ne anlar?”

Papaz, “Fakat biz böyle konuşmamıştık” diyerek Banı Gül’ün gözüne baktı. Banı Gül elini boynuna götürüp kolyesini vermeyi düşünüyordu. Rüşvet vermeye benzeyen bu davranıştan da çok utanıyordu ama yapacak bir şey yoktu. Elini boynuna götürdüğü anda avluya bir gölge düştü. “Kaçın” dediler. Herkes bir yere kaçıştı ama Banı Gül ve Baybüre neden kaçılacağını anlamadıkları için öylece durdular. Tepegöz sinsice gelmişti, Banı Gül’ü görünce homurtuyla atıldı ve onu tek eliyle kaptığı gibi uzaklaştı. Kocaman bir şeydi. Avluya eğilip tek koluyla bir kadını kapıp kaçacak kadar büyük. En az kavak kadar vardı boyu.

Her şey o kadar aniden olmuştu ki Baybüre afalladı. Banı Gül’ün son anda bir çığlık attığını ve bir gayretle heybeyi kaptığını anımsadı. Avludan koşarak çıktı, onların nereye gittiğini anlamak için engebeli, dağlık, uçurumlarla dolu bir doğa parçasında, “Banı Gül!” diyerek koştu. Tepegöz’ün bir mağaraya girdiğini görebildi yalnızca. Fakat hiç böyle koşmasa bile köylülerin o mağarayı kendisine göstereceklerini sonradan anlayacaktı.

Baybüre çaresizdi. Ne yapabileceğini düşündü. Pek de emin değildi ama ninesinin verdiği kaşığı anımsamıştı. Belki bununla yapabilirdi bir şeyler. Papaza sordu: “Bana bir güveç kabı bulabilir misin?”

Papaz daha yanıt bile vermemişti ki bir yılan tısladı. Delikanlı hemen atılıp yılanı boynundan tuttu, koynundan çıkardığı kaşığa yılanın zehrini püskürtüp bıraktı. Kıvrıla kıvrıla uzaklaşan yılanı izleyen köylüler sevinç

çığlığı atıyordu. Baybüre, “Bana yemek yapılacak bir yer gösterin” dedi. Yaşlı kadınlar önden koştu, tandırlar yakıldı, otlar doğrandı. Güveç kabına zehirli, otlu, bamyalı, fasulyeli bir yemek kondu, pişirilmeye başlandı.

Papaz yumuşak bir sesle sordu sonunda: “Ne yaptığını öğrenebilir miyim evladım?”

“Dev için bir yemek...”

Papaz elinde olmadan güldü ve acıyarak baktı: “Dev için bir kap yemek? Aklın başında mı senin?”

Baybüre, “Bilmem” derken pek de akıllıya benzemiyordu doğrusu.

Papaz iç geçirdi: “Devden bizi kurtarmanı istedim ama böyle değil. Dev bu yemekle doymaz. Ayrıca yemeği vermek için mağaraya girmek gerekir ki bu da çok tehlikeli. Dev...”

Baybüre papazın sözünü kesti: “Bunu yapmadan gidersem ömür boyu huzur içinde yaşayabilir miyim sizce?”

Papaz biraz düşündü ve “Hayır” dedi sonunda.

Banı Gül dev tarafından kaçırıldıktan sonra Baybüre’ye bir hal olmuştu. Kendi yaşamını onun için hiçe sayacak kadar büyük bir hal.

“Ben Banı Gül Sultan’ı kurtarmayı deneyeceğim. Başarırsam siz de kurtulmuş olursunuz. Başaramazsam, ne yapalım. Hakkınızı helal edin.”

Eski, yıkık dökük evlerin arasından geçerek yürüdüler. Baybüre’nin elinde fileye konmuş bir sıcak güveç kabı vardı. Herkes tepelere toplanmıştı, onu izliyordu. Tepelerden aşağı kayalardan geçerek, bir şarkı söyleyerek inen genç adam, göz göre göre ölüme yürüyor ve bundan ötürü hiç de kaygılı görünmüyordu.

Mağara devlere göreymiş: Kocamandı. Genç adam orada kendini küçük hissetti; mağara gitmekle bitmiyordu. Üstelik ortalıkta kimsenin görüldüğü de yoktu. Boğuk boğuk çınlayan bir ses duydu o sıra, kulak kesilip kaşlarını kaldırarak dinledi: “Ey kız” diyordu koca sesli bir dev: “Bu otları neden yediriyorsun bana...”

Banı Gül’ün serinlik veren telaşsız sesi işitiliyordu: “Otsuz yemek olur mu? Çok et yemişsin Tepegöz!”

Dev sanki mızırdanan bir çocuk gibiydi: “Ben inek miyim de ot yiyeceğim, çek şunları önümden.”

Banı Gül onu azarlıyordu: “Bir sultanla böyle konuşamazsın!”

Dev arsız arsız gülüyordu şimdi: “Ben yemeğimle istediğim gibi konuşurum. Hah haaa!”

Banı Gül’ün son anda heybeyi kapması işine yaramıştı anlaşılan. Baybüre genç kızın korkusuzluğunu beğendi, ondan güç aldı. Banı Gül’ün devî çocuk gibi azarlamasına imrendi: “Çok yiyorsun” diyordu, dev de çocuk gibi karşılık veriyordu: “Yiyecek yetmiyor...”

“İnsan şiştikçe yer, yedikçe şişer...”

“Hayır prenses, anlamıyorsun” derken dev alaycıydı. “Sultan” yerine “prens” diyordu. Gözünü genç kıza dikti ve devam etti: “Yaptığım, hiçbir şey yapmayıp çok şey yemektir. Hah ha. Siz ne diyorsunuz böylelerine: Asalak... Hah ha. Sen örneğin, hiçbir şey yapmayan hep yiyen bir babanın kızıydın... Sarayda yaşayan her kişi böyledir. Asalaktır. Ama onlardan biri gelir ve bana asalak der. Hahhaa.”

Baybüre elinde güveç kabıyla çıktı ortaya.

Dev onu gördü ama önce tepki vermedi. Sonra birden

aklı başına geldi, dik dik baktı. Bu, bir gözü kör, kambur, gözünün biri yukarıda, kasları güçlü, esaslı azman bir adamdı. “Sen de kimsin?” dedi, gürleyerek.

“Ben aşçıyım. Duydum ki sen hep insan yiyormuşsun, ustam da beni bırakıp kaçınca dedim ki gideyim bari Tepegöz’e aşçı durayım.”

“Kendin geldin demek?”

“Evet.”

“Ama dayanamam, ben seni de yerim.”

“Nesini yiyeceksin ki insanın. Şu çirkin kız mesela. Öğğ. Dişlerine yazık.”

Banı Gül öfkeli öfkeli baktı. Baybüre sözünü sürdürdü: “Çiroz gibi. İnsan bakınca –iğğ– içi bir hoş oluyor.” Banı Gül iyice öfkelendi. Burnundan soludu.

Tepegöz filenin içindekini merak etti: “O elindeki nedir?”

“Sana yemek getirdim.”

Tepegöz küçümseyerek baktı: “Bu?”

“Evet.”

Tepegöz yavaş yavaş gülmeye başladı, derken gülmesi büyüdü, büyüdü ve “Ben bir oturuşta” dediğinde mağara sallanır gibi oldu: “Bir oturuşta o elindekinin yüz katını yiyorum. Sen ne yaptığını sanıyorsun?”

“Bu çirkin kadını yiyeceğine şu güzel yemeği ye.”

“Benim yemeğime çirkin diyemezsin... Önce seni yiyeceğim bu yüzden...”

“Tamam, ben de diyorum ki, önce bunu ye. Sonra sana kırmızı saçlı kadın yahnisi yaparım.”

Dev boş boş baktı: “Tatlandırmak için kavak yaprağı, söğüt dalı tozu katarım ben. Ondan da koyar mısın?”

“Onlardan daha lezzetli şeylerim var. Sen yemeğini ye istersen...”

Dev alaycı alaycı güldü: “İçine zehir koydunsa bayırırım. Ben zehri daha çok severim.”

“Yok, zehri denedim daha önce, toprak aşısı yapmıştım çamurlu. Tadı biraz, çürük gibi oluyor.”

“Hah, güzel. Sen tam benim kafadansın.”

Tepegöz güveç kabını aldı, önüne koydu. On kişiyi doyuracak koca kap onun elinde minicik kalıyordu. Baybüre’nin uzattığı kaşığı aldığı sırada bir çınlama oldu, kaşık titreşti. İnsan ölçülerine göre yapılmış olan kaşık onun tırnağı kadardı. Devin bununla nasıl doyacağı elbette sorulabilirdi ama daha ilk kaşıқта Tepegöz’ün sağlam kalmış tek gözü faltaşı gibi açıldı. Sonra bir kaşık, bir kaşık daha.

Bir ses işitildi, ince tatlı bir ses: “Bana doyamayacaksın... Hep yiyeceksin beni...”

Tepegöz şaşırdı: “Kim konuştu?”

Baybüre soruya soruyla karşılık verdi: “Biri mi konuştu?”

Yemeğe baktı Tepegöz ve “Bitti” dedi ağlar gibi.

“Kaşığını içine sok ve bekle!”

Tepegöz denileni yaptı ve yemek fokurdamaya başladı. Tek gözü iyice açıldı ve “Ohh” diyerek yemeği tencere tencere yutmaya başladı. Kaşıkla çırpıp gibi yaptıkça yemek güveç kabına doluyor ve hatta taşıyordu. Dev, dolu güveç kabını ağzına aktarıyor sonra da yemeğini çoğaltıyordu. Şarkı söylüyor, gözlerini yumarak yemeğin tadını damağında dolaştırıyordu. Yedikçe

şıştı, şıştıkçe yedi. Baybüre o sırada Banı Gül'e fısıldadı: "Kaçalım!"

Banı Gül ters ters baktı: "Demek iğğ ha. Demek çirkin ha..." Baybüre'nin saçına yapıştı çekti. Dev onları gördü, neşeliydi: "Dövüşmeyin yemekler!"

Baybüre gülüyordu, Tepegöz iyice şişmişti.

"Yemek istemiyorum. Ama, yemeden duramıyorum. Oohh, doyamıyorum..."

Gittikçe toparlaklaşan ve şişen bir dev vardı artık ortada. Hava kararmıştı. Yukarıda köy halkı toplanmış aşağı bakıyordu.

"Delikanlı ne yaptı acaba?" dedi Papaz. Tam o sırada Banı Gül ve Baybüre göründü, derken bir patlama oldu, göbek yarılması gibi. Biraz sonra da mağaranın ağzından yağlı bir nehre dönüşen yemek aktı: Tepegöz'ün kellesi de o patlamadan çıkan sıvıların içinde, yüzlerce kuzgunun arasında bata çıka gitmekteydi.

Havadan ıslık çalarak, döne döne bir şey geldi: Baybüre ani bir hareketle gelen şeyi tuttu. Bu devin elinden fırlayan tahta kaşıkta.

"İyilikler olsun!" dedi Banı Gül.

"Neşeler olsun!" diyerek karşılık verdi Baybüre.

Banı Gül karşı koydu: "Hayır, iyilikler..."

Baybüre sesini yükseltti: "Hayır, neşeler!"

Onları ta karşı tepelerde, yanındaki köpekle somurtarak izleyen Abala, öfkeyle bir tekme savurdu. Sonra da oturup saçlarını çekti. Hırs ve üzüntüden ne yapacağını şaşırırışa benziyordu.

Tilkinin Gözleri

Babamın sultanlığını deviren Moğolların ve onlara yardım eden Abala'nın kötülüğüne bir son vermek istiyordum. Öyle bir şey yapmalıydım ki, aylardır aileme yaşamı zindan eden Abala'yı ne yapıp edip durdurmalıydım. Bana göre kendi yanlışları sonucu yeteneklerini yitirenler bunun sonuçlarına katlanmalıydı. Abala baştan sona hatalı olduğuna göre, iyilik yaparak yaşamını sürdürse çok iyi olurdu. Fakat hırs insanı böyle deli eder, yitirdiği ak şamanlığı yeniden kazanacak birinin insanlara zarar vererek bir yere varamayacağını düşünmesi gerekirdi ama Abala'ya bakınca insanın hırstan gözünün nasıl körleştiğini anlıyordum.

Bulunduğum tepeden Abala'yı ve yanındaki Ayaşan'ı izliyor, genç kızın kılıktan kılığa sokulan, kötülüğe zorlanan bir köle olduğunu üzüntüyle görüyordum. Ayaşan'ın babası Yozgat Beyi Haceli'ydi, anası da Tevteni. Onları görebiliyordum. Tevteni ağlamaktan yorulmuş, Haceli de üzüntüden konuşamaz hale gelmişti. Küçük kızları ortada yoktu, birileri akraba düğününe giden çocukları alıp kaçırmış, belli ki dağda bayırda köle niyetine satmıştı. Ayaşan'ın kardeşleri de çok üzgündü, en akıllı en güzel ve üstelik tek kız kardeşleri ortada yoktu. Şöyle bir baktım onlara, hepsi de iyi insanlardı.

Onlara üzüldüğüm yetmezmiş gibi Ayaşan'a daha çok üzüldüm. Bu kızın bakışlarında sevimli bir iyilik vardı. Belki ben öyle görüyordum, ona karşı yüreğim büyük bir sevgiyle ürperiyordu.

Baybüre ve Banı Gül'ün Tepegöz'ün eline geçtiğini görünce şarkılar söyleyip eğlenen Abala, bu ikilinin Tepegöz'ü yenebilmesine çok bozulmuştu. İçinden Banı Gül'e saldırmak geçse de biliyordu ki böyle bir şey felaketi olurdu. Hiçbir ak şaman nasıl ki doğrudan kimseye yardım edemez ve kimliğini söyleyemezse, hiçbir kara şaman da doğrudan ak şamanlara saldıramazdı. Bu yüzden kötü yürekli kara şaman, kuzgunları, insanları ve devleri kullanarak tuzaklar kuruyordu.

Aynı şey, bir ak şaman için de geçerliydi: Hiçbir ak şaman, kara şamanı durduramazdı. Onun yoluna akıllıca tuzaklar kurabilmek iyi yürekli şamanın işiydi. Kara şaman çirkin tuzaklar kurardı, o kadar.

Bu kötü yürekli adamı nasıl durdurabilirdim? Elbette bunun bir yolu vardı ama neydi?

Daldan uçarak indim. İçimden gelen bir sese uyarak Abala'nın bulunduğu yere doğru yürümeye başladım. O anda Ayaşan'a ulaşmak ve onunla dost olmak istiyordum. O kız çok iyi yürekli ve içten biriydi, bundan emindim. Eğer onu Abala'dan çekip alabilirsem başarıya doğru ilk adımı atmış sayılabilirdim.

Yol boyunca ilerlerken farkına varmadan, gölge hayvanlarımdan biri olan tilkiye dönüşmüşüm, bunu yolda bir tilki bana bakarak inleyince anladım. Hangi gölge hayvanıma dönüştüğümü önceden bilemeyişim

doğrusu biraz üzücüydü. Kendini denetleyemeyen, ne olacağını düşünemeyen biri olmak, bana zayıflık gibi görünüyordu.

Saklana saklana ilerledim. Abala ile Ayaşan'ı bir ağacın altında gördüm. Abala davuluna dokunur gibi vurarak, bu sesleri dinleyerek, garip sesler çıkarıp hop-layarak kendi çevresinde dönüp duruyordu. Köpek kılığındaki Ayaşan da bezgin bir şekilde, ellerini patilerinin üstüne koymuş uyukluyordu. Abala bir sonraki planını hazırlayadursun, ben çalılığın dibinden onları görmek için iki ayak üstüne yükselip baktım. Ayaşan yattığı yerden bir çift sivri kulağın yükselip otların arasında kaybolduğunu görebiliyordu. "Zavallı tilki," diyordu içinden, "keşke senin kadar özgür olsaydım."

Yine bir çift kulak sivrildi, bu kez balrengi gözleriyle, sevimli sevimli bakıyordu tilki. Ayaşan'la göz göze geldiler. Ayaşan inleyerek başını kaldırdı, havayı kokladı, çenesini yeniden patilerinin üstüne koydu. Benim bir şey anlatmaya çalıştığımı sezmişti. Çünkü küçük küçük tilkiler koca köpeği görüp böyle yanaşmaz. Tilki çok tedirgin bir hayvandır; kedilerden bile çekinir. Bunu bilen Ayaşan dayanamayıp doğruldu, Abala şüphelenmesin diye acele etmiyordu, gerindi, silkelendi, sağa sola baktı, miskin miskin yürüdü. Kendini davulun ritmine kaptıran Abala'nın dünya umrunda değildi zaten, gözleri yarı açtı, düşler görür gibi bir hali vardı.

Ayaşan çalılara yürüdü, küçük tepeden aştı, ağaçları geçti fakat tilki ortalıkta yoktu.

Köpek havayı koklayarak yürüdü, yerde iz sürüyordu. Bir yere gelince durdu: İzler ve koku burada yok oluyordu. Burada tilkinin uçmuş olması gerekirdi.

“Uçmadı ya” dedi içinden. O sırada keskin ötüşlü bir şahinin sesini duydu, daldan ona bakıyordu.

“Ne oldu bu hayvanlara?” dedi. “Hepsi de beni tanıyormuş gibi bakıyor. Yoksa hayvanlar hep böyle, birbirlerini tanır gibi bakıyor da insanlar mı bunun farkında değil?”

Yürüdü Ayaşan. Kuşun korkup korkmayacağını anlamak için, dala atılacak ve ona saldıracak gibi, tehditkâr yürüdü hem de. Bir yandan da korkuyordu çünkü, “Şahin bu,” diyordu, “yaptığım doğru değil.”

Şahin yerinden kıpırdamadı. Köpek hırılayıp dişlerini gösteriyor, şahin öylece bakıyordu. Ayaşan’ın tüyleri dimdik olmuştu, korkuyla inledi. Şahin bir şey yapmasın diye hemen patilerini yere koydu, ondan özür diler gibi yuvarlandı. Şahin daldan havalandı ve yere konar konmaz, sarı saçlı, pırıl pırıl bakan bir delikanlıya dönüştü. O bendim. Ayaşan beni hep böyle anımsasın istedim. “Ayaşan,” dedim, “senin kim olduğunu biliyorum. Seni o kötü yürekli adamdan kurtaracağım.”

Köpek böyle bir şeyi ummuyordu doğrusu. Ona göre yeryüzünde başkalarını biçimden biçime sokan Abalalar ve kuzgunlar vardı yalnızca. Kendini kılıktan kılığa sokanı ilk kez görüyordu. Korkudan kaskatı kesilmiş, iyilik dolu bir yüzle gülümseyen delikanlıya bakıyordu. Onun korktuğunu anlamışım, hatta beni bir daha görmemek üzere kaçıp gitmek istediğini de. Bu beni üzüyordu, onun

hep aklında kalmayı dilerken bu başıma gelen de neydi? Elimi Ayaşan'ın kalın boynunda gezdirdim. Tüylerini okşamaktan çok hoşlandım, o da buna bayıldı, eminim. Sevimli bir sesle inledi, elimi yaladı. Hemen torbamdan çıkardığım bir kayısıyı ikiye böldüm, iki avcumun içinde ezdim ve onu köpeğin boynuna sürdüm.

“Korkma,” diyordum, “seni bununla kurtaracağım. Ama zamanı gelince. Bana güvenmelisin.”

Ayaşan bir an Abala'nın kılık değiştirip kendini sına-
dığını sanmış olmalı ki tedirgin oldu, geri dönüp ağaç-
tan yana baktı. Abala'nın davulunun sesini işitebiliyor-
du. Rahatladı. Yeniden elimi yaladı, tadımı anlamıştı.
Yüzüme baktı. İçim içime sığmadı. Çünkü ben onun
insan yüzüyle baktığını da görebiliyordum o anda. Çok
mutlu olmuştu.

“Senin kim olduğunu biliyorum” dedim. “Annemi ve
babanı, Yozgat'taki kardeşlerini de. Sabırlı ol ve bana
güven.”

Ayaşan sevinçten nasıl davranacağını bilemiyordu.
Kimdim ben? Ne kadar da güzel bir yüzüm vardı! Ger-
çekten böyle düşündü, söylerken yüzüm kızarıyor, hatta
başka şeyler de söyledi ama yazmak istemiyorum artık,
böbürlendiğim sanılır. Yalnız, “İlk bakışta ayva gibi gö-
rünen kafasından korktum” dediğini belirtmem gerekir.
Bence bu da övgüye girer çünkü ne kadar iyi ve güvenilir
olduğumu anladığı da bu sözünde gizli.

Neden bana yardım ediyorsun dedi bakışlarıyla. An-
ladım.

“Bunu sana sonra uzun uzun anlatırım” dedim.
“Şimdi zamanımız yok.”

“Düşüncelerimi nasıl anlıyorsun? Bir şey söylemedim ki.”

Utana utana gülümsemekle yetindim. Bunu aslında bana alçakgönüllü bir hava versin diye yapmıştım ama Ayaşan çok korktu.

“Sakin ol” dedim. “Seni Abala’dan kurtaracağım ama bu o kadar kolay bir şey değil.”

“Nasıl?”

“Söyleyemem. Kehanet söylenmez. Olunca görürsün. Yalnızca bana güvenmelisin.”

Heybemden çıkardığım baharat torbasını açtım, avcuma biraz baharat döktüm. Ayaşan bu tozların sesini işitebiliyordu. Sanki müzikliydi. Elimdekini köpeğin boynundan kuyruğuna kadar her yere sürdüm, toprağı avuçladım ve tozları birden sıvılaştırıp elimde fokurdayan bir iksire dönüştürdüm. Ayaşan korku ve şaşkınlıkla bakıyordu, tedirgin inledi. Uyardım: “Sakın gitme, bu, senin üstündeki iksiri saklar. Bunu sürmezsem Abala senin benimle buluştuğunu anlar.”

Bu sözümü bekliyormuş gibi uzaktan Abala’nın sesi geldi: “Ayaşan! Budala köpek! Nereye kayboldun?”

Ayaşan kısa sürede toprağa yatıp yuvarlanmış, toza belenmiş bir köpeğe benzedi.

Köpeğin dişlerindeki iksiri ilk hırladığında görmüştüm, onları inceledim ve üstüne başka bir merhem sürdüm.

“Bir gün damda bir okçu göreceksin. Onu görür gör-

mez Abala'yı ısır. O günden önce asla bir şey yapma. Anlatabildim mi?"

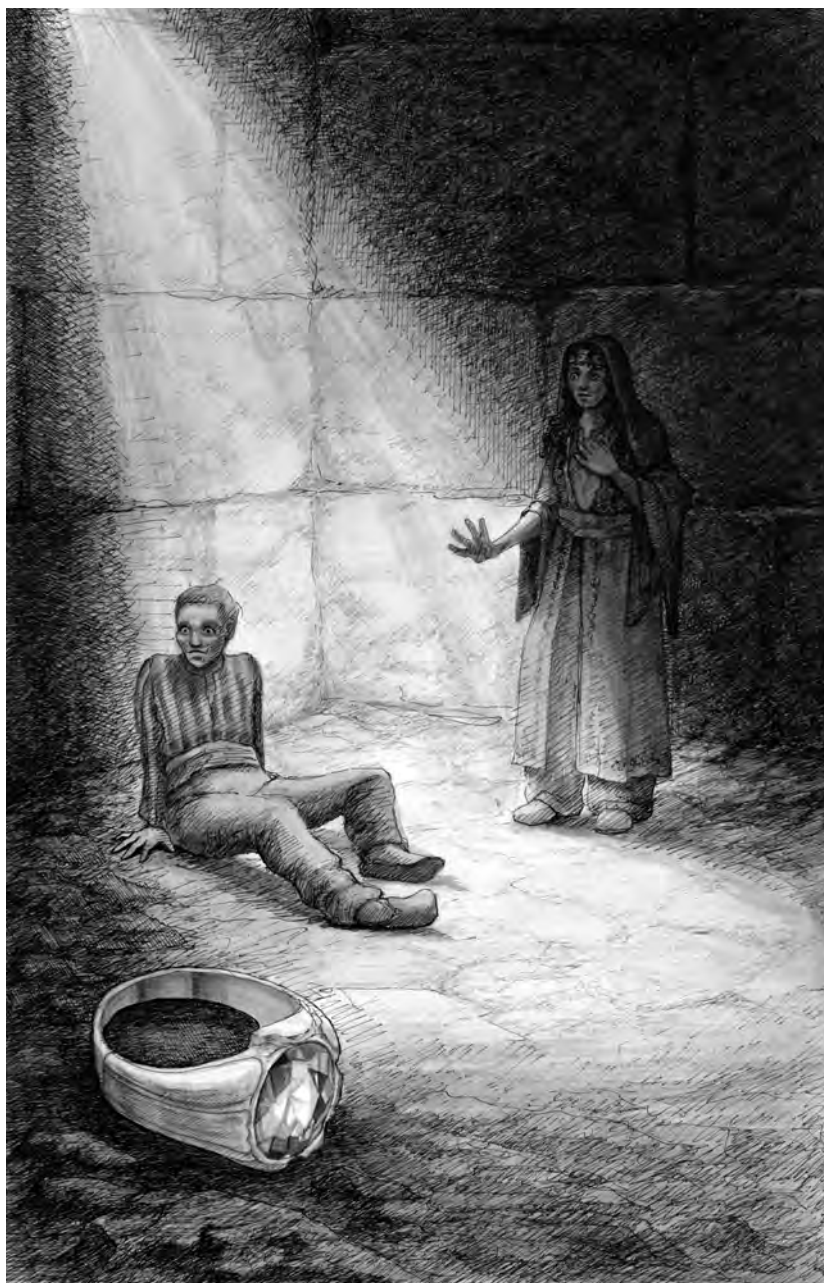
Ayaşan inledi, elimi yaladı.

"Şimdi havlayarak git. Bir şey görmüş de kovalamış gibi davran. Şüphelenir yoksa. Hadi."

Ayaşan, koşarak ağaçların arasından geçti. Havlamaya başladı. Abala onu görebiliyordu. Köpek uzakta giden bir şeye havlıyor gibiydi.

"Ayaşan, bırak zırvalamayı. Yürü. Sen her gördüğüne havlayacak bir köpek değilsin. Hadi gidiyoruz!"

Ayaşan uysal köpekler gibi geri döndü. Kuyruğu dikti. Yerleri koklayarak Abala'ya doğru ilerledi. Bakışlarında insanca bir mutluluk vardı.

Görgöz Limanı

Silifke’de masmavi denizin kenarında ıslıl ıslıl parlayan Görgöz limanı görünüyordu. Banı Gül doğayı kucaklar gibi, sevinçle ellerini açtı, sonra da gülümseyerek Baybüre’ye baktı: “Niye hep ‘iyilikler!’ diyorum biliyor musun?”

Baybüre bilmiyorum anlamında omuz silkti.

Banı Gül ellerini kenetledi: “Çünkü iyilik akıldan gelir. Neşe ise gövdemizden.”

Baybüre, “Nesi kötü bunun?” diyerek bir ot kopardı. “Hem senin yemeklerinde de neşe yok mu?” dedi ve otu ağzına atıp çiğnedi.

“Doğru. Ama sorumuz şu: *Neşe mi öncedir akıl mı? Bedeni mi öne koyacaksın düşünmeyi mi?*”

Baybüre yanıt verecekken ağaçtan üstlerine bir ağ atıldı: Kiskıvrak yakalandılar.

Vezir’in askerlerinden biri konuştu: “Esir oldunuz. Kaçarsanız, öldürürüz.”

Baybüre’yi ve Banı Gül’ü bağladılar. Uzun sayılabilecek bir yolculuktan sonra onları bir kaleye getirdiler. Deniz kenarındaydı kale. Adeta tavandan yere düşmüş gibi atıldılar zindana. Arkalarından içeri giren asker, Banı Gül’e sokuldu: “Şu yanındaki akılsızın başına ne iş geldiğini anladın değil mi?”

Banı Gül hayır anlamında başını sağa sola salladı. Aslında biliyordu ama söylemek istemedi. Fısıldayarak konuştu asker: “Abala’nın selamı var. Bu çocuk yakında kurda dönüşecekmiş. Kızgın bir kurt.” Zırh Banı Gül’e iyice sokuldu ve sözünü sürdürdü: “Abala’nın bir köpeği var: Ayaşan. Senin kurt, o köpeği yok etmek için delirecek. Sana gelince, burada kalacaksın ve Umay senin yaptığın yemeği yiyemeyecek. Dili büzülecek. Konya Sultanı’na bir şey diyemeyecek.”

Asker arkasını dönüp yürüdü, kapılar kapandı, demir kilitler vuruldu.

Banı Gül üzüntülüydü, askerin söylediklerini Baybüre’nin duymasını istemiyordu: “Atlarımız gitti” dedi.

Baybüre şakaya vurdu: “Canlar da gider, tamam olur.”

Banı Gül üzüntüyle baktı: “Başına olmadık işler açtım.”

Baybüre, ninesinin verdiği pırlantayı eline almış, onu inceliyordu. Işık vurdukça birtakım görüntüler belirmekte ve duvara yansımaktaydı. Bu yansımalar gün ışığını parçalayan prizmanın renkli ışıklarıydı elbet. Pırlantayı gün ışığına tutunca üstündeki köşeli cam yüzeylerin dışarıdan gelen ışığı adeta emdiğini görüp irkildi. Işık bir yerde toplanıyor ve çizgi gibi inceliyordu. Bu çizgi Banı Gül’ün üstüne değer değmez, bir poflama oldu ve Banı Gül minicik kaldı. Banı Gül’ün sesi de minicik olmuştu, korkuyla, “Banı Gül! Neredesin?” diyerek bağırarak Baybüre’ye sesini duyuramadı. Ablacığım ne bilsin, aşçının sesini fırtına kadar büyük hissettiği için,

herkes de aynı şiddette duyacak sanıp, “Sus” diyordu. Bir yandan da ezilmemek için duvar dibine çekilmişti. Baybüre tam bir sersem deve benzemişti. Banı Gül, “Elindekini bir daha üstüme tut” diye bağırsa da bu bir işe yaramadı. Baybüre işitmiyordu. Üstelik o ışığı kendine çevirirse Baybüre de minicik kalırdı ve yüzük onlar için bir kurtarıcı olmaktan çıkardı.

Nihayet Banı Gül’ün korktuğu oldu. Baybüre, yüzüğün sultana ne yaptığını anlamak için ona bir daha baktı ve o ince çizgi yüzüne gelir gelmez bir poflama oldu. Baybüre bir kez daha adeta damdan düşmüş gibi yere yuvarlandı, Banı Gül’ü yanı başında buldu. Şaşkın şaşkın ona baktı. İlk kurtulduklarını sandı fakat sonra bakışlarını içinde bulundukları zindana çevirince tavanın yüksekliği başını döndürdü. İleride, tek başına kaldıramayacağı kadar büyük, tekerlekten irice bir mücevherli yüzük duruyordu.

Baybüre ve Banı Gül şaşkın şaşkın bakiştılar. Ne olacaktı şimdi? Banı Gül’ün aklına yüzüğü çevirip yeniden ışığın önüne durmak geldi, fakat yüzük güç yetecek gibi değildi. Üstelik pencereden vuran gün ışığı biraz uzakta kalmıştı. Onu sürükleye sürükleye ışığın olduğu yere götürmek, sonra çevirip ışığı denk getirmek olanaksızdı. Üstelik öyle yapmayı başarırlarsa büyüyecekler miydi bakalım?

Baybüre nasıl özür dileyeceğini bilemiyordu. Kendini aptal gibi hissetmekteydi. Banı Gül ise moralini bozmadı. En azından küçüldüklerine göre, kolay olmasa da bir kurtuluş umudu belirmişti. Uzaklara baktı, beni

düşündü. Canım ablam. En zor durumda bile beni düşünmesi bazen gözlerimi yaşartıyor. Ne yaptığımı merak ediyordu o sırada. Biçim değiştirmeyi başarmış mıydım? Şahin olup gelebilir miydim, onları kanadıma alıp uçabilir miydim? Ya da Umay nerelerdeydi acaba? Hep olmadık zamanda gökyüzünde beliren Umay, şimdi, tam da gerekli zamanda niye ortalıkta yoktu?

Çok beklediler, gelen giden olmadı. Oysa çok beklemiş değildiler, küçüldükleri için zaman onlara çok uzunmuş gibi geliyordu. Bir insanın yemek yiyip doyacağı süre kadar zaman geçtiği halde Banı Gül'le Baybüre burada sabahdan akşama kadar beklediklerine yemin edebilirlerdi.

Sonra çıt diye bir ses işitildi.

Bu cırtırtı kemiklerinden geliyordu. Cırtırtı hoştu, zevk vericiydi. Heyecanla gövdelerinin cıtır cıtır ederek büyüüşünü izlediler. Mutluluk verici bir büyümeydi bu. Neşeyle gülüştüler, yeniden insan boyutuna ulaştılar. İkisi de hoş bir şaşkınlık içindeydi, birbirlerine baktılar.

Baybüre bu kez ışınlarından sakına sakına yüzüğü yerden alıp Banı Gül'e uzatırken tedirgindi: "Ben yüzüme gözüme bulaştırıyorum. Al şunu."

Banı Gül yüzüğü eline aldı, inceledi. Gözünü yüzükten ayırmadan, "Demek ki etkisi geçiyor" dedi: "Belli bir süre insanı küçültüyor ve sonra eskisine dönüyorsun. Bu güzel. O halde buradan kolayca kaçabiliriz."

Mücevherli yüzüğü çevirdi, ışığa tuttu. Bir beyaz çizgi gördü, bir de kırmızı. Biraz önce beyaz bir çizginin üstlerine geldiği hayal meyal aklındaydı. Bir şeyleri anlamış-

tı, “Hımm” diyerek başını salladı ve sonra yüzüğü evirip çevirerek kırmızı çizginin belirmesini sağladı. Bu ışığı Baybüre’nin üstünde deneyecekti. Baybüre “ne oluyor” bile demeye kalmadan kırmızı çizgili ışığın hedefi oldu ve bir patırtı duyuldu. Baybüre işte o anda bulundukları zindanda ayağa kalkamayacak büyüklükteki bir deve dönüşmüştü.

“Ne yaptın bana?” derken zindan adeta sallandı.

Banı Gül kendini aptal gibi hissetti. “Affedersin, çok özür dilerim” dedi ama dev Baybüre onun sesini işitmedi. Baybüre kendini boyutlarına göre küçük bir kafese kapatılmış gibi hissediyordu, kapalı yerlerde durmayı da sevmezdi. Kurtulmak için debelendi, zindan sallansa da onu yıkmayı başaramadı.

“Dur zindanı başımıza yıkacaksınız!”

Burçlardaki askerler deprem olduğunu sanarak kaçtı.

Neyse ki devler için zaman çabuk geçiyordu. Bir yemek yiyip doyma süresi ona göre on kez debelenme süresi kadar geldi. Bir titreme hissetti, tatlı bir titremeydi bu. Sonra mutluluk içinde küçüldü.

Oysa Banı Gül’e göre Baybüre’nin çırpınışı bir hayli uzun sürmüştü. Soluk soluğa kalmış olan, iyice daraldığı için terleyen Baybüre’nin yüzüne baktı, terini silmesi için bir ipek mendil uzattı. Bu mendil Baybüre’nin yüzünü silmeye kıyamayacağı kadar güzeldi ama sildi, kirli olduğu için de geri vermedi, heybesine tıktırdı. “Ne yapacağız şimdi?” derken soluğu hâlâ düzelmemişti.

Banı Gül ellerini iki yana açıp gülümsedi: “Çok basit. Önce birimiz beyaz ışıkla küçüleceğiz. Demir parmaklıkları geçip pencerenin dışında büyümeyi bekleyeceğiz. Sonra orada büyümeyi bekledikten sonra içerdekini küçültüp dışarı alacağız.”

Baybüre gülerek dinliyordu Banı Gül’ü: “Sonra?”

“Sonra kırmızı ışıkla büyüyeceğiz. Kaledekileri zindana doldurup koşarak deniz kenarına ineceğiz. Doğru limana! Oradan da ver elini Alanya.”

Pek Değerli Bir Av

Banı Gül'le Baybüre'nin yardımına istesem de gidemezdim, çünkü kuzgun adamlar beni yakalamıştı. Kollarıma sarılmış sımsıkı tutuyorlardı, çıldırmış gibi debelenmem onlara gülünç görünüyordu çünkü iki koca gövdeli adamın tuttuğu bir çocuğun çırpınması gerçekten beceriksizce bir davranıştan başka bir şey olmuyordu.

Kuzgun adamlar yine de boş bulunmak istemiyorlardı çünkü bu beceriksiz çırpınmalarımın aldatıcı olduğunun farkındaydılar. Gevşedikleri anda uçup gidebilirdim. Hem beni tutmak da o kadar kolay değildi: Kimi kuzgun adamın elleri kedi tırnaklarıyla çiziliyor, kiminin kolu tilki dişleriyle örseleniyordu. Birçok kuzgun adam sivri fare dişleriyle ve şahin gagasıyla yaralandı ama yine de beni ellerinden kaçırmadılar.

Abala yakalanmamdan ötürü o kadar hoşnuttu ki sanki Umay'ı ve Banı Gül'ü birlikte yakalamış kadar sevinçliydi: "Aferin size kuzgunlar!" dedi. "Büyük iş başardınız. Gölgelerin sultanı elimizde artık."

Yüzüme baktı: "Acemi şaman Kunday!" dedi. Neyse ki seni işini daha iyi öğrenemeden tuttuk. Acemiliğin işimize yaradı. Bir gün bile önemliydi, bir gün! Elindeki güçlerin farkında olsan, dünyayı başımıza yıkardın!"

Doğrusu benim bilmediğim ama Abala'nın bilip korktuğu güçlerim neydi, henüz anlayamamıştım. Yine de Abala'yı yenmişim gibi gururlandım. Ama boşuna bir gururdu bu. Çünkü yakalanma biçimim utanç vericiydi doğrusu! Benim Banı Gül'le Baybüre'yi bırakıp tek başıma yola düştüğümü anlayan Abala'yı bir telaş almış da peşime takılmış, haberim yok. Şüphesiz ona saldıracağımı sezmiş, her şeyi bırakıp beni izlemeye almış. Bunu, köpek Ayaşan'a böbürlenerek akıllar veren benim, geleceği bildiğini sanan benim düşünmem gerekirdi. Ama düşünemedim. Çünkü davranışları karıştırdığım gibi düşünceleri de karıştırıyordum. Yani kendimi insan kılığında sanırken tilki olarak bulduğum, uçarken havada yürüyormuş gibi adımlar attığım zamanlar oluyordu ya, böyle zamanlarda durup düşünmeliydim: Nasıl ki davranışları karıştırıyorsam, geleceği düşündüğümü sanırken şimdiki zamanla karıştırabileceğimi de aklıma getirmeliydim. Kendi güçlerimi henüz tam olarak denetleyemediğim için kendime bu kadar güvenmem yanlıştı. Üstelik bunu düşman fark ederse, başıma iş açacağımı da bilmem gerekirdi.

Kuzgunların beni uzaktan da olsa izlemeye başladığını biliyordum. Onlara tuzak hazırlamıştım, gelir gelmez yıldırımlar yağdırıp hepsini kömür edecektim. Kömürden doğan kömüre gitsin diyecek, hiç üzülmeyecektim. Ama insan olarak uykuya daldığımı düşünürken bir fare gibi bir ceviz kabuğuna sarılarak uyuduğumun farkına varamadım. Bir fareyi uyurken yakalamak kuzgunlar için çok kolay oldu. Yıldırımlarım da minicik

çıtırtılara dönüştü, kuzgunlar zevkle gırtladı. Benimle alay ettiler, her biri bir bacağımdan tutup havalandı ve insana dönüşsem de beni elden bırakmayan kara savaşçılar olarak devleştiler. Geç kalmıştım. Kurtulmam artık mucizeydi. Nasıl ki sesimde ergenliğe özgü kalın ve ince sesler yan yana duruyorsa, yeteneklerimin de ergenliğime benzediğini düşünerek içlendim: Ne kadar istersem isteyeyim bunun başarıya yetmediğini anlamıştım, başarı için deneyim ve sabır da gerekliydi. Yapmam gereken şeyleri anladığımda tutsaktım.

Benimle alay edip duran Abala'ya kızdım: “Tutsak olmam bir şey değil, kendi sonunu getirdin” dedim. “Bir ak şamana doğrudan saldırdın. Hiçbir gücün kalmadı.”

Ne yaptığını oldukça iyi bilen Abala her şeyi hesaplamış görünüyordu: “Henüz değil” diyerek sırttı: “Günbatımında olacak bu.”

Köpek gövdesine hapsedilmiş olan Ayaşan, kara şamanın önünde durdu, adamın gözüne bakıp acı acı inledi. Bu, “Bütün güçlerini yitireceksen, ben nasıl yeniden insana döneceğim? Hadi beni hemen insan yap!” demekti.

Abala ona yanıt bile vermedi. Onu bir gün kurt olduğu zaman üstüne saldırarak olursa, Baybüre'ye karşı yem olarak kullanacaktı. Zavallı kız insan yapılmayacağından habersizdi.

Abala kuzgunların zincirlediği bana gözünü dikti: “Bir kumar oynuyorum ama kabul et ki akıllıyım. Kumar oynayanlar, genellikle akılsızdır ve dur durak bilmezler. Büyük riskler alırlar. Deli gibidirler. Ama ben

öyle değilim. Hepinize ne yapacağımı tek tek hesapladım. Sonunda bütün ak şamanlar önümde diz çöküp eski yeteneklerimi bana vermek için yalvaracaksınız. Bu, aynen dediğim gibi olacak.”

Dik dik baktı, heyecanla gövdesi kabarmıştı: “Ne gerekirse yapacağım. Önce seni bütünüyle durduracak bir şeyden başlayacağım hem de. Sana kara büyü yapmayı göze aldım Kunday.”

Bu aklıma gelmemiştir işte. Şamar yemiş gibi irkildim: “Fakat bu bir çılgınlık.”

Kara büyü sözünü işitir işitmez köpek bedeninde haptiste kaldığını sezen Ayaşan yüksek bir sesle uluyunca Abala bağırdı: “Kes sesini! Ne yapacağımdan sana ne? Köpek olarak kalmak zorundasın, o kadar! Kara büyü yapınca başıma çok büyük bir iş açacağımı biliyorum. Bütün güçlerimi yitirmekten korkmadığımı mı sanıyorsun? Bu benim için köpeklikten daha zor, anlatabiliyor muyum?”

Ayaşan, “Bana ne bundan, ben insan olmaktan hoşnutum. Senin sapkınlıklarından bıktım” sözünü uluma şeklinde, uzun uzun söyleyince Abala ona tekme vurup, “Sus!” diye bağırdı. Köpek kızla göz göze geldik. Ayaşan dostça havladı. Çünkü Ayaşan, köpek bedenindeyken kurnazlığı unutupordu. Beni tanıdığını belli etmemesi gerekiyordu ama belli etti.

Gözleri fıldır fıldır dönerek, “Demek tanışıyorsunuz?” dedi Abala.

Ayaşan şaşırıldı: “Ne güzel bir çocuk şuna baksana bir” sözünü uluyarak söyledi ama Abala işkillenmiş

görünüyordu. Hemen araya girdim: “Onu Durak Han’a geldiğimizde esir kızların arasında görmüştüm, oradan tanışıyoruz.”

Abala önce inanmadı, fakat onun aklını okuyabiliyordum, sözlerimi akla uygun buldu ve yine de bunu Ayaşan’a belli etmedi. Ona parmak salladı, “Bir gün ölümün benim elimden olacak, bunu hissediyorum” dedi. “Unutma. Bu çocuğa sırtışmak yok!”

Köpek havladı; bu, “Ben onu pek sevdim” demekti.

Ayaşan’a baktım, içim bir hoş oluyordu. Bu kızın başına gelen şeyler canımı çok sıkıyordu. Gözümün önünde “Defol” diyerek kovalanan bu köpek, insan halini çok beğendiğim ilk kızdı. Ona yapılan şey bana yapılmış kadar öfkeleniyordum. Üstelik Abala’nın bana bakıp dostmuşuz gibi göz kırpması, bana Ayaşan’a ihanet etmişim kadar ağır geliyordu. Abala, “Bir düşün akıllı çocuk” derken kırptığı gözünü ovuşturdu. “Kara büyüü yapar yapmaz sıfıra ineceğim. Sonra ne olacak? Kara büyüü kim yaptıysa o çözmez mi? Sıfıra indiğime göre ben de çözemem. Ne olacak? Ben gücüme yeniden kavuşmazsam nasıl kurtulacaksın, söyle bana!”

Çok haklıydı! Abala yenilse bile, bizimkiler beni kurtarmak için ona güçlerini geri vereceklerdi ki, ben kara büyüden kurtulayım!

Durum beklenmedik kadar kötü bir boyut kazanmıştı. “Bu adam göz göre göre beni gömüyor” dedim içimden. Hırsla silkinip bağıracaktım ki, Abala’nın bir hareketiyle sesimin kesildiğini anladım.

Abala, “Hadi sana geçmiş olsun” derken hem alaycı hem de korkunçtu. Şaman dansı yaptı, hem de çok uzun sürdü bu. Sonra kara güçleri yardıma çağıran kara büyüü yapmak için otları ve çamurları birbirine kattı, hepimizin bildiği ama söylemediği o tılsımlı sözleri mırıldandı.

Abala benim dört gölge hayvanımı da birbirine bağladıktan sonra gövdeme bir katılık verdi. Yüzümü inceledi, “Şunu bil ayva kafalı sarı çocuk” dedi aşağılayarak: “Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez. Ben güçlerimi bugün yitireceğim ama unutma ki seni tekrar alabilmek için bana istediğim her şeyi verecekler. Bütün gücümü. Eksiksiz olarak.”

Başıma gelen felaket o kadar büyüktü ki, ak şaman meclisi belki de Abala’yı yok etmek için beni feda edebirdi. “Yola yeni çıkmıştım,” dedim kendim için üzülerek, “yol pek çabuk bitti.” Ayaşan’a veda eder gibi baktım.

Benim üzüntümle alay eden Abala, bir Ayaşan’a baktı bir de havaya. Sonra, “Sen” dedi beni süzerek, “Hazar Sultanı’nın oğlu Kunday!” Ardından eliyle kendini gösterdi: “Ben, Mengli soyundan Abala.” Köpeği Ayaşan’a baktı, parmağını ona doğrulttu: “Sen, Yozgat Beyi Haceli’nin kızı Ayaşan!” Ayağa kalktı: “Üçümüz de burada, bu halimizde, neyse o olarak kalabiliriz. Bizi kurtaracak olan bir küçük pazarlıktır: Ben, sen, o; hepimiz eski halimize kavuşmak istiyoruz. Böyle olmazsa suç benim değil bilesiniz!”

Ayaşan uzun uzun uludu.

Abala kara büyü çamurunu eline alıp artık kıpırda-

yamaz duruma gelen bedenime sürmeye başladı. Bu beni taşılaştırmak demektir.

Huzurlu ve derin bir uykuya daldığımı anımsıyorum. Fakat benim gölgelerin sultanı olduğumu bildiği halde bunun ne demek olduğunu anlamayan Abala yalnızca bir gölgeme ne sihir ne de zehir değebildiğini anlayamazdı. Uçanların en hızlısı şahine bir şey olmaz. O gölge ben uyurken sıyrılır gider, belki bir şey yapamaz ama en azından neler olduysa benim yerime anlatmayı sürdürebilir.

Gemilerin Yelkenini Doldurmaz Keder

Akdeniz'in mavi suları o kadar mavidir ki, başka denizlere benzemez. Akşam yaklaşınca deniz iyice koyulaşır, gök mavileşir ve iki mavinin ortasında, denizin üstünde yol alan beyaz bir yelkenliyi görüp de hayran olmamak zordur.

Akşam yaklaşıyordu. Koca bir yelkenlinin kürekçileri hep bir ağızdan, tempolu seslerle kürek çekmekteydi. Rüzgârsız kalmış olan koca yelkenli davul vurur vurmaz suya dalan seksen küreğin gücüyle yol alıyordu. Kürekçiler köleydi, ayaklarından bağlıydılar. Başlarında kırbacıyla dolaşan korku verici bir adam vardı. Ara sıra kırbaç sesi işitiliyordu.

Davulcu belli aralıklarla elindeki çomağı hızla davula vuruyordu. Ağzı aralıktı, gözleri düşünce doluydu. Hiç kimse yelkenlinin seren direğine tünemiş olan beni, şahin gölgesini görmüyordu. Oysa benim gözümün önünde, güvertede, kürekçilerin çektiği sıkıntılardan habersiz insanlar, denizi izliyorlardı. Yunuslar sıçırıyor, çocuklar “işte işte” diyerek çığlık atıyor, Kız Kalesi gide-rek uzaklarda kalıyordu.

Bir yağ cızırtısı duyuldu, kahkahalar geliyordu mut-faktan.

Kaleden önce minicik kalarak sonra devleşerek kaç-

mayı başaran, vezirin bütün askerlerini tenekeden böcekler gibi zindana dolduran Banı Gül’le Baybüre yüzüğün birdenbire poflayıp yok olduğunu görünce çaresiz kalmış, bir gemide aşçılık işi bularak yola çıkmışlardı. Ocağın başında yemek yapan Baybüre eğlendirici sözler ediyor, hazırladığı bazı yiyecekleri yolculara tattırıyordu. Banı Gül de onun karısıymış gibi davranıyor, yemeklerin yapılmasına yardımcı oluyordu. Kim ağzına bir şey alacak olsa şaşkınlıkla gözleri irileşiyor, “Reis sen bu aşçıyı nereden buldun?” diyerek ona laf atıyordu.

“Reis” dedikleri kişi, “Ben öyle yemekler yaparım ki, yiyenin feleği şaşar” diyen Baybüre’nin iddialı tavırlarını överek anlatıyor, “Eğer, öyle değilsen seni denize atarım” dediğini böbürlene böbürlene söylüyordu. Baybüre, Banı Gül’ün kulağına eğildi: “Senin yanında yamak bile olamayacağımı nereden bilsinler” dedi.

Gülüştüler.

Banı Gül bir süre kabak doğradı ve sonra Baybüre’yi süzdü: “İnsanın içinde bir bilge geyikle, bir arsız kurt vardır. Hangisi ne zaman harekete geçer, hangisi işe yarar bileceksin.”

Baybüre yan yan baktı: “Tepegöz’ün kurdunu mu coşturdum?”

Banı Gül evet anlamında bir hareket yaptı, “Tepegöz’le senin benzerliğin nedir, buldun” dedi.

Yine gülüştüler. Sonra da kendilerini işe vererek, insanların uğultusunu, denizin sesini ve tayfaların davulunu dinlediler. Neden sonra Banı Gül bir şey açıklama-

ya karar vermiş gibi doğruldu: “Ben bazen otlara bakar, bunların üstünde duran geçmiş zamanların tatlarını görürüm.”

Baybüre şakacı davranışlardan kopmamıştı henüz, Banı Gül’ün ciddi ciddi konuştuğunu anlamadı ve alay ettiğini düşündüren şu sözleri söyledi: “Ben de yediğim köfteleri düşünür, onları yemeden tatlarını ağzımda gezdiririm.”

Banı Gül çok önemli bir şey söyleyince alaya alınacak biri değildi. Elini Baybüre’nin omzuna koyar koymaz orada kızgın demir değmiş gibi bir cıslama oldu. Delikanlının canı yandı. İnsanlar ne olduğunu anlamasın diye bağıramadı da. Fısıldadı: “Ne yapıyorsun?”

“Bu yanık kokusunu da ileride burnunda gezdir istiyorum.”

Baybüre, “Tamam haklısın” dedi. “Şımarıklık ettim.”

Yanık yerine biraz zeytinyağı sürdü, üfledi. Derisi kavrulmuş benzeyordu. Banı Gül bir ıslak bez alıp yaraya bastırmıştı, yumuşamış görünüyordu. Baybüre kızarttığı balıkları tavadan alıp kenara koydu, “Ben bir şeye bakıp kokusunu anlayanlardan değilim” dedi, kızarttığı küçük balıklardan birini ağzına attı çiğnedi: “Benim bildiğim, tat aranmaz, gelir.” Sonra bir küçük balık aldı, Banı Gül’e uzattı. Banı Gül şaşırmıştı, hayır anlamında başını salladı: “Et yemem diyorum, sen ne yapıyorsun?”

Baybüre yanık omzunun acısını içinde hissederek Banı Gül’den öç almak istedi: “Tatmadığın yemeği yapamazsın. Aşçılık bu değil.”

Banı Gül, Baybüre’nin omzuna bastıracağı bezi tezgâha

fırlattı: “Ben tadı görürüm diyorum, sen bir tadına bak diyorsun. Hayır, seninle yollarımız asla birleşmez bizim.”

Baybüre’nin aptallaşmış bakışlarını sırtında hissederek dışarı çıktı Banı Gül. Gemi köpükler saça saça gidiyordu. Tayfalar ve kürekçiler yüksek bir ritme ulaşmıştı. Bir türküyeye başladılar, onların türküsü ilerledikçe hava karardı, gece oldu. Gemi karanlıklarda sallana sallana beyaz köpüklerin üzerinden geçti. Baybüre, Banı Gül’e kendisini affettirmek istiyordu. Güverteye çıktı. Baktı ki genç kadın denizi seyre dalmış. Yanına oturdu, elindeki kâseyi uzattı: “Bir söz söyledim içine. Bakalım duyacak mısın?”

Banı Gül başını sağa sola salladı, istemiyordu. Baybüre bozuldu, elindeki sütlaçla öylesine kaldı. Kafasını kaşıdı, sütlaça baktı. Banı Gül’e, “İçimdeki kurdu susturmak istiyorum” diyecekti ama genç kızın konuşacağı yoktu. “O kurdu nasıl susturabilirim, anladım” diyecekti. Tepegöz’ü çılgına çeviren kaşığı kullanacaktı, kurdu onunla uzaklaştıracaktı kendisinden. O sırada derin bir uğultu hissetti. Banı Gül de işitir gibiydi bu sesi. Bir ormanda, uzak bir ormanda kurt uluyordu sanki. Banı Gül’ün içi cız etti, Baybüre’nin kurda dönüşme vakti yaklaşıyor olmalıydı, üzüntüyle ona baktı: Delikanlının yanağında beliren birkaç uzun tüy gördü ama bir şey söylemedi.

Baybüre kürekçilerin bulunduğu bölüme indi. Önce kırbaçlı adam, “Buraya inemezsin” diyecek oldu, baktı ki sütlaç gelmiş, yutkundu. Baybüre davulun başındaki

kölenin yanına oturarak kâseyi uzattı: “Bunu arkadaş-larınla elden ele geçirerek ye.”

Köle, kâsenin küçüklüğüne bakınca kızsı mı, alay mı etse bilemedi, “Bunca yıllık köleyim, böyle hakaret görmedim” diyerek kâseyi itti.

Baybüre sütlacı yeniden uzattı: “Doymazsanız yeni-den veririm.” Sonra da Tepegöz’ü alt eden kaşığı göster-di: “Şunu hep yanında taşı. Ne yiyorsan, yemeden önce ‘doyunca dur’ demeyi de sakın unutma.”

Köle alaycı alaycı baktı. Baybüre ısrarcıydı, “Söyle-sene” dedi.

Köle kaşığı eline aldı, “Doyunca dur” dedi, sütlaca batırdı, bir kaşık tattı. Gözü sütlaçtaydı: Aldığı kadar süt-lacın yavaş yavaş yerine dolduğunu gördü. Hızla ikinci kaşığı da tattı. Kâse yine doldu. O üçüncüyü alırken Baybüre ona, “Afiyet olsun” diyerek uzaklaştı ve Banı Gül’ün yanına döndü, “Bakalım sütlaca fısıldadığım sözü işitecekler mi?” dedi.

Yemek neşesi öyle bir kaplamıştı ki gemiyi, en çok kölelerin oradan sevinç çığlıkları geliyordu. Davulcu bir ara çıktı geldi ve Baybüre’ye sokuldu: “Benim adım Hü-seyin,” dedi, “senin yanında durmayı ne çok isterdim!”

“Boş ver” anlamında bir işaret yaptı Baybüre. Sonra da sordu: “Bir ses duydun mu sütlacı yerken?”

“Duydum: *Kimseye kul, köle olunmaz*” diyordu.

Baybüre güldü, güvertedeydi, yıldızlara baktı. Hüseyin’in elini sıktı: “Hadi git, kaşığı asla yitirme Hü-seyin” dedi. “Onunla bütün kölelerin umudu ol.”

Hüseyin sevinç içinde uzaklaşırken Baybüre başını kıvrım kıvrım, üst üste yığılmış olan iplerin üstüne koydu. Hüseyin’e söylediği bu sözleri bugüne kadar hiç düşünmüş değildi. Hep birilerine kul köle olmuş, özgürlüğün değerini bugüne kadar böyle açıkça hissetmemişti. Yıldızlara bakarken bakarken uykusu geldi ve gözlerini yumdu.

Gemi karanlıkta dümdüz ilerliyordu. Köpükleri inci gibi arkasına dizilmişti. Banı Gül baktı ki Baybüre uyuyor, o da bir köşeye uzandı. Düşüne düşünce denizi izlemeye koyuldu. O sırada korkunç bir şey oldu: Selçuklu büyük veziri Seyfüddin Günek gemide belirdi. Korkunç bakıyordu. Kapıları tekmeleyerek açıyor ve Banı Gül’ün yanına geliyordu. Bir ara Baybüre vezirin önüne fırladı; Seyfüddin Günek hiç duraksamadan Baybüre’yi denize attı. Banı Gül Baybüre’nin ardından küpeşteye yapışıp denize bakarak bağırarak, “Ne yaptın, o yüzme bilmez!” demişti ki, “Hihi” diyerek uyandı. Rüya görmüştü. Bir süre çevresini izledi. Az uyumuş gibiydi ama sabah olmuştu çoktan. Bu kadar zaman ne çabuk da geçmişti! Mavi suların üstüne serilen güneşi izledi biraz. Her yerde mavilik vardı, bir de beyazlık: Beyaz kuşlar, beyaz köpükler ve beyaz yelkenli. O sıra Umay’ın “Evleneceğin kişiyi rüyanda göreceksin” dediği aklına geldi.

Geminin serender direğindeki tayfa bağırdı birden: “Kara göründü!”

Banı Gül doğruldu, Baybüre’yi uyandırdı. Delikanlı gözlerini açtı. Güneş gözünü almıştı, tek gözüyle baktı Banı Gül’e. Beyaz dişleri ortaya çıktı: “Geldik mi?”

“Evet Alanya’ya geliyoruz.”

Banı Gül sevgiyle bakıyordu Baybüre'ye; sevdiği kişinin o olduğunu anlamıştı. Fakat delikanlı bunun farkında değildi.

“Bak ne diyeceğim...” dedi Banı Gül. “Seni rüyamda...”

Baybüre onu dinlemiyordu, elini alnına siper etmiş, dikkatle rıhtımı izliyordu. Banı Gül bozuldu. Henüz onun askerleri gördüğünü anlamamıştı. Baybüre'nin kurt gibi zıplaması, eğilip yerleri koklaması dikkatini çekti. “Tüh” dedi içinden. Ayaşan'ın ısırığının etkisi başlamıştı işte. Telaşlandı. Gemi yanaşmıştı bile; palamar bağlanıyordu.

Çok sayıda asker vardı. Kaçılacak gibi değildi. Baybüre'yle Banı Gül bir kez daha yakalanmışlardı işte. Üstelik Baybüre hızla beyaz bir kurda dönüşürken olmuştu bütün bunlar.

“Aman!” dediler. “Büyücülere dikkat. Şu kurdu tutun.”

Baybüre kurda dönüştüğünü biliyordu ama daha önce pırlantanın kırmızı ışığıyla deve dönüştükten sonra küçüldüğünü bilmenin rahatlığı içindeydi. Nasıl olsa bunun da etkisi geçer, yeniden insan olurdu. Baybüre kurda dönüşünce geriye dönüşün olanaksız olduğunu bilmiyordu henüz. Abala istemediği sürece hep kurt olarak yaşayacaktı.

Daha da kötüsü, Abala bütün şamanlık güçlerini yitirmişti. İstese de Baybüre'yi insana dönüştüremezdi.

Bunu üzerinde durduğum seren direğinde gagam sızlayarak düşündüm, kaldım.

Kehanet Lokması

Banı Gül ile Baybüre deniz kenarında, yüksek surlarla çevrili Alanya zindanındaydılar. Baybüre kurt olmuştu. Kafesinde uluyor, ona yaklaşan olursa keskin dişlerini ve acımasız gözlerini parlatarak hırıliyordu. Yalnızca Abala baş edebiliyordu onunla. O da şimşekler çaktırıp acı çektirerek.

Banı Gül, Baybüre'yi kurt olarak yaşamaktan kurtarmak için Abala'yla anlaşmak zorunda kalmıştı: Ona bazı güçlerini geri vermekle kalmamış, Abala için bir kehanet lokması hazırlamaya da başlamıştı. Biliciliği yeniden kazanmak ve büyük bir şaman olarak herkese meydan okumak isteyen Abala, Banı Gül'e karşı çok nazikti. Fakat beni tutsak ettiğini hiç söylememişti. Eminim ki benim tutsaklığımı daha ağır bir şantaj yapmak için gizliyordu. Banı Gül'ün bütün isteklerini karşıladı. Gerçi kehanet lokmasını yaparken kullanılan kurt pençesi değmiş reyhanı ve güvercin gagasında taşınmış kekiği bulmakta güçlük çekse de Banı Gül'ün yardımıyla onlar da bulundu.

Büyük bir özenle hamuru yoğuran Banı Gül, pişirme ve yeme zamanı gelince Abala'yı çağırdı. Birbirinin güçlerinden haberdar oldukları için ikisi de ani hareketler yapmıyordu. Bu halleri iki silahşorun adil bir biçimde

savaşmak için bütün silahları eşitlemesine ve ne yaptıklarını tartışma yapmaya gerek bırakmayacak biçimde birbirlerine göstermesine benziyordu.

Yemini gereği, hiçbir canlıyı başka biçime dönüştürmeyen Banı Gül, yalnızca söz lokması, kara lokma, bolluk lokması ve kehanet lokması yapan bir ak şaman olarak yaşamaya kararlıydı. Fakat ahlak yoksunu Abala, herkesin kendisi gibi her an sözünden cayacağını zannettiğinden, Banı Gül'e güvenmiyordu.

Banı Gül hamurdan iki parça kopardı, Abala'nın gözlerine yapıştırdı. Tuhaf sesler çıkarıyordu: Sanki bir oyun oynuyor, ama öte yandan da kendinden geçmiş görünüyor. Hamurun üstünde parmaklarını gezdirdi. Gözkapaklarının altında yeşil ışıklar beliren Abala hem endişeliydi hem de sırtıyordu. Banı Gül hamurun içine bazı otlar koydu ve kızgın yağın içine attı. Büyük alevler çıkararak kızaran iki küçük hamuru bir el işaretiyle tavadan çıkardı. İki küçük lokma boşlukta öylece duruyordu. Banı Gül birer fiske vurdu ve iki hamur da Abala'nın açık ağzından içeri girdi. Abala hızla çiğnedi lokmaları. Gürültülü bir ışıma oldu. Rüzgârın sesi gibi bir ses çıktı ve bir ışık patladı. Abala'nın bakışları dondu o anda.

Abala geleceği görebiliyordu şimdi: Büyük bir kalabalık gördü ilkin. Bir han avlusunda toplanmış bir kalabalıktı bu. Hem Konya Sultanı vardı, hem veziri. Bir av dönüşünde Sultan Hanı'nda konaklıyorlardı. İki güvercin gördü sonra. Dama konmuşlardı. Avluya bakıp duruyorlardı. Onların kim olduğunu anlıyordu Abala: Ali ile Umay'dı bunlar. Sonra Banı Gül'ü görüyordu:

Söz lokması yapıyordu hem de. Hana doluşmuş olan kalabalık bir ziyafet mi yoksa eğlence mi belirsiz bir şenlik halindeydi. Askerler, köylüler, pazarcılar, çocuklar, gençler ve yaşlılar bir aradaydı. Ansızın bir yerden beyaz renkli bir kurt belirdi: Hırlıyor ve Abala'ya yaklaşıyordu. Atıldı birden, Abala'yı ısırıldı. Abala çığlık çığlığa debeleniyordu.

Abala gözlerini açtı. Hiddetten kıpkırmızı olmuştu: “Yalancı!” dedi Banı Gül’e. “Kandırdın beni. Geleceği gördüm ama yalnızca kendi geleceğimi. Bana böyle söylememiştin.”

Banı Gül inandırıcı bir tavırla omuz silkti: “Bütün geleceği görmen için sana kara lokma yediren kişinin büyüüyü çözmesi gerek. Umay'ı bulacak ve onu ikna edeceksin.”

“Ohooo” diyerek elini salladı Abala. “Ölme eşeğim ölme.”

“Belli mi olur” diyerek umut verdi Banı Gül. “Senin eline geçeceğimi kim söyleyebilirdi ki? Gördüğün gibi, buradayım.”

Abala bir ileri bir geri yürüyüp duruyordu. Korkmuştu. Banı Gül bu kez onu korkutmak istedi: “Kaderini değiştiremezsin. Geleceği gördün.”

Abala kötü kötü baktı: “Kaderini bilen onu değiştirebilir.”

Banı Gül hak verdi. Olabilirdi bu. Fakat geleceği değiştirebilmenin tek yolu vardı: Geleceği etkileyen en önemli nedeni ortadan kaldırmak. Bu da Baybüre'yi kurtken yok etmek demekti.

“Bana söz verdin” dedi Banı Gül. “Baybüre’ye dokunmayacaksın.”

Abala sırttı: “Geleceğimi görmeseydim tamamdı. Ama o kurt beni mahvedecekse, verdiğim söz felaketim olacak demektir. Baybüre bir yere gidemez. Seni bırakıp bırakmayacağıma gelince: Hayır. Artık benim tutsağım-sın. Bir kafese koyacağım seni. Doğruca Temuçin Han’a yollayacağım. Kafesinden yalnızca Moğolların yanına varınca çıkacaksın. Kardeşin Kunday’la birlikte.”

Banı Gül afalladı, kaşları çatıldı: “Ne? Kunday mı dedin?”

Abala sevinçli bir kötü bakış fırlattı: “Evet, elimde.”

Banı Gül çılgına döndü: “Kötü ruhlu adam! Ne yaptın kardeşime?”

Abala çok önemsizmiş gibi, “Kara büyü” dedi. Bu, ben ve aşçı Baybüre olağan yaşama döndürülemediği sürece Abala’ya hiçbir şey yapılamayacağı anlamına geliyordu. Banı Gül, henüz Ayaşan’ın da köpek haline getirildiğini bilmiyordu. Kara şaman her şeyi öyle bir düzenlemişti ki, bütün ipleri eline geçirmişti.

Şüphesiz, Banı Gül kara büyü yaparak Abala’nın birkaç hüner dışında gücünü yitirdiğini bilmiyor değildi ama ona hiçbir şey yapamazdı. Eğer ben ve Baybüre başka bir biçim içine hapsedilmiş olmasaydık, Banı Gül’ün o anki kızgınlığı ona her şeyi yaptırırdı: Şamanlığı yitirme pahasına Abala’yı bir tahtaya çevirir, onu ateşe atıverirdi.

Ablam, ona güvenmekle hata yaptığını biliyordu ama yine de gerekeni yaptı, kara şamanın kehanet lok-

masını yiyerek eksik de olsa gücüne yeniden kavuşmasına aldırmadı. Özellikle beni korumak için Abala'ya direnmiyordu.

Bir kafese konulan Banı Gül'le beni yola çıkardılar. Upuzun bir sandığa yatırılmıştım. Abala'ya göre düş tabutuydu bu. Düşlerin ölümünün tabutu. O halimi görmek, ablam Banı Gül için gerçek bir yıkım oldu. Kurtulacağımıza inancı kalmadı. Kaybetmiştik. Bunu o anda bütün keskinliğiyle içinde hissetti ve içlenerek uzun uzun ağladı.

Abala artık zaferini perçinlemek üzere Konya'ya, Sultan Keyhüsrev'in yanına gidiyordu. Beni ve ablamı taşıyan askerlere sıkı sıkı tembihledi: Ne olursa olsun, ben ve Banı Gül kafesten çıkarılmayacaktık ve handan hana taşınarak Temuçin Han'a götürülecektik.

Zindanda Bir Kurt

Banı Gül'ün ve benim yola çıkarıldığımız günün akşamına doğru Hızır karanlıkta, meşalelerin aydınlattığı bir duvar dibinden yürüyordu. Baybüre bu duvarların arkasındaydı. Hızır durdu, elini yüzüne sürdü ve görünümü değişti. O artık Abala'ydı. Elindeki meşaleyi yüzüne yaklaştırdı ve demir kapıyı dövdü. Kapının arkasından bir sürgü sesi işitildi, kapak açıldı. Zindancıbaşı'nın yüzüydü bu. "Bu saatte ne var?" diyerek mazgal kapağını araladığında karşısında Abala'yı görünce irkildi: "Efendim? Siz Konya'ya gitmemiş miydiniz?"

Abala kılığındaki Hızır, kararını değiştirdiğini, kurdu da yanında götüreceğini söylerken, telaşlı ve titreyen ellerle kapıyı açan zindancıbaşı ne yapacağını şaşırmıştı, ona eşlik ediyordu.

"Çok tehlikeli bir kurt bu... Onu nasıl götüreceksiniz bilmem ki!" diyen nöbetçiye yan yan bakan Hızır, "Tamam, çok konuşma!" dedi ve yürüdü. Adam süklüm püklüm geliyordu hâlâ.

Baybüre, Abala'yı görür görmez hırlamaya başladı. Abala kılığındaki Hızır elini uzatarak, "Sakin ol yavrum. Korkacak bir şey yok. Seni almaya geldim" der demez kurt kuyruk salladı ve inledi. Kafesin kapısı açıldığında kurt sevinçle atıldı, onun ellerini yaladı ve bir o yana bir bu yana zıpladı.

Zindancıbaşı ve askerler hayret içindeydiler.

Hızır, Baybüre'ye, "Gel benimle" deyip yürüdü. Kapısı aralanan kafesten çıkan kurt, uysal bir kedi gibi yumuşak adımlarla onun arkasından gitmeye başladı.

Doğrusu, Hızır pek düşünceliydi. Benim ve ablamın tutsak olduğu o cehennemden nasıl kaçırılacağımızı düşünerek kaygılanıyordu. Torunu Baybüre'nin kurtulması, biz kurtulmadıkça hiçbir işe yaramayacaktı. Hızır bu düşünceyle demir kapıları geçti, Banı Gül tutsak oldukça geri dönemeyecek olan Umay'ı düşündükçe de üzüntüsü büyüdü.

Kurt ve Hızır dışarı çıktılar. Zindanın kapısı büyük bir gümbürtüyle kapandı. O sırada yüzünü sıvazlayan ve Abala kılığından çıkan Hızır, elini Baybüre'nin boynuna koydu. Kurt, rüyasında gördüğü Hızır'ı ilk kez karşısında bulunca duraklayıp uludu. Hızır ona eğildi, "Evet benim" dedi. "Rüyada gördün beni. Banı Gül'ü de."

Kurttan şaşkın bir inilti çıktı. Hızır, "Evet ya, rüyaydı ama bir yanıyla gerçektir. Senin ve Banı Gül'ün Konya Sultanı'na ulaşmanız gerekiyor."

Kurt şaşkın şaşkın baktı. "Evet, senin de. Çünkü sen olmadan olmaz."

Kurt uludu. Seviniyordu böyle şeylere. Ama bir de kurt olmasa ne güzel olurdu! Banı Gül'ü seviyordu ama bir kurtla bir sultanın aşkı görülmüş şey miydi? Kısa kısa sesler çıkararak inledi. Bunlar kurt dilinde, "Beni bu kılıktan kurtar" demekti. Hızır onun derdini biliyordu ama yapacağı bir şey yoktu. Eğildi: "Seni bu halden kurtaracak olan yalnızca bir kişidir: O da Abala'dan

başkası değil ne yazık ki. Onu ısıırırsan düğüm çözülür. Fakat nasıl olacak, ne zaman olacak, bunları söylemem yasaktır. Anlatabildim mi?”

Baybüre yalvararak bakarken, Hızır onun boynunu okşadı, “Durma koş!” dedi: “Konya’ya gitmek zorundasın. Abala oraya gitti. Sultan Keyhüsrev’i kimseyle birlik olmadan, Temuçin Han’la savaşmaya ikna edecek. Bu, Anadolu’nun mahvolması demektir. Selçuklular büyük bir tehlike altında.”

Kurt nedenini nasılnı hiç düşünmeden koşmaya başladı. Onun arkasından bakan ve sıradaki tutsakların, yani benimle ablamın nasıl kurtulacağını hesaplamaya çalışan Hızır, atı Benliboz’u hazırlarken başarılı olacağından emin değildi, çok kaygılıydı. Beni aklından geçirdi, “Bu çocuk,” dedi “daha on iki yaşındayken dört gölgeyle yürüdü. Bu ne büyük bir başlangıç! Onu kimseye kurban etmem. Ben onu kurtarabilmek için gerekirse yok olurum.”

Düşlerimin hapsolduğu karanlıkta onu böyle şeyler söylerken görmek içimi kıvançla doldurdu. Doğrusu kendimi ilk defa bu kadar değerli hissediyordum. Ama korkunç olan şuydu ki, belki de yok olmanın eşiğinde durmuştum da değerli olduğumu düşünerek avunuyordum.

Kafeste Bir Sultan Bir de Şehzade

Benimle Banı Gül Sultan'ı Konya yolundaki Atlıhan'a getirip mola veren asker kervanı, bizim içinde bulunduğumuz kafesi kemerli gölgeliklerden birine koymuş, dinlenmeye çekilmişti. Otuz kırk kadar askerin iki tutsağı olağanüstü önlemler alarak taşınması hancının da tuhafına gitmiş olmalı ki, ablamı, yanında sandığıyla Konya'ya özel olarak götürülen bir cariyeye sandı. "Yok!" dediler. "Bu daha büyük birine gidiyor. Temuçin Han'a! Hem yanındaki de çeyiz sandığı değil. İçinde kardeşi var."

Herkes gibi Moğollardan çok korkan hancı telaşla içeri gitti, "Amanın!" dedi. "Bunların başına bir iş gelmeden bir gitselerdi! Büyük dağın dumanı da büyük olur. Büyüklerin belası da büyük gelir. Tanrım beni koru. Bu kızın başına ne gelecekse benim hanımdan ötede gelsin."

Kervanımız Konya'ya uğramayacaktı; bizi handan hana aşırıp İran üzerinden Temuçin Han'a götürecekti. Fakat ablam Banı Gül, Konya'ya çok yaklaştığımızın farkındaydı; kaçmanın bir yolunu bulmak için çıldırıyordu. Ama ne çare, kurtulmak çok zordu, olmayacaktı. Demek ki her şey buraya kadardı.

Fatma Nine'nin verdiği kolyeyi parmağına doladı, dişlerinin arasına aldı, gözü bir şeye takılmış öylece kal-

mıştı. Birden kendine geldi: Kolyeden hafif bir koku yayılıyordu. Yakından bakınca minicik oluktan yeşilimsi bir sıvının çıktığını gördü. Kolyeyi parmakları arasında parlatıp yakından bakmak isterken bir ışıma oldu ve zenci gibi, gülümseyen bir cin belirdi. Ayakları yoktu, ayaklarının yerinde bir duman vardı yalnızca.

“Dile sultanım ne vereyim?”

Banı Gül yalvarırcasına, “Kardeşimi şu sandıktan çıkar, uyandır ve ikimizi de derhal Konya’ya götür” diyerek kafesin demirlerine yapıştı.

Şişe Cini başını iki yana salladı: “Beni başka cinlerle karıştırmayınız. Ben yemek ciniyim. Yalnızca yemek hazırlayabilirim.”

Banı Gül pofladı. Üzgün üzgün düşündü. Cin meraklanıp eğildi. “Gideyim mi? Böyle durmak zor oluyor da...”

Banı Gül, “git” diyecekti ki, cin onu uyardı: “Bu ilk ve son hakkındı; iyi düşündün mü, gidersem bir daha beni getiremezsin!”

Banı Gül ürperdi! O anda bir çözüm bulmalıydı. Ne olmalı, ne olmalı derken aklına bir şey geldi. Parmağını şıklattı: “Mutfağa git! Katır tırnağına sürülmüş bamya, keklik kanadı değmiş çiriş otu, salyangozların üstünden geçtiği zencefille bir iç hazırla. Üstüne kakule, pirinç, sarmısak, kişniş, kuşkonmaz ve kuşüzümü karışımı ekle. Onu öyle bir mantıya kat ki lezzetinden damaklar kuru-sun. Onu yemeyen kalmasın. Toklar bile yesin.”

Şişe Cini, “Hay hay” diyerek döndü, arkasında bir duman bırakarak kayboldu.

Az sonra handaki herkes havayı koklamaya başlamıştı bile. “Ne pişiriyorsun aşçıbaşı?” diyen mutfakçı koşuyordu. Cin kaşla göz arasında istenen yemeği hazırlamış, aşçıbaşının şaşkın bakışları arasında pıtır pıtır çoğalıp duran yemekleri tezgâha dizmişti. Kim tarafından yapıldığını anlamadığı yemekleri, “Ben yapmadım” diyerek çöpe atacakken tadına bakan aşçı büyülenmiş gibiydi. Tadına doyulmaz şeylerdi bunlar. Bu nedenle, “Ben yapmadım” demedi. Mutfaktan içeri kim girerse kıtlıktan çıkmış gibi atılıyordu. Daha ilk lokmada gülümsüyor, giderek nazikleşiyor, aynalara bakmak için can atıyorlardı. Herkese bir iyi görünme gayreti gelmişti. Koca koca adamlar süslenmek derdine düşmüştü.

Kervanağası büyük bir nezaketle geldi iki elini önünde birleştirdi ve saygıyla gülümseyerek Banı Gül’e baktı: “Kafeste olur mu hiç Sultan?” dedi.

Bir subay atıldı: “Ah, şu elleri bağlamak olur mu hiç? Bileği incinir, ne yapmalı ki?”

Kervanağası kıskanç bir bakış fırlatarak subaya dorsek vurdu: “İncinirse ben bakarım bileğine. Sana ne oluyor?”

Subay daha çok yemişti, çok nazikti: “Öyle tabii kardeşim ama biliyorsun ben de bakabilirim.”

Kervanağası yumuşak sesli bir kuş gibi Banı Gül’e seslendi: “Sultanım!” Bu söz, süslenmiş, taranmış askerler kafesin önüne yığılınca işitilmedi, bir itiş kakış vardı. Kervanağası çekinerek yeniden seslendi: “Sultanım, beni seviyor mu acaba?”

Banı Gül sessiz kalmayı daha doğru bulduğu için ona bakmıyordu şimdilik. Kervanağası parmağının üst boğumunu göstererek, “Bu kadcılık da mı sevmiyor-sunuz?”

Banı Gül istediğı kıvamın geldiğini anlamıştı, “Çok sıkıldım, of” diyerek ayağı kalktı.

Az önce benim ve ablamın bir bela yaratmadan gitmesi için Tanrı’ya yalvaran hancı her şeyi unutmuştu, atıldı: “Sultanım söyleyin ne istersiniz?”

“Kafesten çıkarın beni.”

Hancı tedirgin oldu. “Abala çıkarmayın dediydi ya o yüzden çıkaramıyorum, kızmazsanız.”

“Biliyorum” dedi Banı Gül kendinden emindi. “Abala ‘Benim yanımda çıkarmayın’ dedi, ‘Ben yokken çıkar-mayın’ demek değil ki bu.”

Hancı “Ah!” dedi “Bunu nasıl da düşünemedim” anlamında kendi başını dövdü. Anahtarlar şıkırdadı. Banı Gül kafesten çıktı. Bir uğultu oldu: Çünkü Banı Gül saç-larını çözmüş ve keskin bakışlarını izleyenlere çevirmişti.

“Kardeşimi sandıktan çıkarın!”

Hemen atıldılar, üç dört kişi sandığın kapağını açtı. Ben temiz havanın yüzüme değdiğini hissediyordum. Uçacak gibi oldum, çünkü şahin gölgem başucumda belirmişti. Diğer gölgelerim de sağımda solumda kıpır-danıyordu. Dışarı çıkarıldım. Ablam gözleri dolu dolu bana baktı.

“At getirin!”

Bir şaşkınlık oldu ama yine koşuştular.

Az sonra atın üstüne çoktan yerleşmiş olan Banı Gül

emirler vere vere beni de kendisine sımsıkı bağlatmıştı ve gülümseyerek handaki askerleri süzüyordu: “Ben biraz gezip geleceğim” dedi.

Kervanağası, “Kaçar da dönmezseniz diye korkuyorum sultanım” dedi.

Banı Gül, bana bağlı olduğu için pek eğilemese de uzanıp adamın yanağından makas almayı başardı: “Çapkın! Ben gidince beni unutursun diye korkuyorum asıl ben.”

Kervanağası baygınlık geçirecek gibi olup yüzünü tutarken, bütün erkekler “Bana da, bana da!” diyerek yanaklarını uzattılar. Bir itiş kakış yaşanıyordu. Banı Gül hepsinin yanağından makas aldı. Hancı, “Geri gel e mi sultanım?” dedi ağlayarak. İçinde kötü bir önsezi vardı. Bunun bir rüya olduğunu düşündüğü açıktı.

Adamlar bağrışıyordu: “Dönmeyi unutma peri kızı!”

“Bak seni ben seviyorum en çok!”

“Ay eli ne güzeldi!”

“Beni öptü!”

“Yalancı!”

Biri atıldı ve atın gemini tuttu: “Nereye?”

Banı Gül adamın yiyeceğin etkisinden sıyrılmaya başladığını anlamıştı, atını dehlemekten önce, “Nereye mi?” dedi. “Kaf Dağı’nın ardına!”

Atını dehledi, rüyamda yaşayan benle, bana sımsıkı bağlanmış ablam şimşek gibi fırladık. Adamların ağız açık kalmıştı, uzaklaşan atımızın ardından bakakaldılar.

Zazadin Hanı'nda Bir Yaz Günü

Konya'ya atla yarım günlük yolda bulunan Zazadin Hanı uzaktan çok güzel görünüyordu. Düzlüğün ortasına kurulmuş koca hana doğru giden çok sayıda insan gördüm. Demek, Selçuklu Sultanı Keyhüsrev'in orada bir şölen vereceğini duymuşlardı. Dilencilerin, satıcıların ve çocukların bağrış çağrışı arasında herkes acele içinde, koşar gibi yürüyordu. Hana çabucak ulaşmalıydılar, çünkü Sultan Keyhüsrev, gösterişli atları, tazıları, avcıbaşları, şahincileri ve askerleriyle hana gelmek üzereydi.

Olan biteni han avlusunda bir duvar dibine oturarak izleyen Hızır, Sultan Keyhüsrev'in şatafatlı hallerinden sıkılıyor, ona yardım etmek zorunda kaldığı için üzülüyordu. Çünkü onu ne sultanlar ilgilendiriyordu, ne krallıklar.

Banı Gül'ü Moğollara tutsak olarak gönderen kara şaman Abala, ablamla benim bu tutsaklıktan kurtulduğumuzu bilmiyordu. O yüzden mutluydu, Vezir Seyfuddin Günek'in yanında, önemli bir konuk olarak hana girdi. Sultan Keyhüsrev onu vezirin saraya getirdiği İranlı bir kâhin olarak tanımıştı.

Bütün bu olup bitenleri at üstünde, gözlerim kapalı

ve ablamın koruyucu kanatları altında giderken görüyordum. Fakat canım bu hareketsizlikten ötürü çok sıkılmaya başlamıştı. Neyse ki gölgem şahin kuşu özgürdü de kendimi büsbütün zincirlenmiş gibi hissetmiyordum. Şahinim istediği yeri dolaşıyor ve dilediğimi bana gösteriyordu; öbür gölgelerim tilki, kedi ve fare ise benimle birlikte uyumaktaydılar.

Abala kurt biçimine soktuğu Baybüre'nin kurtulduğunu da bilmiyordu. Olacaklardan habersizdi, şüphesiz bu nedenle neşeliydi. Kötülük taşıyan kara bir şeytan gibi, eğlence başladığında sultanın yerleşeceği kerevetin yan tarafına, vezire yakın olmaya özen göstere göstere oturdu.

Hızır, gelmek bilmeyen kurdun yolunu gözlüyor, beni ve ablam Banı Gül'ü düşünerek için için kederleniyordu. Ölümsüz şaman, son çarpışma yerinin burası olacağını anlamıştı. Aslında hepimiz anlamıştık, Abala bile. Fakat sonucun ne olacağını Umay dışında bilen kimse yoktu. Ben de bilebilirdim ama ne yazık ki bütün gücüm tutsak edilmiş durumdaydı.

Halk koca hanın avlusuna doluştu, neredeyse kıpırdayacak yer kalmamıştı. Şölen başladı. Küçük çocuklar için hanın karanlık köşelerine mumlar önünde hayal perdeleri kurulmuştu çoktan. Delikanlılar için hoplamalı zıplamalı gösteriler hazırlanmıştı. Her şey çok eğlenceli görünüyordu. Kıtık ortasındaki yiyecek bolluğu herkese neşe vermişti.

İşte tam o sırada Abala'nın damda bekleyen kuzgunu avcıya dönüştü, sürünerek saçaklara doğru yaklaştı, sa-

dağından bir ok çekti, usulca oku yerleştirdi ve doğrulup yayını gerdi. Hedefinde Sultan Keyhüsrev vardı. Abala birden ayağa fırlayıp bağırđı: “Damda bir okçu var!”

Bu söz herkesten önce Ayaşan’a bir uyarı oldu! Birkaç gün önce, tilki biçimine girip de onu yanıma çağırđım gün, “Damdaki okçuyu görđüğün zaman Abala’yı ısır” dediğimi neyse ki unutmamıştı. Hemen atıldı ve Abala’yı bacağından ısırđı.

Oysa Kara Şaman’ın niyeti Ayaşan’ı ensesinden kavrayıp okun önüne çekmekti. Aklınca böyle yaparak hem sultanın canını kurtarmış olacak hem de Ayaşan’dan kurtulacaktı. Fakat olmadı. Ok, az kalsın Sultan Keyhüsrev’in boynuna saplanacaktı. Doğrusu, kuzgun sultanı nişan alsa rahatça vururdu ama böyle bir şey olmadı, ok tahtaya saplanıp ölümcül sesiyle vınladı. Ayaşan kaçıp gitmek istiyordu artık, fakat damdaki okçu ikinci bir ok daha yollayıp Ayaşan’ı oracıkta vurdu.

Neye uğradığını anlayamayan köpek düşüp kıvrandı. Keyhüsrev’in askerleri damdaki avcayı yakalamak için koştu. Fakat görünürde kimse yoktu. Çok şaşırdılar. Kan izlerine bakılırsa okçunun damdan yere inmediğı, sanki uçtuğı anlaşılıyordu. Bunu nasıl yorumlayacaklarını şaşırdılar.

Sultan Keyhüsrev bir yaşam borçlu olduğunu düşündüğü Abala’ya minnetle baktı ve köpeğı kaldırmaları için eliyle işaret etti. Hızır’ın vaktiydi. Mezarıcı kılığında belirdi. Bir el arabasını iterek geldi ve Ayaşan’ı kucaklayıp arabanın üstüne yatırıp handan çıktı.

Halk, koca kazanlardan yükselen yemek kokularıyla kendinden geçtiği için, bu tatsızlığı hemen unuttu. Sultanın köpeğin kaldırılması için yaptığı hareket “eğlence başlasın” işaretiydi aynı zamanda. Kalabalık sevinçle dalgalandı. Çalgıcılar müziğe başladı, davullar gümbür gümbür vuruldu, şarkılar duvarlarda çınladı. Keyhüsrev biraz önce saldırıya uğradığı halde neşesini bozmadı, halkın neşesine ortak oldu. Zaten şen bir kişiydi, sesi de güzeldi. Kopuzların başındaki kızlara eşlik etti. Sultan eğlenceye katıldıkça halkın neşesi daha da artıyordu. Yemekler yendi, ayrılar içildi. Hana bir eğlencenin uyumlu ve düzenli havası yerleşti.

İşte tam o sırada kapıdan bir atlı girdi. At, üstünde taşıdığı kişinin zarıflığına uygun adımlarla yürüyordu. Banı Gül’dü bu! Genç kadın kalabalığı o kadar heyecanlandırdı ki, onu Keyhüsrev’in kızı sananlar oldu. Böylesi bir kadını daha önce kimse görmediği için bazı insanlar çılgılık attı. Bu heyecan belki de kızın atının üstünde, adeta kucağında taşıyarak getirdiği beni gördükleri için de büyüyordu. Banı Gül’ün saçları çözülmüştü, kıvrır kıvrır kıızıldı. Zümrüt renkli gözleri ışıltıyor, akıllı ve güvenilir bir insan olduğu bakışlarından anlaşılıyordu. Banı Gül, Abala’yı görmüştü. Kara şamanın yüzündeki “Bu kız nasıl kurtuldu” anlamına gelen şaşkınlık dolu ifadeyi de. Tam ayağa kalkıp, “İşte bir büyücü! Az önceki okçuyu kuş kılığına sokup kaçırın da budur!” diyecekti ki, Vezir Seyfüddin Günek ona yerinde oturması gerektiğini bir göz işaretiyle belli etti. Sultan ikide bir sözünü kesenlerden, araya girenlerden hoşlanmazdı. Abala bunu anlayınca aslında en değerli atağını yapamamış oldu.

Vezirin yanından kalktı, kendince bir tuzak hazırlamak için kalabalığın arasına karıştı.

Banı Gül, Abala'nın durumunun farkındaydı. Onu görmüyormuş gibi, büyük bir rahatlık ve huzur içinde baktı, atından indirilmeyi bekledi. Hizmetkârlar koşup beni aldı, bir halının üzerine yatırdılar. Ablam bunun üzerine sultanlara yaraşan bir ağırbaşlılıkla huzurdakileri selamladı. Bu hal ve davranış Sultan Keyhüsrev'in hoşuna gitti ve sordu: "Kimsiniz ey konuk? Bu çocuğa ne oldu?"

Koca kalabalık çıt çıkarmadan dinliyordu onu. Yumuşak ve parlak bir sesle, "Sultanım" dedi Banı Gül. "Ben Hazar Sultanı'nın kızı Banı Gül'üm. Bu da küçük kardeşim Kunday'dır. Buraya uzun bir kovalamacadan sonra, kardeşimi de kara büyü yapan bir adama kurban ederek gelebildim."

"Ne kovalamacası, ne kara büyü?"

"Ben ve nedimelerim Amasya'da bir handa baskına uğradık. Yanımda Kraliçe Rusudan'ın size yolladığı kâhin Umay vardı. Bizi durdurmak istediler..."

Sultan Keyhüsrev Gürcü Kraliçesi'nin kendisine bir bilici yolladığını bildiren mektubu elbette biliyordu. Fakat kiminle ne yaptığını halkın önünde açık açık konuşmak istemediğinden Banı Gül'e bilmiyormuş gibi davrandı. Özel şeyleri halkın önünde konuşan Banı Gül'e de kızmak üzereydi. Bilmiyordu ki, Banı Gül için anların bile önemi vardır; sorun ya şimdi çözülecektir ya da hep çözümsüz kalacaktır.

Banı Gül biraz önce gördüğü Abala'yı kalabalığın

arasında bulabilmek için bakındı. Yoktu. Eliyle onu en son gördüğü yeri işaret ederek, “Biraz önce vezir hazretlerinin yanında gördüğüm bir adam vardı, belki siz de görmüşsünüzdür” dedikten sonra durakladı, yeniden etrafa bakındı.

“Köpeğiyle gezen bir adamdır, işte onun yüzünden size ulaşmam çok güç oldu. Kâhin Umay’ı da o adam yüzünden kaybettim.”

Sultan eğlencenin bozulmasını istemiyordu. Şen bir tavırla döndü ve Seyfüddin Günek’e seslendi: “Biz böyle birini gördük mü vezirim?”

Vezir de Karagöz gibi sesini değiştirerek ve gülerek yanıt verdi: “Görmedik hünkârım... Kim görmüş ki biz görelim.”

Halk Banı Gül’ü ve Abala’yı insanları eğlendirmek için gelmiş kişiler sanarak alkışladı. Banı Gül, ortadaki tuhaflığı anlamak için sağı solu inceledikten sonra sultanın oyununa katıldı ve iki elini havaya kaldırdı: “Herhalde bir kara adamın aralarında dolaştığını hankdaki insanlar görmüştür.”

Bunun üzerine kahkahalar yükseldi. Halk her şeyin oyun olduğunu sanıyordu. Abala’nın soyтары niyetine tutulduğunu düşünmüş olan birileri, onu ite kaka ortaya getirdiler. Hepsi de çok eğleniyordu.

Banı Gül, Abala’yı işaret ederek, “Sultanım, büyük tehlikedesiniz” dedi.

Halk bu söze de çok güldü. O sırada saçaklara iki güvercin gelip kondu. Abala korku içinde sağına soluna bakındı. Abala’nın herhangi biri gibi olaya seyirci

kalması, hiçbir gücünü kullanmaması veziri kızdırmıştı. Abala saçaklara tüneyen güvercinlerden biri havala-nınca eliyle işaret etti. Sesine bir şey olmuştu. Abala ısırlınca, benim hazırladığım tozlar nedeniyle bütün yeteneğini yitirdiğini henüz bilmiyordu, konuştuğunu sanıyor ama köpek gibi havlıyordu. Aklınca, “Bakın işte şeytan!” diyordu ama bu, orada bulunan herkesin kulağına korku içinde uluyan bir köpeğin sesi olarak geliyordu.

Sultanın huzurunda, bütün halkın gözü önünde konuşacak yerde alay eder gibi ulumak pek çirkindi. Vezir irkildi. Abala boğazını tuttu: “Ne oldu bana?” diyerek şaşkınlıkla düşündü ama bu ses de bir köpek yavrusu-nun acıklı inleyişinden başka bir şey değildi.

Güvercin yere konar konmaz Umay’a dönüştü ve handaki herkes aynı anda bir şaşkınlık çığlığı attı. Hatta Abala bile donakaldı. İlk şaşkınlık geçer geçmez, bunu bir gösteri sanan halk Umay’ı alkışladı. Seyfüddin Günek, Abala’nın bir şey yapamadığını anlayınca parma-ğıyla Umay’ı göstere göstere bağırırdı: “Büyücülük bu! Şeytanlık!” Ablamı gösterdi, “Bu, şeytan” dedi, Umay’a bakarak. “Bu, şeytanın geleceğini haber verdi! Bilin ki yalnızca şeytanlar şeytanların geleceğini bilir!”

Sultan Keyhüsrev, veziri gibi düşünmüyordu. “Pöh!” dedi. “Şeytanlar bilirmiş. Boş versene!” diyerek elini salladı. Çünkü bir güvercinin su gibi duru, pırl pırl bir genç kıza dönüşmesi ona çok güzel görünmüştü. Bu olayın birkaç kez yinelenmesini çok isterdi ama olaylar hızla geliyordu. Umay’a bakarak, “Kimsiniz siz” dedi.

“Böyle eğlenceli bir günde daha büyük bir eğlence yaratarak gönlümü hoş ediyorsunuz. Ama bilin ki bu, bir göz aldanışı değil de vezirimin söylediği gibi büyüyse sizi affetmem.”

Umay’ın sessizliği uzadı. Kalabalık o konuşsun diye bekliyordu. Sultan öfkelen-di: “Niye konuşmuyorsun?”

“Uba-ba-ba” dedi Umay. Ağzını gösterdi.

Genç kızın dilsiz olduğu anlaşılınca koca kalabalıktan bu kez üzüntülü bir uğultu yükseldi. Banı Gül, “Sultanım,” dedi kibarlıkla, “Umay dilsiz değildir, geleceği söyleyebilmesi için lokma yemesi gerekir. İzin verin ben bir söz lokması yapayım, o da size geleceği söylesin.”

Sultan Keyhüsrev yalnızca kendisi için yapılsa bayılacağı bir gösterinin halkın önünde yapılmasından son derece tedirgin olmuştu. Çünkü bilicilikten korkardı. Sonuçta bir bilici ne zaman öleceğini, ne zaman acı çekeceğini söyleyebilir, Keyhüsrev’in herkes gibi belirsizlik içinde ve kendi akışına göre ilerleyen yaşamına büyük bir endişe ekleyebilirdi. Hele bir de bütün bunların halkın önünde söylenmesi akıl alacak şey değildi! Bu nedenle ayağa kalktı: “İstemem ben bilicilik! Durun.”

Her şey eğlenceli bir biçimde ilerlerken sultanın sözleri herkesi şaşırttı. Vezir Seyfüddin Günek duruma el koymak zorundaydı. Çünkü, sultanın Banı Gül’ü şimdi dinlemese bile sonra, saraya götürerek dinleyeceğini anlamıştı. Eğer bir şey yapmazsa her şey açığa çıkabilirdi. Umay’ı ve Banı Gül’ü yan yana bulmuşken onları kaçırmamalı, işlerini burada bitirmeliydi. “Sultanım,” dedi fısıldayarak, “bu büyücüler i ibret olsun diye öldürmekte

foyda var. Öyle yapın ki gözdağı olsun. Bir daha kimse önünüze çıkıp da ‘geleceğı bilirim’ diyemesin. Şu kılıksız kara şaman da dahil hepsinin kellesini vurduralım.”

“Yok!” dedi sultan. “Bugün kendime söz verdim. Eğ-lence günü. Kimseyi öldürmek yok.”

Bu söz sultanın Banı Gül’den bir şey umduğunu ve onu saraya götüreceğini açıkça anlatıyordu.

Vezir ile Abala, “Ne yapacağız?” der gibi birbirlerine bakarken bir bağrışma oldu. Avluda halkın “canavar” diyerek korktuğı bir kurt vardı! Bu beyaz kurt o kadar güzeldi ki insan korksun mu sevsin mi bilemiyordu. Kurdu Sultan Keyhüsrev için özel olarak yetiştirilen hayvanlardan sanan halk ona korkuyla karışık bir sevgiyle bakıyor ama kararlı bir biçimde yürüyen hayvanın önünde de durmuyordu. Abala’nın gördüğü kehanet rüyası gerçekleşmişti işte. Kara Şaman’ın bacakları titredi. Baybüre’yi bu hale getiren kendisiydi ve ondan kurtulmanın tek çaresi vardı: Kurdu eski haline döndürmek. Abala gücünü yitirdiğı için kurttan kurtulamadı. Halk Abala’nın ısırılışını o kadar beğendi ki alkışladı. Herkes birbiri üstüne tırmanarak bu ısırılışı izlerken Abala tılsımlı sözü can havliyle anımsayıp bağırdı: “Caneveri kırpamsı kurpam. Bağlasan tar yerde durmam!”

Handa ikinci kez ısırılan Abala’nın çığlığı bir uluma şeklinde çıksa da kara büyü bozuldu. Beyaz kurt birden uzun boylu, sağlam bakışlı bir delikanlıya dönüşünce kalabalık heyecan ve sevinçle uğuldadı. İnsanlar bu gördüklerini bir daha görülmesi olanaksız, özel bir gösteri sanıyordu. Her şey o kadar beğenilmişti ki ortalık alkış-

tan inliyordu. Kalabalık gerçeklik duygusunu yitirmişti, şimdi çıkıp Tepegöz gelse onu da alkışlardı.

Fakat kimse bilmiyordu ki, Abala'nın büyüü çözü- lünce ben de kurtulmuştum. Halı üzerinde yatıp duran beni herkes unutsa bile ben kendimi unutacak değildim. Gölgelerim kıpırdandı. Şahinim kimsenin kulağına değ- meyen o içli haykırışını göklere saldı.

Kurt olmaktan bezmiş olan Baybüre, yorgunluk- tan tükenmiş bir halde, sultanın önünde diz çöktü ve Abala'yı göstererek, "Bir büyücü varsa bu adamdır ve beni bu hale getiren de budur" dedi.

Sultan Keyhüsrev, Baybüre'yi tanııyordu şüphesiz: "Sen de kimsin?"

"Amasya Durak Hanı'nın aşçısıyım."

Durum sultana çok karışık görünüyordu. "Burada ne oluyor?" dedi. Şüpheyile Abala'ya, Umay'a, Banı Gül'e ve Baybüre'ye baktı: "Bir dilsiz kız, bir kurt, bir güvercin, bir okçu, bir sultan kızı ve bir kara şaman."

Bu sözleri söylerken parmaklarıyla saymıştı, altı ki- şiydi bunlar. Yedinci kişi bendim. Henüz kimse benden haberdar değildi. Banı Gül'e Sultan Keyhüsrev'in olanı biteni halkın huzurunda konuşmaktan hoşlanmadı- ğını sezdirdim. Banı Gül bunun üzerine eğlenceli bir şey söyler gibi Abala'yı gösterdi: "Bu adam beni kafese koydurup Moğollara gönderdi" dedi. "Nedeni çok açıktı: Benim yaptığım yemekle dile gelecek olan Umay'ın..." Banı Gül sözünün burasında duraklayıp elini genç kı- zın omzuna koydu, "Bütün bilicilerin en derini olan bu kadının konuşmasını engellemek istedi!"

Sultan Keyhüsrev külyutmaz bir yargıç gibi alnını kaşdı: “Ne yani, içinizden biri çıkıp da şurada oturan öbür kişiye ‘Bana kötülük yaptı’ derse inanmamı mı bekliyorsunuz?”

Gülüşmeler oldu. Sultan haklıydı şüpheşiz.

Sultan Keyhüsrev adil olduğunu göstermek istiyordu, babacan bir tavırla, “Mademki bu genç kız senin yemeğini yiyince konuşacak...” dedi. “O halde beklemeyin. Gidin mutfağa!”

İşte bu an benim gelme zamanım oldu. Yattığım yerden, yükselerek uyanmayı düşünüyordum. Acemi şamanın, düşündüğü olurmuş, ne bileyim. Bir uğultu işittim. Çünkü yattığı yerden yükselip doğrulan sarı saçlı mavi gözlü çocuğun bu maharetinin halkı ve elbette sultanı da şaşkına çevirdiğini anlamamıştım.

Ayaklarım üstüne konup gözlerimi açtım. Ablam ve Umay beni öyle bir kucakladılar ki, bir an soluk alamadım. Sevinçten deliye dönmüş gibiydiler. Sultan biraz önce onların mutfağa gitmelerini buyurduğunu unutmuştu, “Ne oluyor?” dedi korkuyla. Korktuğunu anlayabiliyordum. Halk bu korkuyu sezecek durumda değildi. Hele bir çocuktan korkmak, hiç de akıl kârı olmadığı için alkışlar arasında sultanı selamladım.

“Kara büyü bozuldu” dedim.

Fakat bu kadarı Sultan Keyhüsrev’e ağır gelmişti. Çünkü bütün gücünün ak şamanların önünde sıfıra inmesinden korkuyor, içinden her şeye emretmek, herkesi diz çöktürmek ve hatta o anda yapayalnız kalmak geçiyordu. Bunu anlamıştım. “Bu adamda zerre kadar akıl

yok” dedim kendi kendime. Çünkü akli olsaydı, “Sana ne oldu?” diyebilirdi. Yattığım yerden nasıl da böyle yükseldiğimi sorabilirdi. Telaşlıydı, kendisi hakkında söylenecekleri düşünerek korkanlardandı. Halbuki insan söylenmemiş sözü düşünüp korkmaz, bir söz söylenirse düşünür. Gözünün önünde yerden uçarak doğrulan bir kişi görürse, “Ne oluyor burada?” der; “Aman bunların önünde zayıflığım öne çıkacak” diyerek tedirgin olmaz. Çünkü hiç kimsenin bir sultandan şamanlara özgü hünerler beklemediğinin bilincindedir.

Baktım ki sultanın endişesi aklının önüne geçmiş, “İzninizle kehanet lokmasını yapsınlar” diyerek sultanı selamladım. Düşünceli düşünceli bakan ve çocuk yaştaki benim koca koca insanlar gibi konuşmama şaşan Keyhüsrev “tamam” anlamında bir el işareti yaptı. İnsanlar bu kararı çok beğendi. Banı Gül, Umay, ben ve Baybüre alkışlar arasında mutfağa girdik. Vezir Seyfuddin Günek ve Abala ise tuzağa düşmüş kaplan gibi kıvranıyor, ne yapacaklarını düşünüyorlardı.

Oysa mutfakta ne kaygı vardı, ne tasa! Birbirimizle öyle bir kucaklaşıp hasret giderdik ki anlatması zor! Banı Gül’ün ve Umay’ın gözlerindeki yaşları silerek gü-lüştükleri an görülmeye değerdi. Baybüre’nin de eli ayağına dolaşmış gibiydi. Umay soran gözlerle Banı Gül’e bakıyor, “Baybüre’yle aranızda bir şey var mı?” demek istiyordu. Banı Gül benden saklayarak onun kulağına fısıldadı: “Baybüre’yi düşümde gördüm.” Umay bunun ne demek olduğunu biliyordu. Sevinçle ellerini önünde birleştirdi. Bir tabak ayva tatlısı çıkardı sepetinden. İkiye

böldü sonra bir daha böldü, sonra bir daha. Ve çöpe batırıp önce Baybüre'ye uzattı. Baybüre ayva tatlısını görünce rüyasını anımsadı. Mağarada ayvayı ısırıldığı rüya. Fakat şimdi ısırıldığı şey boğazına duracağı benzemiyordu. Bir ferahlık yayıldı gövdesine. Sular içinde yüzüyor gibiydi. Umay, Banı Gül'e de verdi tatlıdan. Sonra bana verdi. Hep birlikte yedik. Hanın üstünden bir kanatlı at gölgesi geçti.

Sonra da dördümüz birden mutfakta neşe içinde çalışmaya başladık. Doğrusu bir de güvercinimiz vardı: Ali. Saçakta sabırsızca bir o yana bir bu yana yürüyüp duran ve 'Ne zaman ben insan olacağım?' der gibi bize bakan aşçı yamağı Ali. Umay ona hiç aldırmiyordu, halbuki ben buradan kuşun ona deli gibi tutulduğunu görebiliyordum. Bunu herkes anlayabilirdi aslında: Çünkü kuş ikide bir saçaktan inip Umay'ın omzuna konuyor, kovalanınca da yeniden saçağa gidip tünüyordu.

Baybüre, o sırada ninesinin verdiği ve "zorda kalmadıkça kullanma" dediği baharat torbasını anımsadı. Doğrusu, bunu ben aklıma düşürdüm. Baybüre geçirdiği şokların etkisiyle serseme döndüğünden o baharat torbası bu koşullarda aklına gelmezdi. Bunu doğal buluyorum, çünkü kim olsa bu kadar sıkıntıdan sonra bir anda kafasını toparlayamaz.

Bu dağınıklıkta otların arasından ablamın mendilinin çıkması da etkili olmuştu. Banı Gül'ü o kadar seviyordu ki, kurt iken burnunun iyi koku aldığı o zamana en çok bu mendilin kokusunu alarak katlanabilmişti. Mendili yeniden kokladı, sanki hiç kokusu yoktu. Oysa

kurtken bu mendilin buram buram Banı Gül koktuğunu çok iyi anımsıyordu.

Baybüre, kurtken değdiği reyhanları, çirişotlarını ve ısırganları da ninesinin verdiği otlarla birleştirdi. Banı Gül ise o sırada güvercinden güvercin gagasında taşınmış badem ağacı yaprağı istiyordu. Güvercin biçimindeki Ali niye insan biçimine getirilmediğini sonunda anladı tabii; çünkü ondan hangi ot istenirse uçuyor ve hemen getiriyordu.

Hamurlar yoğuruldu, şerbetler döküldü. Avluda müzikli, yemekli eğlence sürüyor, içeride söz lokması hazırlanıyordu.

Vezir Seyfüddin Günek, bir köşede sallana sallana bir şeyler mırıldanan Abala'nın başına dikildi. Sorgucu bir devlet adamı gibi davranmaya özen göstererek kara şamanı kınayan bakışlarla süzdü. Abala iyiden akılsız birine dönüşmüşse benziyordu, veziri karşısında görünce sırttı. Meraklılar onları çembere almıştı; vezirle soytarı sandıkları adam arasındaki konuşmaları dinlemek istedikleri belliydi. Vezir kızdı, "Dağılın!" dedi. "Onu özel olarak sorguya çekeceğim. Hadi gidin!"

Abala'yı ite kaka bir yere soktular. Askerlere böyle yapmalarını emrediyordu ki onu tanıdığı düşünülmesin. "Yürü haydut!" diyordu. "Seni çakal, seni iblis! Demek insanları kurt yapıyorsun ha?" Bir odaya girdiler. Vezir askerlerin çıkmasını bekledi. Sonra da Abala'nın ense-sinden kavrayıp onu duvara çarptı: "Neden parmaklarının bir hareketiyle Banı Gül'le Umay'ı durdurmadın?"

Abala ancak fısıltıyla ve hırıltılı bir sesle konuşabili-

yordu. Kara şaman, ağlamaklıydı, sözleri vezirin ödü-nü kopardı: “Köpek beni ısırıldığından beri, üfle deseler üfleyemez haldeyim. Bütün gücümü yitirdim. Hem, Umay’ın karşısında hiçbir kara şamanın gücü işlemez, bunu bilin. Onun bulunduğu yerde hiç kimse, kimseyi başka kılığa sokamaz.”

“Baybüre’yi kurt olmaktan çıkardın ya pis yalancı!”

“Ona izin verdi çünkü.”

“Hani Banı Gül tutsaktı? Hani her şey tamamdı?”

Abala bunun yanıtını bilmiyordu. Kadının kafesten nasıl kurtulduğunu tahmin etmek bile çok zordu. “On-ları zehirleyin” dedi birden. “Tek çare budur. Umay’ı ya-kalayamazsınız ama Banı Gül’ü durdurmanız mümkün. Sakın onların boynunu vurmaya kalkmayın, ölmeden kurtarılacak kadar zamanları olur. Yalnızca zehre güç-leri yetmez. Zehirlendikten sonra panzehir bulacaklar da, kurtulacaklar da... Çok zor.”

“Zehir mi var elimde, abuk sabuk konuşma!”

Abala sırtarak küçük bir torba çıkardı.

Vezir sağına soluna bakarak, gizlice zehri aldı ve Abala’yı çok hırpalamış, çok iyi sorguya çekmiş biri gibi davranarak dışarı çıktı. Abala da onun arkasından avluya süzüldü.

Söz lokması hazırды. “Hazırız” diyen Banı Gül’ün sesi işitiliyordu. Sultan ellerini çırpı, herkesin susmasını em-retti. Banı Gül, Umay ve Baybüre avluya çıkarken, ben geride durdum. Ağzı kapalı bir kap içinde söz lokması getirildi, ortaya kondu.

Umay, sultanı selamladı. Ben özellikle kalabalığın arasında kaldım ki gölgelerimi salabileyim. Gölge kedim

silkindi, yürüdü. Diğer gölgelerim de kimseye görünmeden ayaklar altında gezindi.

Vezir Seyfüddin Günek gözlerini Umay'dan ayırmadan sultanın kulağına fısıldadı: “Bu kadın dilsizim diyor ama nereden belli? Yemeği yer ve konuşmaya başlar, biz de inanırız. Sahtekâr olmadığını nasıl anlayacağız?”

Sultanın aklına bu gelmemiştir. Ona hak verdi ve Umay'a seslendi: “Senin için dilsiz diyorlar ama belki de konuşabildiğin halde dilsiz olduğun yalanını söylüyorlar. Bunu nereden anlayacağız? Söz lokmasının seni konuşturduğunu nereden bileceğiz?”

Umay kâseden bir lokma aldı ve kuyruğunu dikeyerek ortalıkta dolaşan gölge kedimi gördü, ona lokmayı uzattı. Kediler her şeyi önce koklar: O da öyle yaptı. Tüyleri bembeyazdı. Söz lokmasını koklayan kedimin önce tüyleri sarardı, sonra bakışları değişti. Lokmayı öyle bir kaptı ki bir hamlede yuttu ve “Bir dahooo... Bir dahoo” diyerek iki ayağı üzerine doğruldu. Hayret verici bir durumdu bu. Abala bile bu olay karşısında şaşkınlıktan ürperdi.

Halk ne görse unutulmaz bir gün yaşadığını bilmenin sevinciyle alkışlıyordu. Umay'ı ve Banı Gül'ü çok sevmişlerdi. Konuşan kedi, Baybüre'nin bacağına sürtündü: “Memim kavnum aauç” dedi. Herkes kedinin haline gülüşüyordu. Çocuklar benim kedi gölgemin peşine düştüler, o da çocukları eğlendirdi.

Sultan Keyhüsrev ikna olmuştu, “Tamam” dedi. “Ye söz lokmasını da konuş bakalım.”

Umay, Banı Gül'ün uzattığı her lokmayı belli bir düzen içinde yiyordu. Üç lokmadan sonra durdu. Bakışları değişti. Saçları koyulaştı. Vezir Seyfüddin Günek'in tüyleri diken dikendi, olanı biteni endişe içinde izliyordu.

Umay, "Sultanım" dedi sonunda. Sesi bir insanınkinden farklıydı. Sanki üç kişi aynı anda konuşuyordu: Erkek sesi olarak şimdiki zaman, kadın sesi olarak geçmiş zaman, çocuk sesi olarak da gelecek zaman iç içeydi. Bir hayret çığlığı yükseldi, bazı insanlar korkuyla titredi. Umay sözünü sürdürdü: "Moğolların kovaladığı kalabalıkları küçümsediğinizi söylüyor geçmiş zaman. Halk yoksul düşmüş. Gelecek zamandan şunu işitiyorum: Bütün yoksullar Baba İlyas'la birleşip üstünüze yürüyecek. Amasya'yı alacaklar."

Uğultu şaşkınlığa çevrildi.

"Siz Moğolların önünü açıyorsunuz, bunu söylüyor şimdiki zaman. Geçmiş zamanın sesi karışıyor kulaklarıma: Yanınızdaki vezir hem babanızı öldürmüş, hem tüm diğer vezirleri."

Vezir ayağa fırladı: "Alçak iftiracı!"

Bir uğultu oldu. Halk veziri sevmiyordu. Sultan bunu gördü. Vezirine parmağını uzatıp bağırdı: "Otur! Ben konuş deyince konuşursun. Devam et Umay!"

Umay sağı solu süzdü, sonra Keyhüsrev'e seslendi:

"Mısır Sultanı el uzatıyor, böyle diyor şimdiki zaman. Roma İmparatoru da. Oysa veziriniz bunu önlüyor. Sizi Moğollarla savaşa sokacak. Bu adam yüzünden Moğollara yenileceksiniz. Böyle diyor gelecek zaman."

Bir sessizlik oldu.

Sultan Keyhüsrev yavaş yavaş başını çevirdi, vezirine baktı, “Vezirim Seyfüddin Günek!” dedi. “Söylenenleri duydu. Halkın huzurunda söyleceğini söyle, eğer beni ikna edemezsen seni katlederim.”

Vezir “Sultanım” dedi, “Bu kadın Hazar Sultanı olduğunu söylüyor. Oysa böyle bir sultanlığı ne gören, ne bilen var.”

Banı Gül söz istedi: “Kaf Dağı’nın halkını Moğollara yardım ederek sürgüne gönderen sensin! Babamın sultanlığını yok eden de.”

Vezir karşı koydu: “Başkalarının size yaptığı kötülüğü bana ödetemezsin. Yıkıcısın! Geçtiğin her yerde isyanlar hazırlıyorsun. Hızır İlyas Amasya’da, Ahi Evran Kırşehir’de, Aybek Baba Tokat’ta, Baraklı Baba Kayseri’de, Kaşıklı Baba Alanya’da ayaklandı. Bütün baldırıçıplaklar bize karşı yürür oldu. Senin yüzünden!”

Umay elini kaldırdı: “Saçma bunlar” dedi. “Baba İshak ve halk ayaklanacak ve yalnızca bu senin yüzünden olacak!”

Çok kızmıştı Umay.

Sultanı yine halkın önünde her şeyin açıkça konuşulmasından duyduğu tedirginlik kapladı. Sultanlar neden hep böyleydi, neden zalimdiler, neden kendilerini dev aynasında görüyor, fakat halkın gölgesinden bile korkuyorlardı? “Ayaklanma” lafını duyar duymaz ödü kopan Keyhüsrev, Umay’ı gösterdi, “Yakalayın” dedi.

Bunun üzerine Umay bir anda kuş olup havalandı. Fakat askerler Banı Gül’ü ve Baybüre’yi tutmayı başar-

dılar. Herkes beni arıyordu. “Sarı çocuk nerede?” sesini işittim bir ara. Kalabalığın uğultusu şaşkınlığa dönüşmüştü, padişahın Umay’a neden kızdığı anlaşılmadığı için, herkes birbirine bunu sormaya başlamıştı. İnsanlar daha konuşan kediye, vurulan köpeği, insana dönüşen kurdu ve güvercinken insan olan Umay’ın çatalı sesini aklında evirip çeviremeden oyun bitmişti, herkes bir rüya görmüş de uyanmış gibi şaşkındı, tadı alınır alınmaz biten bir tatlıyı arayan insanlar gibiydiler.

Beni arayanları alay ederek izliyordum, çoktan şahin olup dama konmuştum. Ne yapalım, bunu anlamaları gerçekten çok zordu. Çok kızgındım. Özellikle sultana. Baktım ki gün duvara vuruyor, uçarak gölgemi duvara yansıttım.

Şaşkınlıktan neye uğradıklarını şaşıracaklardı az sonra.

Gölgem akıl almayacak kadar büyüktü, fare, kedi ve tilki gölgeleri birbirine dolanıyordu. Şöyle söyleyeyim: İnsanın gölgesi yakından insan kadardır, uzaktan ise uzar ince ve upuzun olur. Oysa benim gölgelerim öyle değildi, duvarı kaplayan şahin gölgesini görünce insan şaşar elbet. Bir de üstelik kanat çırpınca çıkardığım rüzgârla avludaki insanların saçları savrulur, giysileri havalanırsa, akılları da başlarından gider. Önce şaşkınlık, sonra hayret, sonra çılgılık... İnsanlar kaçacak yer aradılar. Çünkü gölgem büyüklüğünde bir şahinin avluya konacağını sanıyorlardı. Bir tilki gölgesi göründü duvarda. Gölgeydi ama kalın kuyruğunu savurunca ortalıkta üst üste duran bir şey kalmadı. Bir felaket içeri girmiş gibiydi. Fare atları itiyor, koca masaları dama

fırlatıyordu. Abala'ya doğru tırnaklarını uzatan şahin gölgesi korkunçtu. Kervansaray, içeridekiler için bir korku kapanına dönüşmüştü.

“İnsanlar doğruyu ya da yanlış kendileri seçerler” dedim. Beni ayaklarını avluya doğru sallamış otururken gören insanlara bunu söyledim. Sözüm duvarda yankılandı. Elimde bir ayva vardı, ısırđım ve havalandım. Herkes çığlık attı, bana geri dönmeme söyleyen, yalvaran yüzlerce ses işittim.

Vezir Seyfüddin Günek uzaklaştığını görünce tehlikenin geçtiğini düşündü; sultana sokuldu ve yaltaklanarak, “Sultanım” dedi, Banı Gül’le Baybüre’yi süzdü. “İzninizle onların cezasını ben vereyim. Elimde çok güçlü bir zehir var.”

Bunu önlemek için aşığı inmeyi ve hanı herkesin başına yıkmayı düşünmüştüm ki Hızır’ın fısıltısını işittim: “Sakin ha! Kimseye doğrudan zarar vereyim deme. Doğrudan yardım da etme!”

Sultan Keyhüsrev vezire ters ters baktı, “İyi olur!” dedi. “Bu iki büyücüyü hemen zehirlesinler. Ama önce sen ve şu Abala denen adam zehri bir için bakalım, zehir iyi mi, değil mi anlayalım.”

Vezir Seyfüddin Günek afalladı, söyleyecek söz bulamadı.

Sultan Keyhüsrev, “Herkes şunu bilsin” diyerek Selçukluları yok edecek olan şu anlamsız cümleyi bağırdı: “Moğolları ezeceğim. Baba İlyas’ın adamlarını da.”

Sultan Keyhüsrev, böylece seçimini yaptı.

Hızır, bu sözleri acıyla izledi. Bütün çabaları boşa

gitmişti. Bir cenazeci kılığıyla ilerledi, atı Benliboz'un arkasındaki arabaya, biraz sonra zehirlenecek olan kişileri koyup götürecekti. Ayaşan'ın ölüsü zaten arabadaydı.

Üzüntü içinde mırıldandı Hızır: "Çabalarım boşunaymış. İyi insanlar biraz da benim yüzümden, boş yere kendilerini harcadı. Yazık."

Halkın eğlenecek hali kalmamıştı. Böylesine ihtişamlı bir gösterinin arkasından sultanın yaptığı şeyi beğenmeyerek, hatta ona küserek hanı boşalttılar. Buna karşın sultan uyarıyı anlamadı, dediğim dedikti. Zaten saraylarda halkın düşüncesini beğenenler yoktur. Onlar kendi düşüncesini halka zorla kabul ettirir, sonra da, "Halk benim gibi düşünüyor" diyerek mutlu olurlar.

Oysa geleceği gören gözler bilir ki bu nobranlıkta hem kendisi için, hem halkı için felaket hazırlayanların akıldan yoksun, kibirli şımarıklığı vardır.

Gölün Aynasında Işıldayanlar

Göl öylesine düzdü ki turnaların uçuşu gölün yüzeyinde çoğalıyor, rüzgârın üfürdüğü fısıltı, suyun yüzeyini ürpertiyordu. Gölün üstünde su sinekleri kaydı, ırmak boyundan geçip nehre ulaşan sazlıklarda kurbağalar öttü.

Han uzakta minicikti. Göle yansıyor. Baş aşağı duruyor gibiydi.

Üç ölü vardı suyun yüzeyinde. Bunlar Banı Gül, köpek biçimindeki Ayaşan ve Baybüre'nin zehirlenmiş bedenleriydi. Köpeğin dili sarkmıştı, suda dalgalanıyordu. Banı Gül'le Baybüre'nin elleri göğüslerinde birleştirilmişti. Üç ölüyü de kollarının altından geçirilmiş ipleri çeke çeke götüren biri vardı.

Bir alıcı kuş gördü onları. O bendim. Yılanlar suya aktı. Sinekler vızıldadı.

İki güvercin geçti gökyüzünden, kuğurdadılar. Bunlar Ali ile Umay'dı.

Ölüleri çekip götüren kişi önce ablam Banı Gül'ü kucakladı, üstünden sular sızarak kıyıya çıktı ve onu elma ağacının gölgesine yatırdı. Sonra torunu Baybüre'yi kucakladı, yüzünde herhangi bir üzüntü, acıma yoktu. Her bastığı yeri çayır çimene çevirerek, onu ablam Banı Gül'ün yanına yerleştirdi. Köpek biçimli Ayaşan'ı da ge-

tirdiğinde dala kondum ve Hızır'ın ne yaptığını izledim. Doğrusu şu anda insan olmaya tahammülüm yoktu, eğer olursam ablamın üstüne kapanıp kalır, hıçkıra hıçkıra ağlardım. Kuş olduğum için ara sıra keskin bir çığlık atmak bana yetiyordu. Ölümün değdiği bedenlerle ilgili bir gelecek yoktur, onlara bakınca hiçbir gelecek göremiyor, hiçliği kesin olarak içimde hissediyor, üzüntüden ne yapacağımı şaşıırıyordum.

Hızır, elini önce Banı Gül'ün, sonra da Baybüre'nin yüzüne tuttu. Bileğinden akan suyu ikisinin de aralık duran ağızlarından akıttı. Son olarak Ayaşan'ın ağzını açtı ve ona da su damlattı.

Göğü izledi bir süre. Güvercinleri gördü. Bana baktı, gülümsedi. O anda yaşam suyu yerde yatan ölülerin içine işledi. Üç gölge belirdi ilkin. Sonra ölülerin gelecek zamanları görünür oldu. Hızır onları yaşama döndürmüştü. Bu olacak şey değildi, ölümden dönüşü ilk kez gözlerimin önünde görüyordum, bu belki de ilk ve son görüşüm olacaktı.

Önce gözleri titredi üç ölünün de. Sonra uykudan uyanmış gibi canlandılar. Banı Gül çenesi takırdayarak doğruldu hatta. Hızır'ı gördü. Baybüre ise uyanır uyanmaz Ayaşan'la göz göze geldi. Ayaşan köpek değildi artık, ıslak saçları yüzüne pek yaraşmış bir genç kızdı. Şaşkınlıkla nerede olduklarını anlamaya çalıştılar. Ayaşan kayısı ezerek boynuna sürdüğümde onu oktan koruduğumdan habersizdi, boynunu tuttu, köpek olmadığını anladı ve sevinç çığlığı atarak ayağa fırladı. Baktı ki Banı Gül, Baybüre ve ben buradayız, ağlamaya başladı.

Laf aramızda Ayaşan uyanınca dalda bekleyemezdik artık. Onu kucaklamak isterdim ama niye böyle oluyor, birini beğenip sevdiğimiz zaman heyecanlanıyoruz ve sevgimizden utanıyoruz.

İyi ki çok aşırı tepki vermemişim. Ağaca omzumu vererek onu izlediğim sırada beni görüp ağlamasına sevinmişim, fakat biraz sonra benim için değil, yalnızca mutluluktan ağladığını anlayıp bozuldum.

İnsanlar birini sevince hemen o anda ne kadar seviyorsa o kadar sevgi bulmak istiyor.

Ayaşan'la ilgilendiğim anlaşılacak diye ödüm kopuyordu, bunu ablam anlarsa benimle alay eder diye tir tir titriyordum.

Benim derdim neydi, insanlarınki ne! Onlar yeniden doğmuş gibi sevinçliydi, benim aşktan kederlendiğimi bilseler iyice alay konusu olurdu. O yüzden, "Biz ölmedik mi?" diyen Baybüre'nin üstüne atıldım: "Öldün, ben de cehennem zebanisiyim!"

Gülüştük ama Baybüre yineledi sorusunu: "Bırak şakayı! Zehir içirdiler bize Kunday!"

Banı Gül dudağını ısırды önce, "Hayır" dedi gülerek. "Umay zehirleneceğimizi bildiği için ayva tatlısı hazırlamıştı. Panzehirdi o."

Hızır, o sırada koynundan bir balık çıkardı. Baybüre balığı bir müddet süzdü ve sordu: "Bu ne?"

"Tanımadın mı?"

Baybüre bir gözünü kapatarak başını kaşıdı ve neden sonra mağaraya girdikleri gün, ölümsüzlük suyunu ararken suya bıraktıkları balıklar aklına geldi. Hızır gü-

lüksedi, balığın karnına eliyle şap şap ettirerek vurdu: “Balık olmaktan çıktı, köpeğim oldu neredeyse.”

Hızır, balığı kaldırıp suya attı ve balık “Bana bakın” der gibi kuyruğu suda, gövdesi dışarıda yüzmeye başladı. Bir müddet gitti ve döndü: Zıplaya zıplaya yüzüyordu artık.

Hızır, “Hadi gidelim” demese balığın gösterisini bırakıp gitmek akıllarına bile gelmeyecekti. Hızır böyle söyleyince toparlandılar, yürümeye başladılar.

Bir mağaradan geçtiler, Baybüre’nin rüyasındaki mağaraydı bu. Çok geçmeden de o mağaradan çıktılar ama buradaki ışıklar, çayırılar çimenler farklıydı. Kıtlıktan iz bile yoktu. İşin ilginç tarafı biz beş kişi suya batmadan gölün üstünde yürüyebiliyorduk. Buna benim şaşacağım yoktu, fakat Baybüre ile Ayaşan su üstünde yürümeye hemen alışamadılar: Her an batacak gibi bebek adımlarıyla yürüdüler.

Sonra Fatma Nine’nin evi görüldü. Baybüre, buraya hiçbir zaman gölden yürüyerek gelmediği için şaşmış görünüyordu. Bildiği, yaşadığı bir yere gitmiyormuş gibi yabancılık çekti. Hızır, Fatma Nine’nin evini ve bağını gösterdi: “Moğollar her yeri yıkacak ama burayı değil. İnsanları ve hayvanları yok edenler bedelini öder. Herkes bedelini ödeyecek. Moğollar da bir gün gidecek. Biz ise bahçemizi yeşerteceğiz. Hep.”

Baybüre bahçe, ot, yiyecek gibi sözler edilince Hızır’a bir şey danışmak istedi. Bunda Banı Gül’le arasındaki çekişmeye bir son verme arzusu da saklıydı: “Bir şey sorabilir miyim?” dedikten sonra Banı Gül’e baktı. Son-

ra da Hızır'ın balığına bir ekmek topağı attı: "Yemek denince ne düşünmeliyiz? Açlığı gidermek için değilse, yemek ne içindir? İyilik için mi, mutluluk için mi?"

Hızır elini Baybüre'nin omzuna koydu: "Oğlum," dedi, "et yiyenler mutluluk peşine düşer. Fakat şunu bil mutluluk, akli önemsemez. Akılsız neşe, hayvan yanı-mızdır. Neşeyi kovalayanlar azla yetinmez, gözünü hep yükseltiler diler."

Durup Baybüre'nin gözlerine baktı: "Mutluluk ve neşenin peşine düşenler, bir gün bir sultanla evlenmeyi bile hayal edebilirler."

Sonra da başını Banı Gül'e çevirdi, elini ablamın omzuna koydu: "Yemekte iyilik aramak alçakgönüllü insana özgüdür. Ot yiyenler öyle alçakgönüllü olmayı öğrenirler ki, sultan da olsalar bir aşçıya gönül verebilirler!"

"Fakat," dedim ben o zaman, artık dayanamayacaktım, kıskançlık damarım da iyice kabarmıştı, "sultanla evlenen aşçı hiçbir varlığından vazgeçmiş olmaz, demek ki neşede alçakgönüllülük yok. Kim kendi konumundan vazgeçiyorsa iyilik o kişidedir."

Bunun üzerine Baybüre bana hak vererek baktı. Söyleyecek söz bulamamıştı. Oysa ben Ayaşan'a bakıyordum. Onun babasının kim olduğunu bildiğimi, Yozgat Beyi Hacı'ye gidebileceğimizi, annesini özleyip özlemediğini sormak için sabırsızlanıyordum. Ayaşan'ı şaşırtmak için suya yansıyan gölgelerimden tilkinin kuyruğunu ona dokundurdum, çok şaşırdı. Güldük. Ayaşan ancak o zaman gördü ki Hızır'ın sudaki yansıması

at, Banı Gül'ün yansıması geyik, Baybüre'nin yansıması ise kurttu. Kendi yansımasının köpek oluşundan önce korktu, sonra suyun içinde dolanan kolyeli balığı görünce sevinçle bana baktı: Gölgelerimin çokluğu genç kızın aklını karıştırmışa benziyordu. Hele kedi gölgesinin kucağımda oluşu, onu tümünden afallatmıştı.

Beş insan suyun üstünde yürüyorduk: Tersten bakılınca bir at, bir kurt, bir köpek, kedi, tilki, şahin ve fare ile bir geyik yan yanaydı. Kurt ile köpek ara sıra suya batıp çıkıyor, tökezliyordu.

Hızır birden durdu, hepimizi yolcu eder gibi, “Hadi şimdi gidin” dedi. “Evlatlarınızla yaşayın! Sözü aşa çevirin, kaderi değiştirin!”

Ben şüphesiz Hızır'ın böyle yapacağını sezmiştim. Fakat Banı Gül'le Baybüre bunu beklemiyorlardı. “Neden bizimle gelmiyorsun?” diyerek sokuldu Baybüre. “Hep birlikte yaşarsınız burada. Hadi gel. Seni bırakmayız.”

Hızır, “Olmaz” dedi, kararlıydı. “Fatma'ya benden selam söyleyin” diyerek geri döndü. Baybüre bir an bu seste ve o andaki yüzde tanıdık birini görür gibi oldu. “Sen nereden tanıyorsun onu?” diyecekti ki dedesi belirdi karşısında. Hızır bir an ona görünmek gerektiğini düşünmüş olmalıydı.

Baybüre, “Dede?” dedi şaşkınlıkla.

Evin kapısı açıldı. İçeriden Fatma Nine çıktı. Biz de tam ayağımızı toprağa basmıştık zaten. Baybüre, Fatma Nine'ye el sallarken Hızır yüzünü sakladı. Fatma Nine gözlerini kısarak gelenleri tanımaya çalıştı: Uzun zamandır kayıplarda olan Dursun'un sesini duymuş ve dışarı fırlamıştı ama Dursun'un görüneceği yoktu.

Hızır hepimizle uzaktan vedalaştı ve gözden kayboldu.

Baybüre koşup da Fatma Nine'yle kucaklaşırken, gökte iki güvercin belirdi. Umay'la Ali suyun üstünde bir atın koştuğunu görüyorlardı: At yeşillikler arasında gözden yitti. Umay ve Ali taklalar atarak çalıların ardına kondular, insan biçimine girdiler ve bundan sonra birlikte yaşayacakları çiftliğe doğru koştular.

Yeniden buluşmanın sevinciyle birbirimize sarılıp zıpladık.

Gökten beş elma bir de ayva düştü. Çiftliğin tavukları elmaların sesinden telaşlanıp sağa sola kaçıştı. Ayva tam da Baybüre'nin başına düştü doğrusu. Sonra yerde yuvarlandı, durdu: Üstünde bir ısırik vardı.

